

รายงานฉบับสมบูรณ์
(1 สิงหาคม 2560 – 31 พฤษภาคม 2562)

โครงการ การจัดการขยะโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลชัยนารายณ์

จัดทำโดย
นางสาวกิติญาภัช ผาดี และคณะ

มิถุนายน 2563

สัญญาเลขที่ RDG60M0019

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการ การจัดการขยะโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลชัยนารายณ์
(1 สิงหาคม 2560 – 31 พฤษภาคม 2562)

จัดทำโดย

นางสาวกิติญาภัช ผาดี และคณะ

สนับสนุนโดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น

บทสรุปผู้บริหาร

รายงานฉบับนี้เป็นรายงานผลการดำเนินโครงการ การจัดการขยะโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลชัยนารายณ์ ตลอดระยะเวลาของโครงการ (สัญญาเลขที่ RDG60M0019) ระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม 2560 ถึงวันที่ 31 พฤษภาคม 2562

ตลอดระยะเวลา โครงการฯ ได้มีการประชุมที่มีย่อยประจำเดือน จัดเวทีชี้แจงโครงการแก่สมาชิก จัดเวทีเตรียมความพร้อมในการเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูล การศึกษาดูงาน และการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆที่ได้จากการไปศึกษาดูงาน และจากการทำแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลมาในตอนต้น และวิเคราะห์สรุปผลการดำเนินงานโครงการวิจัยของโครงการ เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาสู่เกษตรกรชีวิตของชุมชน ต่อไป

คณะผู้จัดทำ
มิถุนายน 2563

สารบัญ

หน้า

บทที่ 1	บทนำ	
	1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
	1.2 คำถามการวิจัย	7
	1.3 วัตถุประสงค์	7
	1.4 กรอบแนวคิดการวิจัย	8
	1.5 ประเด็นการศึกษา	8
	1.6 ขอบเขตการศึกษา	9
	1.7 ระยะเวลาในการดำเนินงานวิจัย	10
	1.8 งบประมาณการวิจัย	10
	1.9 วิธีการดำเนินงานวิจัย	10
	1.10 ผลที่คาดว่าจะได้รับ	10
	1.11 ประวัติหัวหน้าโครงการวิจัย	11
บทที่ 2	บริบทชุมชน	18
	2.1 ประวัติความเป็นมา “จังหวัดลพบุรี”	18
	2.2 อัตราการผลิต ปริมาณและองค์ประกอบของขยะมูลฝอย	28
	2.3 ประวัติความเป็นมา “อำเภอยี่งอ บาดาล”	35
บทที่ 3	วิธีดำเนินการวิจัย	
	3.1 ขอบเขตการวิจัย	43
	3.2 กระบวนการโครงการวิจัย	43
	3.3 กิจกรรมการประชุมทีมวิจัย	43
	3.4 กิจกรรมเวทีชี้แจงโครงการวิจัย	47
	3.5 กิจกรรมการเตรียมความพร้อมการเก็บข้อมูล	48
	3.6 กิจกรรมเก็บข้อมูล	51

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	52
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย	75
สารบัญรูปร่าง	
ภาพที่ 2.1 เชื้อนปัสกอสลิสท์	23
ภาพที่ 2.2 การแบ่งเขตการปกครองจังหวัดลพบุรี	24
ภาพที่ 2.3 ปริมาณขยะในจังหวัดลพบุรี	32
ภาพที่ 3.1 การประชุมทีมวิจัย	47
ภาพที่ 3.2 กิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนการเก็บข้อมูลโดย การสร้างแบบสอบถาม	51

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากสภาพปัญหาขยะล้นเมืองปัจจุบัน ขยะเป็นปัญหาใหญ่อันดับหนึ่งของสังคม จำนวนขยะเพิ่มมากขึ้นทุกพื้นที่ทั่วประเทศ ผู้บริหารประเทศมีการปรับยุทธศาสตร์การจัดการขยะใหม่ ดังจะเห็นได้จากโรดแมพ (Roadmap) การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ของรัฐบาลยุคปัจจุบัน (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา) ต่อนายวิเชียร จุ่งรุ่งเรือง อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ ให้ดำเนินการจัดการแก้ไขปัญหาขยะ ด้วยงบกว่า 500 ล้านบาท โดยให้ท้องถิ่นบังคับใช้กฎหมาย เพื่อให้เอกชนดำเนินการจัดการบ่อขยะเก่าที่ไม่ถูกต้อง โดยต้องปิดมิให้รับขยะใหม่เข้ามา และเร่งฟื้นฟู รื้อขนขยะไปกำจัดให้หมดภายใน 6 เดือน เพื่อมิให้เกิดผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชน ในพื้นที่วิกฤติ 6 จังหวัด คือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดลพบุรี จังหวัดนครปฐม จังหวัดสระบุรี จังหวัดปทุมธานี และจังหวัดสมุทรปราการ (กรมควบคุมมลพิษ, 2557, หน้า 1) และนายกรัฐมนตรี (พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา) ได้กล่าวในรายการคืนความสุขให้คนในชาติ ซึ่งเผยแพร่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทยเมื่อวันศุกร์ที่ 27 พฤษภาคม 2559 เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยอย่างเป็นรูปธรรมและได้เร่งรัดมอบหมายให้กระทรวงมหาดไทยบูรณาการร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในการจัดทำแผนปฏิบัติการ “ประเทศไทยไร้ขยะ” ตามแนวทาง ประชารัฐระยะ 1 ปี โดยใช้หลักการ 3 Rs คือ การใช้น้อย ใช้ซ้ำ และการนำกลับมาใช้ใหม่ โดยมีเป้าหมายเพื่อลดปริมาณการเกิดขยะมูลฝอยในภาพรวมของประเทศลดลงร้อยละ 5

จังหวัดลพบุรี เป็นหนึ่งในหลายจังหวัดที่ประสบปัญหาเรื่องของขยะ โดยเฉลี่ยเป็นรายบุคคลแล้ว 1 คน จะก่อให้เกิดขยะในปริมาณ 0.6 กิโลกรัมต่อวัน สำหรับนอกเขตเทศบาล และ 0.8 กิโลกรัมต่อวัน สำหรับเขตเทศบาล โดยเฉลี่ย ทั้งจังหวัดลพบุรี ผลิตขยะ 0.7 กิโลกรัมต่อวัน จังหวัดลพบุรี มีประชากรประมาณ 0.85 ล้านคน ฉะนั้น จังหวัดลพบุรีมีปริมาณขยะประมาณ 6 แสนกิโลกรัมต่อวัน (จารุพงศ์ พลเดช, 2552, หน้า 2) ปัจจุบันจังหวัดลพบุรีมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 126 แห่ง มีการจัดเก็บขยะมูลฝอย จำนวน 60 แห่ง และไม่มีการจัดเก็บขยะมูลฝอย จำนวน 66 แห่ง แต่มีสถานที่กำจัดขยะเพียง 6 แห่ง และมีเพียง 2 แห่ง ที่เป็นสถานที่กำจัดขยะอย่างถูกหลักวิชาการ นอกจากนี้ จังหวัดลพบุรียังไม่มีระบบกำจัดขยะของเสียอันตรายแต่อย่างใด ส่งผลในภาพรวมของจังหวัดมีความไม่สะอาดและไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย และหากถูกทะเลาะและปล่อยทิ้งไว้จะกระทบต่อภาพพจน์ของจังหวัดอย่างรุนแรง โดยเฉพาะด้านการท่องเที่ยวในฐานะที่จังหวัดลพบุรีมีแหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน โบราณวัตถุอยู่เป็นจำนวนมาก (สำนักงานกรมประชาสัมพันธ์จังหวัดลพบุรี, 2559, หน้า 1)

จากนโยบายรัฐบาล ผู้ว่าราชการจังหวัดทำงานขับเคลื่อนด้วยการประชุมหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ ประชุมปรึกษาหารือแนวทางการบูรณาการแก้ไขปัญหาขยะตกค้างที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก ให้ทุกท้องถิ่นรณรงค์ให้ประชาชนรู้จักลดขยะ และคัดแยกขยะ (สำนักงานกรมประชาสัมพันธ์จังหวัดลพบุรี, 2559, หน้า 1) ตรวจติดตามแก้ไขปัญหาพื้นที่วิกฤตที่ต้องเร่งแก้ไขเรื่องการกำจัดขยะมูลฝอยไม่ถูกต้องและตกค้างสะสม 2 แห่ง คือ 1) บ่อขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกสลุง ในพื้นที่หมู่ 10 ตำบลโคกสลุง อำเภอพัฒนานิคม ซึ่งมีปริมาณขยะนำเข้าวันละประมาณ 6 - 8 ตัน ปัจจุบันกำจัดด้วยวิธีการเผาและฝังกลบ 2) บ่อขยะของเทศบาลตำบลลำনারายณ์ ในพื้นที่หมู่ที่ 2 บ้านเขายายกะตา ตำบลลำনারายณ์ อำเภอชัยบาดาล มีปริมาณขยะนำเข้าวันละประมาณ 12 - 15 ตัน ปัจจุบันกำจัดด้วยวิธี การฝังกลบ (จังหวัดลพบุรี, 2559, หน้า 1) นอกจากนี้จังหวัดลพบุรี ได้จัดอบรมโครงการ “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบในการจัดการขยะอย่างยั่งยืน และนำผู้เข้าอบรมซึ่งเป็นระดับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของจังหวัดลพบุรี เดินทางไปศึกษาดูงาน การบริหารจัดการขยะที่เทศบาลตำบลศรีวิไล อำเภอศรีวิไล จังหวัดบึงกาฬ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ประสบความสำเร็จในการกำจัดขยะ โดยมีการทำงานแบบประชารัฐที่อาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งส่วนราชการ เอกชน ผู้นำชุมชน และประชาชนที่ร่วมแรงร่วมใจกัน โดยส่งเสริมให้ทุกคนมีวินัยเริ่มจากให้ทุกคนรักษาความสะอาดบ้านเรือนของตนเองเป็นอันดับแรก ทุกวันนี้คนในชุมชนของเทศบาลตำบลศรีวิไลถือว่าขยะมีมูลค่าสามารถนำมาแปลงเป็นเงินได้และที่สำคัญทำให้บ้านเมืองสะอาดน่าอยู่ มีสภาพอนามัยที่ดี (สำนักงานกรมประชาสัมพันธ์จังหวัดลพบุรี, 2559, หน้า 1)

นอกจากนี้ ในปีงบประมาณ 2559 จังหวัดลพบุรี มีนโยบายในการจัดการขยะอย่างจริงจัง จึงกำหนดเป็นนโยบายให้ทุกหน่วยงานในจังหวัดลพบุรี ดำเนินการด้านการจัดการขยะอย่างจริงจัง เพื่อสอดคล้องกับนโยบายจังหวัดที่สั่งการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการจัดการขยะ ตามเป้าหมาย 1 ตำบล อย่างน้อยต้องมี 1 หมู่บ้านปลอดขยะ เพื่อมุ่งเน้นการลดและคัดแยกขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด และจัดทาระบบเก็บและขนขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ ตามหลักการ 3 Rs และหลักการประชารัฐ ภายใต้การกำกับดูแลของนายอำเภอ องค์การบริหารส่วนตำบลชัยนารายณ์ จึงได้นำตัวแทนชาวบ้าน ผู้นำชุมชนตำบลชัยนารายณ์ ไปศึกษาดูงานที่องค์การบริหารส่วนตำบลควนเมา จังหวัดตรัง เรื่อง การบริหารจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพ ช่วงเดือนสิงหาคม 2559

ตำบลชัยนารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี มีลักษณะของภูมิประเทศเป็นภูเขาสลับพื้นราบ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ดอน เป็นลูกคลื่น มีความลาดเทพอประมาณ สภาพพื้นที่เป็นพื้นที่สำหรับทำเกษตรกรรม พื้นที่ตำบลชัยนารายณ์เดิมมี 6 หมู่บ้าน ปัจจุบันเหลือเพียง 5 หมู่บ้าน เนื่องจากมี 1 หมู่บ้าน ย้ายเข้าไปอยู่ในเขตเทศบาล เมืองค์การบริหารส่วนตำบลชัยนารายณ์เป็นที่ติดต่อราชการของตำบล ตั้งอยู่ที่ หมู่ 3 ถนนสระบุรี - หล่มสัก ตำบลชัยนารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี เขตภาคกลางของประเทศ ระหว่างเส้นรุ้งที่ 15 องศา และเส้นแวงที่ 101 องศา ห่างจากกรุงเทพฯไป

ทางทิศเหนือ ประมาณ 196 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดลพบุรีประมาณ 91 กิโลเมตร ห่างจากที่ว่าการอำเภอชัยบาดาล ระยะทาง 12 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 55.15 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 34,469 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลใกล้เคียง 4 ตำบล ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลนิคมลำนารายณ์	อ.ชัยบาดาล	จังหวัดลพบุรี
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลห้วยหิน	อ.ชัยบาดาล	จังหวัดลพบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลลำนารายณ์	อ.ชัยบาดาล	จังหวัดลพบุรี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลตำบลบ้านใหม่สามัคคี	อ.ชัยบาดาล	จังหวัดลพบุรี

เขตพื้นที่ในการปกครอง 5 หมู่บ้าน ตำบลชัยนารายณ์ มีรายละเอียดดังนี้

- จำนวนหมู่บ้านในเขตชุมชนตำบลชัยนารายณ์เต็มทั้งหมู่บ้าน 4 หมู่ ได้แก่ หมู่ที่ 2, 3, 5, 6
- จำนวนหมู่บ้านในเขตชุมชนตำบลชัยนารายณ์บางส่วน 1 หมู่ ได้แก่ หมู่ที่ 1
- จำนวนหมู่บ้านนอกเขตชุมชนตำบลชัยนารายณ์มีจำนวน 1 หมู่ ได้แก่ หมู่ที่ 4

ลำดับ	หมู่บ้าน	พื้นที่ ตร.ม.	ระยะทางห่าง	ระยะทางห่าง
			จาก อบต.ชัยนารายณ์	จาก อำเภอชัยบาดาล
1.	บ้านเขาศิริบรรพต	2 ตรม.	5 กิโลเมตร	6 กิโลเมตร
2.	บ้านหนองเต่า	17 ตรม.	1 กิโลเมตร	8 กิโลเมตร
3.	บ้านโกรกรกฟ้า	19 ตรม.	5 กิโลเมตร	10 กิโลเมตร
4.	บ้านชัยนารายณ์	16 ตรม.	4 กิโลเมตร	14 กิโลเมตร
5.	บ้านหนองผักชี	1 ตรม.	4 กิโลเมตร	7 กิโลเมตร

ตำบลชัยนารายณ์ มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 3,296 คน แยกเป็นชาย 1,801 คน หญิง 1,495 คน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 60 คน/ตารางเมตร จำนวนครัวเรือน 1,179 ครัวเรือน (ณ เดือน พฤษภาคม 2559) อาชีพของประชาชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 80 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำไร่ ทำนา และรับจ้างตามลำดับ

ลำดับ	หมู่ที่	หมู่บ้าน	จำนวนประชากร			จำนวน
			ชาย	หญิง	รวม	(หลังคาเรือน)
1.	1	บ้านเขาศิริบรรพต	60	59	119	84
2.	2	บ้านหนองเต่า	447	466	913	340
3.	3	บ้านโกรกรกฟ้า	919	605	1,524	473

4.	5	บ้านชันนารี	170	166	336	105
5.	6	บ้านหนองผักชี	205	199	404	177
รวม			1,801	1,495	3,296	1,179

ที่มา : สำนักการบริหารทะเบียน กรมการปกครอง (ข้อมูล ณ เดือน พฤษภาคม 2559)

ในพื้นที่ตำบลชัยนารายณ์มีหน่วยงานราชการในพื้นที่ 10 แห่ง ประกอบด้วย

1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองเต่า
2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโกรกกรกฟ้า
3. โรงเรียนบ้านเขายายกะตา (อนุบาล 1-2 ประถมศึกษาปีที่ 1-6 มัธยมศึกษาปีที่ 1-6)
4. โรงเรียนบ้านโกรกกรกฟ้า (อนุบาล 1-2 ประถมศึกษาปีที่ 1-6)
5. หน่วยจัดการศึกษานอกที่ตั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี อำเภอชัยบาดาล
6. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนตำบลชัยนารายณ์
7. สำนักงานศึกษาลพบุรี เขต 2
8. สำนักงานขนส่งอำเภอชัยบาดาล
9. องค์การบริหารส่วนตำบลชัยนารายณ์
10. ศูนย์ฝึกยุทธวิธีกองทัพบก

มีวัด 3 แห่ง ประกอบด้วย 1) วัดธารีรัฐการาม (วัดหนองเต่า) ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 บ้านหนองเต่า ตำบลชัยนารายณ์ 2) วัดโกรกกรกฟ้า ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 บ้านโกรกกรกฟ้า ตำบลชัยนารายณ์ และ 3) สำนักสงฆ์ ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 สำนักหนองสองตอนใต้

จากการที่ชุมชนชัยนารายณ์มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ในปี 2559 มีประชากร 3,365 คน หรือ 1,179 ครัวเรือน จากขนาดพื้นที่ 34,469 ไร่ หรือ 55.15 ตารางกิโลเมตร มีความหนาแน่นของประชากร 60 คนต่อตารางเมตร พฤติกรรมการใช้ชีวิตของผู้คนพึ่งพิงสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้ชีวิตประจำวัน ที่มาจากการใช้บริการสินค้าสะดวกซื้อ ทำให้เกิดปริมาณขยะจำนวนมากขึ้น ไม่มีหน่วยงานหรือผู้รับผิดชอบด้านการจัดการขยะโดยตรง ประกอบกับ จากการศึกษาดูงานที่องค์การบริหารส่วนตำบลควนเมา จังหวัดตรัง เรื่อง การบริหารจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพนั้น ชาวบ้านชุมชนตำบลชัยนารายณ์จึงมีแนวคิดที่จะดำเนินการด้านการจัดการขยะ แต่ยังติดขัดเรื่องงบประมาณ เพราะงบประมาณน้อย หรือการเสนอของบประมาณดำเนินการด้านขยะนี้ต้องเป็นไปตามระยะเวลาของแผนที่ใช้ระยะเวลานานจึงไม่สามารถดำเนินการได้ทันที จึงไม่สามารถสนองนโยบายได้ทันที

ชุมชนตำบลชัยนารายณ์มีขยะทุกประเภทเหมือนที่อื่น พื้นที่มีขยะประเภทอันตรายมาก เพราะประชาชนส่วนใหญ่ร้อยละ 80 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำไร่ ทำนา และรับจ้าง จึงมีการใช้สารเคมี ยาฆ่าแมลง เมื่อบ้านเรือนที่เคยปลูกสร้างห่างกันในอดีต เปลี่ยนเป็นชุมชนขยายที่มีความ

หนาแน่นเพิ่ม และจะยังคงเพิ่มต่อไปในอนาคตข้างหน้าเรื่อยๆ ขยะและสิ่งปฏิกูลมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ อีกทั้งในตำบลชัยนารายณ์ไม่มีรถจัดเก็บขยะ ไม่มีที่ทิ้งขยะ การจัดการขยะจึงเป็นหน้าที่ของประชาชนเอง ตามความสามารถของแต่ละครัวเรือนที่จะสามารถทำเองได้ด้วยกรรมวิธีต่างๆ เช่น การกองขยะบนพื้น การวางทิ้งในพื้นที่ว่าง อันก่อปัญหากลิ่น น้ำขังเน่าเสีย อันก่อเกิดแมลงวันและสัตว์มีพิษ สัตว์อันตรายได้ การเผา การเผากลางแจ้ง ก่อให้เกิดควันและมลพิษ ฝังกลบดิน แอบทิ้ง ทิ้งตามถนนหนทาง เป็นต้น ซึ่งแต่ละวิธีไม่ถูกสุขลักษณะเท่าใดนัก ปัจจุบันเมื่อที่ดินกลายเป็นที่อยู่อาศัย ทำให้การกำจัดด้วยกรรมวิธีดังกล่าวก่อเกิดปัญหาตามมา เนื่องจากมีผลกระทบต่อระบบนิเวศต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง และประเด็นที่น่าเป็นห่วงยิ่ง คือ การที่ประชาชนร้อยละ 80 ประกอบอาชีพเกษตร ขยะที่เป็นสารเคมี ยาฆ่าแมลง ที่ชาวบ้านส่วนใหญ่ใช้ ถือเป็นปัญหาใหญ่ที่ไม่มีการทำลายอย่างถูกวิธี กำลังจะส่งผลกระทบต่อมลภาวะของตำบลชัยนารายณ์ ในอนาคตที่ไม่นานนัก

ผลจากการประชุมประชาชนในชุมชน เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2559 ซึ่งประกอบด้วยประชาชนทั่วไป ตัวแทนกลุ่มต่างๆ เช่น ผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล ตัวแทนกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อสม. ผู้นำทางธรรมชาติ ปราชญ์ชาวบ้าน สถาบันการศึกษา และผู้สนใจทั่วไป เกี่ยวกับปัญหาด้านการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ในชุมชนตำบลชัยนารายณ์ พบว่า มีปัญหาด้านการจัดการขยะมูลฝอยตามสถานที่สาธารณะ ถนนหนทางในชุมชน และพื้นที่กร้างว่างเปล่า อยู่จำนวนมาก เช่น เศษถุงพลาสติก 15% ยาฆ่าแมลง/สารเคมี 15% โฟม 15% ขวดพลาสติก/แก้วพลาสติก 15% กระดาษขี้น 10% ไม้แหลมคมเช่นไม้ลูกชิ้น 10% ขวดแก้ว 5% กระป๋องเครื่องดื่ม 5% เศษอาหารจากร้านอาหารและบ้านเรือน 5% อื่นๆ 5%

อีกปัญหาหนึ่งคือ ไม่มีรถจัดเก็บขยะ ไม่มีพื้นที่สำหรับทิ้งขยะ การกำจัดขยะดำเนินการกันเองอย่างไม่ถูกวิธีหรือเหมาะสม ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหามลภาวะจากขยะ เช่น บริเวณหมู่บ้านริมถนนสายหลักมุ่งสู่กรุงเทพ-เพชรบูรณ์ อีกทั้งเป็นทางเลียบเมืองไปภาคอีสาน จะมีรถโดยสาร รถตู้โดยสารไปมาอยู่ตลอดเวลาจะมีคนโยนขยะทิ้งลงมาตามถนนหนทาง (ขยะทางหลวง) การแอบทิ้งขยะในที่สาธารณะที่เป็นภูเขาหรือบริเวณป่าไม้ การทิ้งขยะไม่เป็นที่เป็นทางของคนในชุมชน การทิ้งขยะของร้านอาหาร รถแม่ค้า(พุ่มพวง) แอบทิ้งขยะ ตลาดนัดหลงเหลือขยะไว้เมื่อขายเสร็จ การกองขยะรวมๆ ไว้ข้างบ้านเรือนตนเองก่อนจะเผาเมื่อยามลมพัดหรือสัตว์คึกจะมีขยะมูลฝอยกระจายไปทั่วบริเวณ เมื่อยามฝนตกก็มีน้ำสกปรกไหลนองส่งกลิ่นเหม็นคละคลุ้งสร้างความรำคาญและปัญหาแก่ชุมชนในบริเวณนั้นๆ โดยเฉพาะจำพวกขยะเศษอาหาร ยาฆ่าแมลงยาอันตรายที่เป็นสารเคมีจากการใช้ในบ้านเรือนหรือไร่ยังทำให้มีกลิ่นเหม็นคละคลุ้ง เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของสัตว์นำโรคและสัตว์อันตราย จำพวก ยุง มด หนู แมลงสาบ ตะขาบ งู เป็นต้น เศษถุงพลาสติก โฟม แก้วพลาสติกตามขอบถนนในหมู่บ้านและถนนสำหรับสัญจรของคนทั่วไปก็ดูสกปรกรกรุงรังปลิวว่อนไปทั่วไม่สวยงาม ยิ่งสร้างปัญหาด้านกายภาพเพิ่มเติมไปอีก เพราะภูมิทัศน์สกปรกด้านสุขภาพก็ส่งผลต่อการเกิดโรคภัยไข้เจ็บ เช่น ระบบทางเดินหายใจ ภูมิแพ้ได้ เป็นต้น

องค์การบริหารส่วนตำบลชัยนาทรายณ์มีงบประมาณด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม หนึ่งแสนบาท ต่อปี โดยประมาณ ซึ่งถือว่ามีงบประมาณอยู่น้อยมาก จึงไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการขยะในชุมชน ตำบลชัยนาทรายณ์ได้ อดีตที่ผ่านมาการอยู่อาศัยบ้านเรือนยังห่างไกลกัน ชุมชนจึงสามารถบริหารจัดการขยะกันเองได้ แต่ในปัจจุบันด้วยการขยายตัวของชุมชนที่มีเพิ่มขึ้น ลักษณะบ้านเรือนมีการปลูกอย่าง ใกล้ชิดกันกว่าเดิม ความเจริญเข้ามาในชุมชนมาก มีประชากรแฝงที่ไม่ใช่คนในชุมชนแต่เดิมเพิ่มจำนวน การจัดการขยะกันเอง การมีจิตสำนึกในการรักษาความสะอาดหรือการมีส่วนร่วมจึงเป็นปัญหาต่อชุมชน ส่วนรวมในปัจจุบันและอาจจะขยายวงกว้างในอนาคตหากไม่รีบดำเนินการจัดการแก้ไข กล่าวได้ว่า อดีตที่ผ่านมาชุมชนตำบลชัยนาทรายณ์ยังไม่มีเก็บสถิติข้อมูลขยะเป็นตัวเลขเป็นจำนวนที่ชัดเจนแต่ อยางใด ชาวบ้านจะใช้วิธีจัดการกันเองด้วย เก็บขยะที่ขายได้ขายส่วนที่ขายไม่ได้ปล่อยทิ้งไว้ การเผา กลางแจ้ง ฝังกลบ กองรวมไว้ โยนทิ้ง ขยะที่เผาแล้วไม่สลายก็ถูกทับถมไว้ กลิ่นขยะสร้างความรำคาญ เผาในพื้นที่ที่ไม่ใช่บ้านตนหรือข้างถนน ข้างทางรถไฟ โยนทิ้งในที่รกร้างว่างเปล่าหรือภูเขา นอกเหนือ จากในชุมชนตามถนนหนทางยังมีคนสัญจรไปมาโยนทิ้งไว้ แม้ค้าขายเร็ว ตลาดนัด ก็แอบทิ้งหรือหลงเหลือ ไว้ให้ชุมชน เพื่อนบ้านกันเองบางบ้านก็เก็บขยะที่ขายได้ของเพื่อนบ้านขายแต่ที่ขายไม่ได้ก็ปล่อยทิ้ง หรือเศษอาหารก็สาๆ ไว้ข้างบ้าน จนเกิดปัญหาทะเลาะเบาะแว้งกัน บริษัทห้างร้าน โครงการหมู่บ้าน เพิ่มเกิดมากขึ้น ประชากรแฝงมากขึ้น การประชาสัมพันธ์หรือการบริหารจัดการขยะจึงไม่เกิดผล ใน 3 เดือน ผู้นำชุมชนซึ่งได้แก่ พนักงานในองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน จะพากันเดิน เก็บขยะตามริมถนนสัญจรไปมาเผากันสักครั้งหนึ่ง จะเห็นได้ว่าคนในชุมชนในปัจจุบันมีนิสัยมักง่าย ขาดระเบียบวินัย และมองถึงปัญหาขยะนี้เป็นหน้าที่ที่องค์การบริหารส่วนตำบลต้องเป็นผู้รับผิดชอบ โดยเฉพาะต้องจัดซื้อรถบริการเก็บขยะ ซึ่งอุปสรรคในการแก้ไขปัญหาขยะจะพบว่า งบประมาณของ องค์การบริหารส่วนตำบลมีน้อย หากซื้อรถจะต้องมีการจ้างพนักงานเก็บขยะ มีพื้นที่สำหรับทิ้งขยะ ต้องมีการบริหารจัดการขยะอันตรายอย่างถูกวิธี ซึ่งต้องมีระบบบริหารจัดการที่ดีและเสียงบประมาณ ในระยะยาว ยิ่งกว่านั้นจากการที่ชุมชนไม่มีที่ทิ้งขยะ ไม่มีที่ฝังกลบ อีกไม่เกิน 5 ปีข้างหน้าชุมชนมอง ว่าขยะจะมีปัญหาและมีปริมาณที่เพิ่มมากมายและจะมีปัญหาอื่นๆ พ่วงมากับปัญหาขยะอันนำมาสู่ โรคภัยและความเป็นอยู่ของชุมชนยิ่งขึ้น ซึ่งปัญหาขยะในปัจจุบันนี้สาเหตุหนึ่งอันต้อออกทิ้งไม่ได้คือ การที่คนในชุมชนเริ่มมีความหลากหลายของเชื้อชาติ ขาดระเบียบวินัย ขาดจิตสำนึกในการรักษา ความสะอาดอาจทั้งตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ หรืออาจด้วยภาระหน้าที่การงานอันไม่มีเวลาจัดการขยะหรือ เห็นปัญหาขยะได้ ทำให้เกิดความมักง่าย เห็นแก่ตัว ไม่คำนึงถึงผู้อื่นที่เดือดร้อน อันจะเห็นได้จากการ นำขยะออกจากบ้านตนเองไปทิ้ง ไปเผา ให้พ้นบ้านตน อีกทั้งยังไม่มีความรู้ในการบริหารจัดการขยะว่ามี กี่ประเภท และขยะแต่ละประเภทควรจัดการอย่างไรให้ถูกวิธี เป็นต้น

จากข้อมูลสภาพปัญหาข้างต้น จากนโยบายจังหวัด จากวิกฤตที่ชุมชนไม่มีรถขยะและพื้นที่ สำหรับทิ้งขยะ เนื่องจากขยะที่ชุมชนสร้างเองก็ยังไม่มียระบบบริหารจัดการที่ถูกต้องเหมาะสม แล้วชุมชน

ยังต้องแบกรับขยะที่ชุมชนที่ไม่ใช่ผู้สร้างเพิ่มเติมเข้ามาอีก เพราะชุมชนมีอาณาบริเวณติดกับถนนที่มีการสัญจรผ่านไปมาเพราะเป็นเมืองผ่านไปสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบูรณ์ และยังเป็นทางเลี้ยวเมืองไปทางภาคอีสานโดยเฉพาะอย่างยิ่งยามมีเทศกาล ดังนั้นจากโอกาสศึกษาดูงานของผู้นำชุมชนที่ทางจังหวัดจัดขึ้น และจากนโยบายของจังหวัดที่มอบหมาย ให้ 1 ตำบล ต้องมีอย่างต่ำ 1 หมู่บ้านที่ปลอดขยะ จนเกิดการประชุมค้นหาปัญหาที่ควรเร่งแก้ไขของชุมชน ประกอบด้วย ผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล ตัวแทนกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อสม. ผู้นำทางธรรมชาติ ประชาชนชาวบ้าน สถาบันการศึกษา และผู้สนใจทั่วไป จึงเกิดการรวมกลุ่มเป็นทีมวิจัยท้องถิ่นขึ้น โดยมีความมุ่งหวังที่จะหาแนวทางการสร้างความตระหนักถึงปัญหาขยะและการจัดการอย่างถูกวิธีและเหมาะสมกับชุมชนตำบลชัยนารายณ์ เพื่อปรับแนวคิดพฤติกรรมของคนในชุมชนผ่านประสบการณ์อันเกิดจากการเรียนรู้ของคนชุมชนเป็นหลัก และให้ผู้มีความรู้จากภาคส่วนต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมเรียนรู้ คิดวิเคราะห์ หาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน โดยใช้การจัดการภูมิปัญญาชุมชนร่วมกัน จึงเป็นที่มาของคำถามวิจัยว่า แนวทางการสร้างความตระหนักถึงปัญหาขยะและการจัดการอย่างถูกวิธี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลชัยนารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ควรเป็นอย่างไร

1.2 คำถามวิจัย

แนวทางการสร้างความตระหนักถึงปัญหาขยะและการจัดการอย่างถูกวิธี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลชัยนารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ควรเป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์

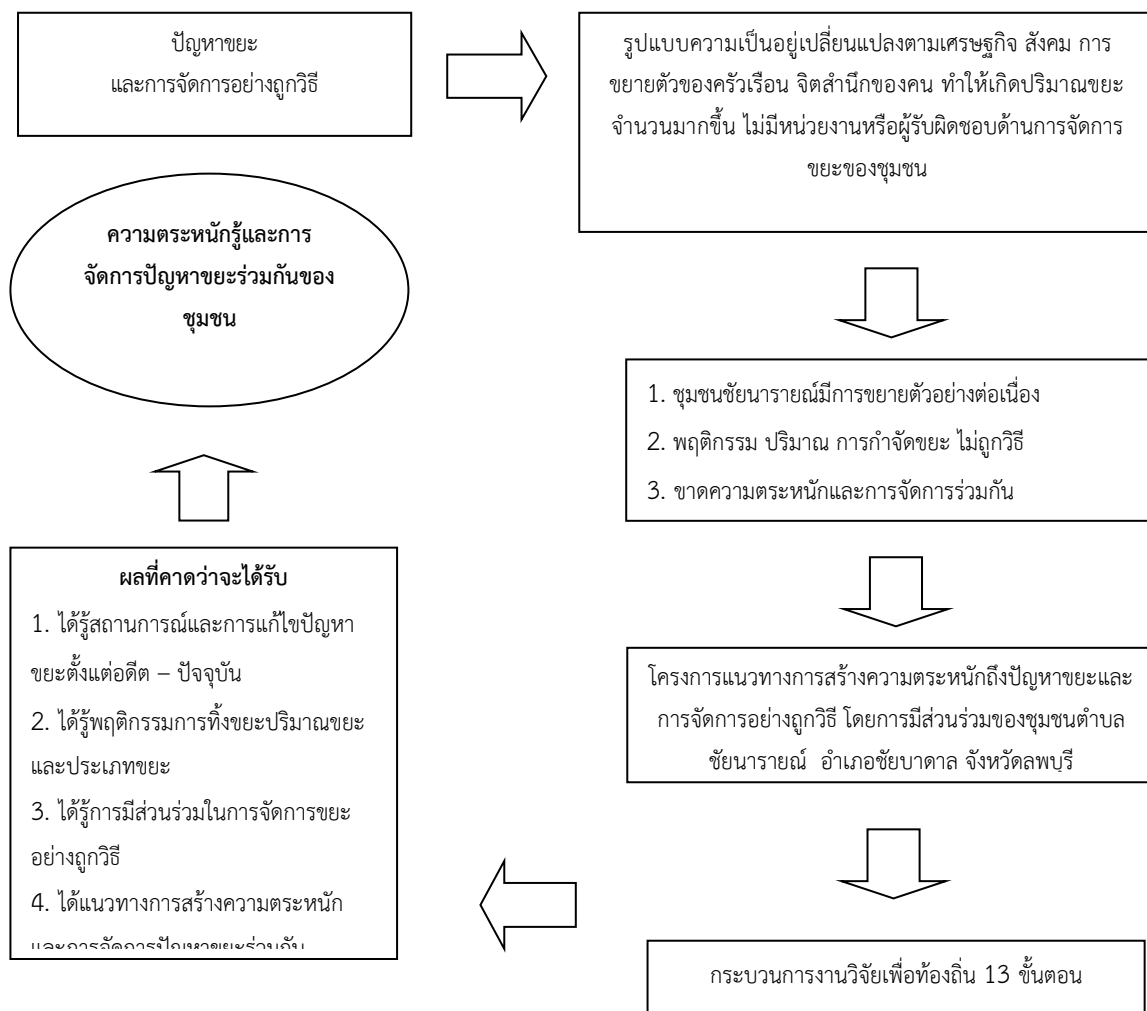
3.1 เพื่อศึกษาสถานการณ์และการแก้ไขปัญหาขยะตั้งแต่อดีต-ปัจจุบัน ของตำบลชัยนารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

3.2 เพื่อศึกษาพฤติกรรม การทิ้งขยะ ปริมาณขยะ และประเภทขยะที่เกิดขึ้นในตำบลชัยนารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

3.3 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะอย่างถูกวิธีของตำบลชัยนารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

3.4 เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างความตระหนักและการจัดการปัญหาขยะร่วมกันของชุมชนตำบลชัยนารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

1.4 กรอบแนวคิดการวิจัย

1.5 ประเด็นการศึกษา

5.1 เพื่อศึกษาสถานการณ์และการแก้ไขปัญหามาตั้งแต่อดีต-ปัจจุบัน ของตำบลชัยนารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

- นโยบายและแผนงานของชุมชนในการจัดการขยะในอดีต
- วิธีการกำจัดขยะที่ใช้ในอดีต-ปัจจุบัน
- ผลของการดำเนินงานในการจัดการขยะที่ผ่านมา (มลพิษและอื่นๆ)
- ปัญหาขยะในชุมชน (ขยะนอกพื้นที่การจับเก็บ , ไม่มีระบบการกำจัดขยะ, จิตสำนึก

ของคนในชุมชน)

5.2 เพื่อศึกษาพฤติกรรมกาาทั้งขยะ ปริมาณขยะและประเภทขยะที่เกิดขึ้นในตำบล
ชัยนารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

- พฤติกรรมกาาทั้งขยะในครัวเรือน ร้านค้า โรงเรียน โรงงาน วัด โรงพยาบาล
- ปริมาณขยะจากชุมชนและองค์กรต่างๆ
- ประเภทของขยะ
- พฤติกรรมกาาจัดการขยะ (เผา ,ขาย, ทิ้งที่ว่างเปล่า, ทำบอดักกำจัดไขมัน, ปูย)

5.3 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะอย่างถูกวิธีของตำบลชัยนารายณ์ อำเภอ
ชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

- วิธีการจัดการขยะที่ถูกต้อง
- กรณีศึกษาการจัดการขยะที่ถูกวิธี(ดูงาน)
- รูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ (ทำคุ้ม ทำหลุมขยะ การตั้งกลุ่มคัดแยก
ขยะ ธนาคารขยะ วิสาหกิจกาาจัดการขยะ)

5.4 เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างความตระหนักและการจัดการปัญหาขยะร่วมกันของชุมชน
ตำบลชัยนารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

- วิธีการสร้างความตระหนัก
- วิธีการจัดการขยะที่ถูกวิธีและเหมาะสมกับชุมชน
- เป็นการจัดการปัญหาที่เกี่ยวข้องกับขยะ
- มีความสนใจในเรื่องการวิจัยแต่ไม่มีแนวทาง
- ชุมชนอยากจะทำมาดำเนินการร่วมกัน
- ชุมชนกาาจัดเอง ขายเอง เผา
- กาาจัดในสิ่งที่ไม่ต้องการอย่างไร
- เน้นการร่วมมือ สร้างกลุ่ม
- แนวทางในการสร้างการมีส่วนร่วม
- อาจจะต้องปรับเปลี่ยนแนวคิดกาาจัดการ
- ชุมชนจะสามารถร่วมมือกัน ทำได้จริง
- กระจายไปในทุกหมู่บ้านและนำร่องโครงการต่อไป
- อาจจะต้องลองผิดถูกเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้งานวิจัย

1.6 ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตพื้นที่ พื้นที่ 5 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่ที่ 1 บ้านเขาศิริบรรพต ประชากร 119 คน
หมู่ที่ 2 บ้านหนองเต่า ประชากร 913 คน หมู่ที่ 3 บ้านโกรกกรกฟ้า ประชากร 1,524 คน หมู่ที่ 5

บ้านชัยนาท ประชากร 336 คน หมู่ที่ 6 บ้านหนองผักชี ประชากร 404 คน ตำบลชัยนาท
อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

ขอบเขตกลุ่มเป้าหมาย ประชากรจำนวน 3,296 คน (1,179 ครัวเรือน) ในตำบลชัยนาท
อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

1.7 ระยะเวลาดำเนินการวิจัย

12 เดือน 1 สิงหาคม 2560 ถึง 31 กรกฎาคม 2561

1.8 งบประมาณการวิจัย

งบประมาณจำนวน 326,200 บาท

1.9 วิธีการดำเนินงานวิจัย

- 9.1 ประชุมทีมวิจัย (อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง)
- 9.2 จัดเวทีชี้แจงโครงการ
- 9.3 อบรมเตรียมความพร้อมในการเก็บข้อมูล
- 9.4 เก็บรวบรวมข้อมูล
- 9.5 จัดเวทีวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการศึกษา
- 9.6 ศึกษาดูงาน
- 9.7 การประชุมรับฟังความคิดเห็น
- 9.8 ออกแบบการทดลอง
- 9.9 การทดลองจัดการขยะอย่างมีส่วนร่วม
- 9.10 เวทีวิเคราะห์ และสรุปผลการทดลอง
- 9.11 เวทีถอดบทเรียน
- 9.12 เวทีนำเสนอและเผยแพร่ผลการวิจัย
- 9.13 ทำเล่มรายงานความก้าวหน้าและรายงานฉบับสมบูรณ์

1.10 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1.10.1 เชิงวิจัย

10.1.1 ได้รู้สถานการณ์และการแก้ไขปัญหาขยะตั้งแต่อดีต – ปัจจุบัน ของตำบล
ชัยนาท อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

10.1.2 ได้รู้พฤติกรรม การทิ้งขยะ ปริมาณขยะและประเภทขยะที่เกิดขึ้นในตำบล ชัยนารายณ์ อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดบึงกาฬ

10.1.3 ได้รู้การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะอย่างถูกวิธีของตำบลชัยนารายณ์ อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดบึงกาฬ

10.1.4 ได้รู้แนวทางการสร้างความตระหนักและการจัดการปัญหาขยะร่วมกันของ ชุมชนตำบลชัยนารายณ์ อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดบึงกาฬ

1.10.2 เจริญพัฒนา

10.2.1 คราวเรือนในชุมชนมีการจัดการขยะอย่างถูกวิธีอย่างน้อยร้อยละ 10

10.2.2 คราวเรือนในชุมชนมีรายได้เพิ่มจากการจัดการขยะอย่างถูกวิธีอย่างน้อย ร้อยละ 10

10.2.3 ปริมาณขยะในชุมชนลดลงอย่างน้อยร้อยละ 30

10.2.4 เกิดกลุ่มการจัดการขยะในชุมชนอย่างน้อยหมู่บ้านละ 1 กลุ่ม

1.11 ประวัติหัวหน้าโครงการวิจัย

ชื่อ นางสาวกิตติญา นามสกุล ผาดี อายุ 37 ปี

ที่อยู่ 208 หมู่ 3 ตำบลป่าตาล อำเภอมือง จังหวัดบึงกาฬ

เบอร์โทรศัพท์ 061-456-1626

ประวัติการศึกษา

ปัจจุบัน กำลังศึกษาต่อ รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2554 รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

พ.ศ. 2548 บริหารธุรกิจบัณฑิต (การตลาด) มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

พ.ศ. 2546 ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (การตลาด) โรงเรียนรัตนพนิชยการ

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2559 - ปัจจุบัน อาชีพรับจ้างทั่วไป

พ.ศ. 2555 - 2559 อาชีพรับจ้าง ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

พ.ศ. 2548 - 2555 อาชีพรับจ้าง ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่โครงการความร่วมมือทางวิชาการระหว่างกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น

กับมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

รายชื่อทีมวิจัยชาวบ้าน

1. ชื่อ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิธร วชิรปัญญาพงศ์ อายุ 49 ปี
ที่อยู่ 144 ถนนพหลโยธิน ตำบลเขาสามยอต อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี
อาชีพ อาจารย์ประจำสาขาวิชาบริหารทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
เบอร์โทรศัพท์ 098-896-4515
2. ชื่อ นายบัวพา การเจน อายุ 49 ปี
ที่อยู่ 117/1 ม.3 ตำบลชัยนารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี
อาชีพ กำนันตำบลชัยนารายณ์
โทร.089-829-9783
3. ชื่อ นางดวงฤดี ควรชื่นใจ อายุ 37 ปี
ที่อยู่ 87 ม.3 ตำบลชัยนารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี
โทร.081-800-0824
ตำแหน่ง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลชัยนารายณ์
4. ชื่อ นางสาวพรปภัทร สัจจมานีวัตรกุล อายุ 46 ปี
ที่อยู่ 443/32 หมู่ที่ 3 ตำบลชัยนารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี
อาชีพ ผู้อำนวยการกองคลังองค์การบริหารส่วนตำบลชัยนารายณ์
เบอร์โทรศัพท์ 092-946-7854
5. ชื่อ นางสาวจุฑามาศ ถาวร อายุ 34 ปี
ที่อยู่ 84/3 ถนนหลักเมือง ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์
เบอร์โทรศัพท์ 097-920-6921
อาชีพ หัวหน้าสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลชัยนารายณ์
6. ชื่อ นางสาวกิริยา เต๊ะชั้นหมาก อายุ 37 ปี
ที่อยู่ 118 ม.7 ตำบลบางชันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี อายุ 37 ปี
เบอร์โทร 089-226-6248
อาชีพ นักทรัพยากรบุคคลองค์การบริหารส่วนตำบลชัยนารายณ์
7. ชื่อ นางพัชรี การเจน อายุ 47 ปี
ที่อยู่ 117/1 หมู่ที่ 3 ตำบลชัยนารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี
เบอร์โทรศัพท์ 084-768-0389
อาชีพ นักพัฒนาชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลชัยนารายณ์

ประธานคณะกรรมการพัฒนาสตรีตำบลชัยนารายณ์

8. ชื่อ นายชัยวัฒน์ จิตร์ส อายุ 44 ปี
ที่อยู่ 43 หมู่ที่ 1 ตำบลชัยนารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี
เบอร์โทรศัพท์ 086-126-3255
อาชีพ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 1
9. ชื่อนายศิวดล วงษ์วาน อายุ 48 ปี
ที่อยู่ 90 หมู่ที่ 1 ตำบลชัยนารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี
เบอร์โทรศัพท์ 089-988-8289
อาชีพ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลชัยนารายณ์
10. ชื่อ นายสำราญ เกื่อนวงษ์ อายุ 70 ปี
ที่อยู่ 107 หมู่ที่ 1 ตำบลชัยนารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี
เบอร์โทรศัพท์ 082-239-9148
อาชีพ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลชัยนารายณ์
11. ชื่อ นายต้อย การเกิด อายุ 64 ปี
ที่อยู่ 99 หมู่ที่ 2 ตำบลชัยนารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี
เบอร์โทรศัพท์ 081-306-6871
อาชีพ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลชัยนารายณ์
12. ชื่อนางทองเงิน มาหา อายุ 56 ปี
ที่อยู่ 135 หมู่ที่ 2 ตำบลชัยนารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี
เบอร์โทรศัพท์ 089-082-7107
อาชีพ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลชัยนารายณ์
13. ชื่อนายสัน ครูแพทย์ อายุ 48 ปี
ที่อยู่ 37/1 หมู่ที่ 3 ตำบลชัยนารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี
เบอร์โทรศัพท์ 085-871-4112
อาชีพ สารวัตรกำนันตำบลชัยนารายณ์
14. ชื่อ นางขวัญใจ หมั่นงาม อายุ 38 ปี
ที่อยู่ 145 หมู่ที่ 3 ตำบลชัยนารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี
เบอร์โทรศัพท์ 089-807-6411
อาชีพ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลชัยนารายณ์
15. ชื่อนายสมบัติ ภูโพธิ์ อายุ 59 ปี
ที่อยู่ 2 หมู่ที่ 5 ตำบลชัยนารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

เบอร์โทรศัพท์ 089-538-4649

อาชีพ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5

16. ชื่อ นายธีรพงศ์ ภูโพธิ์ อายุ 36 ปี

ที่อยู่ 2 หมู่ที่ 5 ตำบลชัยนารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

เบอร์โทรศัพท์ 085-930-4164

อาชีพ รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลชัยนารายณ์

17. ชื่อ นางสาวพิชญา วงละคร อายุ 35 ปี

ที่อยู่ 172 หมู่ที่ 5 ตำบลชัยนารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

เบอร์โทรศัพท์ 081-365-1907

อาชีพ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลชัยนารายณ์

18. ชื่อนายรุ่งโรจน์ เจนบ้านผือ อายุ 48 ปี

ที่อยู่ 69 / 3 หมู่ที่ 6 ตำบลชัยนารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

เบอร์โทรศัพท์ 081-988-3671

อาชีพ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 6

19. ชื่อ นายอำนาจ อินพรม อายุ 56 ปี

ที่อยู่ 79/2 หมู่ที่ 6 ตำบลชัยนารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

เบอร์โทรศัพท์ 092-706-9311

อาชีพ ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลชัยนารายณ์

20. ชื่อนางบังอร เกตุเพชร อายุ 48 ปี

ที่อยู่ 74/3 หมู่ที่ 6 ตำบลชัยนารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

เบอร์โทรศัพท์ 090-798-9262

อาชีพ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลชัยนารายณ์

21. ชื่อ นายสมเกียรติ คงขุนทด อายุ 41 ปี

ที่อยู่ ที่อยู่ 72/5 หมู่ที่ 5 ตำบลเขาสามยอด อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

เบอร์โทรศัพท์ 080-287-4177

อาชีพ ผู้อำนวยการกองช่างองค์การบริหารส่วนตำบลชัยนารายณ์

22. ชื่อ นางวีรยา คะรานรัมย์ อายุ 47 ปี

ที่อยู่ 27 หมู่ที่ 2 ตำบลชัยนารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

เบอร์โทรศัพท์ 085-988-9849

อาชีพ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนองค์การบริหารส่วนตำบลชัยนารายณ์

23. ชื่อ นางสาวพิมพ์พร คุชิตา อายุ 35 ปี
ที่อยู่ 107 หมู่ที่ 17 ตำบลตาพระยา อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว
เบอร์โทรศัพท์ 082-236-2505
อาชีพ นักวิชาการเงินและบัญชีองค์การบริหารส่วนตำบลชัยนารายณ์
24. ชื่อ นายอุดม แก้วมงคล อายุ 66 ปี
ที่อยู่ 107 หมู่ที่ 2 ตำบลชัยนารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี
เบอร์โทรศัพท์ 081-759-3636
อาชีพ รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลชัยนารายณ์
25. ชื่อ นายละมัย อินทองกลาง อายุ 55 ปี
ที่อยู่ 70 หมู่ที่ 3 ตำบลชัยนารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี
เบอร์โทรศัพท์ 089-089-8072
อาชีพ รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลชัยนารายณ์
26. ชื่อ นายเด่น อยู่โค อายุ 56 ปี
ที่อยู่ 79/2 หมู่ที่ 6 ตำบลชัยนารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี
เบอร์โทรศัพท์ 092-671-1959
ตำแหน่ง เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลชัยนารายณ์

รายชื่อที่ปรึกษา

1. ชื่อ นายสำเนียง ปิ่นแก้ว อายุ 55 ปี
ที่อยู่ 87/2 หมู่ที่ 3 ตำบลชัยนารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี
เบอร์โทรศัพท์ 089-083-0163
ตำแหน่ง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลชัยนารายณ์
2. ชื่อ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จินตนา นามสกุล เวชมี อายุ 65 ปี
ที่อยู่ 119/83 หมู่บ้านมาลีวัลย์ ตำบลบ้านเกาะ อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา รหัสไปรษณีย์ 13000
เบอร์โทรศัพท์ 089-801-5818
ตำแหน่ง รองอธิการบดีฝ่ายบริหารและกิจการนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
3. นายกฤษฎา ม่วงอำ อายุ 39 ปี
ที่อยู่ 155 /1 ตำบลเกาะรัง อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลชัยนารายณ์

4. ชื่อ นายณัฐพล สร้อยสุวรรณ อายุ 54 ปี
ที่อยู่ 446/34 หมู่ที่ 3 ตำบลลำนารายณ์ อำเภอยะบะดาบ จังหวัตลพบุรี
เบอร์โทรศัพท์ 081-780-3614
ตำแหน่ง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลชัยนารายณ์

บทที่ 2

บริบทชุมชน

2.1 ประวัติความเป็นมา “จังหวัดลพบุรี”

จังหวัดลพบุรี เป็นจังหวัดในภาคกลาง เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่กึ่งกลางของประเทศ มีพื้นที่อุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเพาะปลูก มีประวัติศาสตร์ยาวนาน ปัจจุบันเป็นที่ตั้งของกองกำลังทั้งทหารบกและทหารอากาศหลายหน่วย เป็นศูนย์กลางทางด้านการทหาร กองกำลังทางทหาร ซึ่งจังหวัดลพบุรีนั้นมีภูมิประเทศที่เหมาะสม คือ อยู่ในเขตตอนกลางของประเทศจึงทำให้เป็นศูนย์กลางทางด้านการทหาร ซึ่งสามารถที่กระจายหรือแจกจ่ายกำลังพล อาวุธยุทโธปกรณ์ไปยังภูมิภาคต่างๆ ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ลพบุรีได้รับการทำนุบำรุงอีกครั้งสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี และนอกจากนั้นได้มีการวางผังเมืองใหม่และตั้งหน่วยทหารขึ้นมาในเมืองลพบุรี ซึ่งมีหน่วยทหารที่สำคัญ ได้แก่ ศูนย์การทหารปืนใหญ่ ศูนย์การบินทหารบกหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ ศูนย์อำนวยการสร้างอาวุธ หน่วยรบพิเศษ เป็นต้น ดังนั้น เมืองลพบุรีจึงได้ชื่อว่าเป็นเมืองทหารเพราะมีหน่วยทหารที่สำคัญตั้งอยู่ถึง 11 หน่วย ลพบุรีในปัจจุบันจึงเป็น "เมืองเศรษฐกิจเมืองท่องเที่ยว ศูนย์การศึกษาของภาคกลางตอนบน และยังเป็นเมืองทหารอีกด้วย" และนอกจากนี้ยังมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจหลายแห่ง เช่น เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ พระราชวังนารายณ์ราชนิเวศน์ พระปรางค์สามยอด เขาสนามแจง และทุ่งทานตะวันที่ใหญ่ที่สุดในประเทศ (มีพื้นที่ถึง 200,000-300,000 ไร่) และได้ชื่อว่าเป็นจังหวัดที่มีลิงอาศัยอยู่มาก และนับว่าเป็นจังหวัดที่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ เดินทางมาท่องเที่ยวที่จังหวัดลพบุรีเป็นจำนวนมาก

ประวัติศาสตร์ “จังหวัดลพบุรี”

พื้นที่ของจังหวัดลพบุรี เคยเป็นที่ตั้งของเมืองโบราณหลายสมัย เดิมเรียก ละโว้ นับตั้งแต่สมัยขอมเรืองอำนาจ มีหลักฐานที่สำคัญ คือ พระปรางค์สามยอด (อยู่ในเขตอำเภอเมืองลพบุรี) เป็นศิลปะเขมรสมัยบาปุน อายุราว พุทธศตวรรษที่ 18 และมีศาลพระกาฬซึ่งเก่าแก่ในสมัยเดียวกัน

คำว่า "ละโว้" นี้สันนิษฐานได้ว่ามาจากคำว่า ละวะ นั้นเอง (ลพบุรี กลายมาเป็น ลพบุรี ในทุกวันนี้) ซึ่งคำว่า ละวะ ในภาษาสันสกฤตแปลว่า น้ำ (ซึ่งอาจหมายความว่าเมืองนี้มีน้ำมาก) เมื่อนำเอามาสมกับคำว่า อุทัย (ลว + อุทัย) ก็กลายเป็นลโวทัย (ดังเช่น สุข + อุทัย กลายเป็น สุขุทัย) ซึ่งคำจารึก "ลโวทัยปุระ" ยังพบปรากฏบนเหรียญเงินโบราณที่ขุดค้นได้ที่บริเวณจังหวัดลพบุรีอีกด้วย แต่บางทีคำว่า ละโว มาจากภาษามอญ ซึ่งแปลว่าภูเขา คงเป็นเพราะเมืองนี้มีลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขา

ลพบุรีเป็นเมืองที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน เพราะปรากฏร่องรอยการอยู่อาศัยของมนุษย์ติดต่อกันนานนับแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ไม่น้อยกว่า 3,000 - 4,000 ปีมาแล้ว จากการค้นพบหลักฐานทางโบราณคดีจำนวนมาก รวมทั้งมีหลักฐานเอกสารและจารึกต่าง ๆ กล่าวถึงเมืองลพบุรีอยู่หลายชิ้น เช่น ในพุทธศตวรรษที่ 11-15 มีหลักฐาน คือ พงศาวดารเหนือ กล่าวถึงพระยาภาณุวรรณดิศได้ให้พราหมณ์ยกพลมาสร้างเมืองละโว้ตั้งแต่ พ.ศ. 1002 นอกจากนี้ยังมีตำนานชินกาลมาลีปกรณ์กล่าวถึงการสร้างเมืองหริภุญไชยใน พ.ศ. 1204 ต่อมาอีก 2 ปี คือ พ.ศ. 1206 ได้ส่งทูตล่องลำน้ำปิงไปเมืองลพบุรีขอเชื้อสายกษัตริย์ลพบุรีให้ไปปกครองเมืองหริภุญไชย กษัตริย์ลพบุรีจึงได้พระราชทานพระนางจามเทวี พระราชธิดา ให้ไปปกครองเมืองหริภุญไชย ทรงสร้างวัดจามเทวีที่เมืองหริภุญไชย ชื่อเมืองลพบุรีในตำนานชินกาลมาลีปกรณ์เป็นที่ยอมรับว่า คือ เมืองลพบุรีในปัจจุบัน จึงสรุปได้ว่า ลพบุรีคงเป็นเมืองสำคัญเมืองหนึ่ง แคว้นแคว้นอื่นจึงได้ยอมรับและขอเชื้อสายไปปกครอง

ในระยะราวพุทธศตวรรษที่ 16-18 ละโว้หรือลพบุรีตกอยู่ภายใต้อำนาจทางการเมืองของอาณาจักรเขมรเป็นครั้งคราว ปลายพุทธศตวรรษที่ 18 เกิดความอ่อนแอในอาณาจักรเขมร ทำให้รัฐต่าง ๆ ที่เคยอยู่ใต้อำนาจเขมรปลีกตัวเป็นอิสระ รวมทั้งละโว้ด้วย ในราวพุทธศตวรรษที่ 19 ปรากฏหลักฐานว่าเมืองลพบุรี น่าจะเป็นเมืองที่พระเจ้าอู่ทองเคยครองราชย์มาก่อนที่จะย้ายไปสถาปนาอาณาจักรอยุธยา และในสมัยกรุงศรีอยุธยาเมืองลพบุรีเจริญรุ่งเรืองที่สุด เพราะสมเด็จพระนารายณ์มหาราช (ครองราชย์ พ.ศ. 2199-2231) ได้สถาปналพบุรีเป็นราชธานีที่สอง หลังแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราชแล้ว ลพบุรีขาดความสำคัญลงมากจนกระทั่งถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ได้โปรดสถาปนาเมืองลพบุรีเป็นที่ประทับอีกแห่งหนึ่ง จึงเห็นได้ว่าเมืองลพบุรีมีความสำคัญติดต่อกันมายาวนานนับพันปี

ที่ตั้ง

จังหวัดลพบุรีตั้งอยู่ในภาคกลางของประเทศไทย ระหว่างเส้นรุ้ง(ละติจูด)ที่ 14 องศา 48 ลิปดาเหนือ และเส้นแวงที่ 100 องศา 25 ลิปดาตะวันออก อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครไปทางทิศเหนือตามเส้นทางหลวงหมายเลข 1 ถนนพหลโยธิน ประมาณ 155 กิโลเมตร หรือทางรถไฟสายเหนือประมาณ 133 กิโลเมตร มีพื้นที่ของจังหวัด 6,586.67 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 4,116,668 ไร่ มีพื้นที่เป็นลำดับที่ 37 ของประเทศ มีขอบเขตทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอดากฟ้าและอำเภอดาคัส จังหวัดนครสวรรค์ และอำเภอสรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ ทิศใต้ติดต่อกับ อำเภอบ้านแพรก จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและอำเภอมะขามและอำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอสทิต จังหวัดชัยภูมิ อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา และอำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี และอำเภอดากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์

อาณาเขต

อาณาเขตของจังหวัดลพบุรีมีพื้นที่ติดต่อกับจังหวัดต่าง ๆ 8 จังหวัด ดังนี้

ทิศเหนือ ติดกับ จังหวัดเพชรบูรณ์

ทิศตะวันออก ติดกับ จังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดชัยภูมิ

ทิศตะวันตก ติดกับ จังหวัดนครสวรรค์และจังหวัดสิงห์บุรี

ทิศใต้ ติดกับ จังหวัดสระบุรี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดอ่างทอง

ภูมิประเทศ

ภูมิประเทศของจังหวัดลพบุรี แบ่งออกเป็น 2 บริเวณใหญ่ ๆ คือ บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม คิดเป็นพื้นที่ประมาณร้อยละ 30 ของพื้นที่ทั้งหมด และอีกบริเวณหนึ่งเป็นพื้นที่ราบสลับเนินเขาและภูเขา คิดเป็นพื้นที่ประมาณร้อยละ 70 ของพื้นที่ทั้งหมด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ที่ราบลุ่ม มีพื้นที่ 1,170 ตารางกิโลเมตร เป็นพื้นที่ของอำเภอรำไพบุรีทั้งหมด ตอนกลางและตะวันตกของอำเภอเมืองลพบุรี ตอนกลางและตะวันตกเฉียงใต้ของอำเภอโคกสำโรง และส่วนใหญ่ของอำเภอบ้านหมี่ พื้นที่ราบตอนกลางของอำเภอเมืองลพบุรี บริเวณหมู่บ้านสะพานอิฐ และหมู่บ้านหินสองก้อนจะมีดินสีเทาที่สามารถนำมาทำดินสอพองได้ และดินสอพองของจังหวัดลพบุรีได้ชื่อว่า เป็นดินสอพองที่ดีที่สุดของเมืองไทย

2. ที่ราบสลับเนินเขาและภูเขา มีเนื้อที่ 4,816.67 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ด้านตะวันออกของอำเภอเมืองลพบุรี ทิศตะวันตกเฉียงเหนือของอำเภอบ้านหมี่บางส่วน ทิศตะวันตกเฉียงเหนือและตะวันออกของอำเภอโคกสำโรงและอำเภอลำลูกกา

จังหวัดลพบุรี มีแม่น้ำสำคัญไหลผ่าน นั่นคือ แม่น้ำป่าสัก โดยมีการสร้างเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์เพื่อกักเก็บน้ำ และเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจสำหรับชาวจังหวัดลพบุรี และจังหวัดใกล้เคียง รวมทั้งยังมีแม่น้ำลพบุรีผ่านทางฝั่งตะวันตกของจังหวัดด้วย รวมทั้งมีระบบคลองชลประทานที่เป็นประโยชน์ในทางเกษตรกรรมอีกด้วย

ที่ราบน้ำท่วมถึง

ที่ราบน้ำท่วมถึง เกิดจากการทับถมของตะกอนลำน้ำใหญ่ในฤดูน้ำหลาก แต่ละปีน้ำจากแม่น้ำลำคลองจะไหลท่วมบริเวณนี้ แล้วพัดเอาตะกอนมาทับถมกันทุกปี ทำให้มีสภาพเป็นที่ราบมีความลาดเทได้น้อยกว่าร้อยละ 1 พื้นที่กว้างใหญ่อยู่ในอำเภอรำไพบุรี บ้านหมี่ และอำเภอเมืองลพบุรี พื้นที่บริเวณนี้จะสูงกว่าระดับน้ำทะเล 2-20 เมตร ส่วนการทับถมของตะกอนใหม่จากแม่น้ำป่าสักจะทำให้เกิดเป็นที่ราบลุ่มเป็นแนวแคบๆ ตามความยาวของแม่น้ำ ซึ่งไหลผ่านอาณาเขตอำเภอชัยบาดาลและอำเภอพัฒนานิคม จากทิศเหนือลงทิศใต้ ที่ราบลุ่มบริเวณนี้จะมี ความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 25-60 เมตร บริเวณพื้นที่ราบลุ่มนี้ถูกใช้ประโยชน์ในการทำนาเป็นส่วนใหญ่และได้ผลผลิตดี

ลานตะพักน้ำกลางแก่งกลางใหม่รวมทั้งเนินตะกอนรูปพัด

ส่วนใหญ่พบเกิดอยู่ติดต่อกับที่ราบน้ำท่วมถึง ลักษณะสภาพส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบเรียบมีความลาดเทน้อยกว่าร้อยละ 1 พบเป็นบริเวณกว้างในเขตอำเภอบ้านหมี่ อำเภอเมืองลพบุรี และอำเภอโคกสำโรง โดยจะมีความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 8-20 เมตร สำหรับเนินตะกอนรูปพัด พบเกิดเป็นส่วนน้อย และมักอยู่บริเวณเชิงเขา การใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณเหล่านี้ส่วนใหญ่ใช้ทำนาให้ผลผลิตอยู่ในเกณฑ์ดี

ลานตะพักน้ำเก่า

เกิดจากการทับถมของตะกอนลำน้ำที่มาทับถมกันนานแล้ว โดยแบ่งเป็นลานตะพักน้ำระดับต่ำ ซึ่งอยู่สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 20-50 เมตร และลานตะพักน้ำระดับสูง ซึ่งอยู่สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 50-70 เมตร ลานตะพักน้ำระดับต่ำส่วนใหญ่พบติดต่อกับลานตะพักน้ำกลางเห่ากลางใหม่ มีความลาดเทน้อยกว่าร้อยละ 1 และพบเป็นบริเวณเล็กน้อย ในเขตอำเภอโคกสำโรง และอำเภอพัฒนานิคม ใช้ประโยชน์ในการทำนาเป็นส่วนใหญ่ ให้ผลผลิตค่อนข้างต่ำ ส่วนลานตะพักน้ำระดับสูงมีพื้นที่ติดต่อกับและสูงขึ้นมาจากลานตะพักน้ำระดับต่ำ สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นใหญ่มีความลาดเทร้อยละ 2-8 พบเป็นบริเวณเล็กน้อยในเขตอำเภอโคกสำโรงและอำเภอพัฒนานิคมใช้ประโยชน์ในการทำไร่

พื้นที่ที่ถูกกัดกร่อนและเนินเขา

พื้นที่เป็นลูกคลื่นส่วนใหญ่มีความลาดเท ประมาณร้อยละ 2-16 สภาพภูมิประเทศแบบนี้จะพบเป็นบริเวณกว้างในเขตอำเภอชัยบาดาล อำเภอพัฒนานิคม อำเภอโคกสำโรง และทางด้านทิศตะวันออกของอำเภอเมืองลพบุรี ส่วนใหญ่ที่ดินที่จะใช้ประโยชน์ในการปลูกพืชไร่

ภูเขา

พื้นที่บริเวณนี้เกิดจากการโค้งตัวและการยุบตัวของผิวโลก ทำให้มีระดับความสูงต่ำต่างกันมาก มีความลาดเทมากกว่าร้อยละ 16 และมีความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 100-750 เมตร พบอยู่กระจัดกระจายในอำเภอชัยบาดาล อำเภอพัฒนานิคม อำเภอโคกสำโรง และทางด้านทิศตะวันออกของอำเภอเมืองลพบุรี ส่วนใหญ่ไม่ได้ทำกิจกรรม บริเวณนี้เป็นที่ลาดชันเชิงซ้อน

ภูมิอากาศ

สภาพโดยทั่วไปมีภูมิอากาศแบบร้อนชื้น อยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ และยังได้รับอิทธิพลจากพายุดีเปรสชันและพายุไต้ฝุ่นอีกด้วย โดยเฉพาะในช่วงเดือนสิงหาคมถึงเดือนกันยายน มีอุณหภูมิเฉลี่ย 28.3 องศาเซลเซียส มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยปีละประมาณ 1,147.6 มิลลิเมตร สำหรับมีฤดูกาลต่าง ๆ มี 3 ฤดู คือ

ฤดูร้อน ระหว่างเดือน มีนาคม-พฤษภาคม อากาศจะร้อน และแห้งแล้ง อุณหภูมิจะสูงสุดในตอนบ่าย ปกติจะสูงถึงเกือบ 40 องศาเซลเซียส หรือมากกว่านั้นในช่วงเดือนมีนาคมถึงพฤษภาคม โดยเฉพาะเมษายนจะเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนจัดที่สุดในรอบปี

ฤดูฝน ระหว่างเดือนมิถุนายน-ตุลาคม อากาศจะชุ่มชื้นในเดือนกันยายน

ฤดูหนาว ระหว่างเดือนพฤศจิกายน-กุมภาพันธ์ อากาศจะหนาวเย็นสลับกับอากาศร้อน ฤดูหนาวมีอุณหภูมิต่ำสุดในตอนเช้ามืด จดลดลงอยู่ในเกณฑ์หนาวถึงหนาวจัด โดยเฉพาะเดือน ธันวาคมถึงมกราคม เป็นช่วงที่มีอากาศหนาวมากที่สุดในรอบปี

อุณหภูมิ

จังหวัดลพบุรีตั้งอยู่ในเขตร้อน สภาพอากาศโดยทั่วไปร้อนอบอ้าวเกือบตลอดปี มีอุณหภูมิเฉลี่ย 28.3 องศาเซลเซียส อย่างไรก็ตามอุณหภูมิจะมีความแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่และฤดูกาล

ปริมาณฝน

ปริมาณฝนรวมตลอดปีค่าเฉลี่ยมีค่าประมาณ 1,200 มิลลิเมตร เมื่อเข้าสู่ฤดูร้อนปริมาณฝนจะเพิ่มขึ้นบ้าง พร้อมทั้งมีพายุฟ้าคะนอง และเมื่อเข้าสู่ฤดูฝนปริมาณฝนจะเพิ่มมากขึ้น โดยจะมีปริมาณฝนมากที่สุดในเดือนสิงหาคมหรือกันยายน พื้นที่ที่มีปริมาณฝนมากส่วนใหญ่จะอยู่ด้านหน้า ทิวเขา หรือด้านรับมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ลมผิวพื้นที่พัดปกคลุมผันแปรไปตามฤดูกาลในฤดูหนาวหรือฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ลมที่พัดปกคลุมส่วนใหญ่เป็นลมฝ่ายเหนือและลมตะวันออกเฉียงเหนือ ในช่วงฤดูฝนหรือฤดูมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ลมที่พัดปกคลุมส่วนใหญ่เป็นลมตะวันตก ลมตะวันตกเฉปียังได้และลมใต้ สำหรับช่วงฤดูร้อนเป็นช่วงที่ลมแปรปรวน แต่พื้นที่ส่วนใหญ่มักมีลมฝ่ายใต้พัดปกคลุม ช่วงฤดูหนาวต่อเนื่องถึงต้นฤดูร้อน (พฤศจิกายนถึงมีนาคม) จะมีท้องฟ้าโปร่ง และมีเมฆปกคลุมน้อยกว่าช่วงอื่นๆ ของปี เมฆที่ปกคลุมในช่วงดังกล่าว ส่วนใหญ่เป็นเมฆชั้นสูงและมีเมฆก่อตัวในทางตั้ง เช่น เมฆคิวมูลัส หรือเมฆคิวโมโล-นิมบัส ที่ก่อให้เกิดฝนฟ้าคะนองได้บ้าง โดยเฉพาะช่วงตั้งแต่เดือนมีนาคมถึงพฤษภาคม เมื่อเข้าสู่ฤดูฝนส่วนใหญ่ท้องฟ้าจะมีเมฆมาก หรือมีเมฆเต็มท้องฟ้า เว้นแต่ในช่วงฝนทิ้งประมาณปลายเดือนมิถุนายนถึงเดือนกรกฎาคม อาจมีโอกาสดังกล่าวบ้าง

ทรัพยากร

ทรัพยากรป่าไม้

ทรัพยากรป่าไม้ จังหวัด ลพบุรีเคยปกคลุมด้วยป่าไม้ที่มีค่าทางเศรษฐกิจค่อนข้างสมบูรณ์ เป็นป่าดิบแล้งผืนใหญ่ในบริเวณลุ่มแม่น้ำป่าสัก ป่าเบญจพรรณ และป่าแดง หรือป่าเต็งรังในเขตเชิงเขา ทรัพยากรป่าไม้ในจังหวัดลพบุรีนี้มีสภาพเสื่อมโทรม และปริมาณน้อยเมื่อเทียบกับพื้นที่ของจังหวัด มีการสำรวจทรัพยากรป่าไม้โดยใช้ข้อมูลภาพถ่ายจากดาวเทียมปี พ.ศ. 2525 พบว่า สภาพป่าไม้ มีเนื้อที่ร้อยละ 4.69 ของเนื้อที่จังหวัด ต่างกับภาพถ่ายเมื่อปี พ.ศ. 2504 ซึ่งมีเนื้อที่ป่า ร้อยละ 33.95 จะเห็นว่าในช่วงเวลา 21 ปีที่ผ่านมา พื้นที่ป่าไม้ลดลง ร้อยละ 29.26 และมีสภาพเป็นป่าที่ถูกทำลายใน พ.ศ. 2528 จังหวัดลพบุรีมีเนื้อที่ป่าไม้ 174,375 ไร่ หรือประมาณร้อยละ 4.50 ของเนื้อที่จังหวัด และในปี 2540 มีการสำรวจ พบว่า พื้นที่ป่าได้ถูกบุกรุกทำลายไป จนเหลือป่าที่สมบูรณ์เพียง

123,125 ไร่ หรือประมาณร้อยละ 3.18 ของพื้นที่จังหวัด จากการที่ป่าไม้ในจังหวัดมีสภาพลดลง กรมป่าไม้จึงได้อนุรักษ์ป่าที่ยังมีสภาพสมบูรณ์ไว้ ปัจจุบันมีป่าสงวนแห่งชาติอยู่ในพื้นที่จังหวัดลพบุรี 4 แห่ง รวมเนื้อที่ 1,110,108.25 ไร่ (1,776.17 ตร.กม.) ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสลับซับซ้อน ได้แก่ ป่าซับลังกา ป่าวังเพลิง ป่าชัยบาดาล และป่าเขาเพนียด

1. ป่าสงวนแห่งชาติ จังหวัดลพบุรี

- 1.1 ป่าสงวนแห่งชาติป่าซับลังกา มีพื้นที่ (248,987.50 ไร่)
- 1.2 ป่าสงวนแห่งชาติป่าวังเพลิงม่วงค่อมลำนารายณ์ มีพื้นที่ (447,081.25 ไร่)
- 1.3 ป่าสงวนแห่งชาติป่าชัยบาดาล มีพื้นที่ (396,562.50 ไร่)
- 1.4 ป่าสงวนแห่งชาติป่าเขาเพนียด มีพื้นที่ (17,477 ไร่)

2. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าจังหวัดลพบุรี

- 2.1 เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าซับลังกา
- 2.2 เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาสมโภชน์

ทรัพยากรน้ำ

จังหวัดลพบุรีนับเป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่มีประสิทธิภาพด้านการจัดการทรัพยากรน้ำมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา จากการที่สมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงเป็นผู้สร้างเมืองลพบุรีและได้มีการนำท่อนดินเผาสูบน้ำจากอ่างเก็บน้ำซับเหล็ก มาใช้ในกิจการต่าง ๆ ภายในวังนารายณ์ราชนิเวศน์ และในปัจจุบันได้มีการสร้างองค์ความรู้แก่ประชาชนให้สำนึกในคุณค่าของทรัพยากรน้ำอย่างเห็นคุณค่า เช่น การพัฒนาและบริหารจัดการน้ำในเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ที่มีการปล่อยน้ำไปสู่แหล่งการเกษตรและอุตสาหกรรม การอนุรักษ์น้ำของคลองชลประทาน เป็นต้น

แม่น้ำสายสำคัญ

จังหวัดลพบุรี มีแม่น้ำที่สำคัญ 4 สาย ดังนี้ แม่น้ำลพบุรี แม่น้ำป่าสัก แม่น้ำบางขาม และคลองอนุศาสนนันท์

ภาพที่ 2.1 เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์

หน่วยการปกครอง

จังหวัดลพบุรี แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 11 อำเภอ, 122 ตำบล, 1,123 หมู่บ้าน, 1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด, 23 เทศบาล (3 เทศบาลเมือง 20 เทศบาลตำบล), 102 องค์การบริหารส่วนตำบล

โครงสร้างบริหารส่วนราชการส่วนภูมิภาค ส่วนกลาง และส่วนท้องถิ่น

1. ส่วนราชการบริหารส่วนภูมิภาค จำนวน 32 หน่วย
2. ส่วนราชการส่วนกลาง จำนวน 50 หน่วยงาน
3. ส่วนราชการส่วนท้องถิ่น จำนวน 126 หน่วย แบ่งเป็น องค์การบริหาร-

ส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาล 23 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 102 แห่ง (แผนพัฒนาเศรษฐกิจระดับพื้นที่จังหวัดลพบุรี, 2561, หน้า 7)

ภาพที่ 2.2 การแบ่งเขตการปกครอง

1. อำเภอเมืองลพบุรี	7. อำเภอท่าหลวง
2. อำเภอพัฒนานิคม	8. อำเภอสระโบสถ์
3. อำเภอโคกสำโรง	9. อำเภอโคกเจริญ
4. อำเภอชัยบาดาล	10. อำเภอลำสนธิ
5. อำเภอท่าม่วง	11. อำเภอหนองม่วง
6. อำเภอบ้านหมี่	

สัญลักษณ์ประจำจังหวัด

ตราประจำจังหวัดลพบุรี

ดอกไม้ประจำจังหวัด

ดอกพิกุล (Mimusops elengi)

ต้นไม้ประจำจังหวัด

พิกุล (Mimusops elengi)

คำขวัญประจำจังหวัด

วังนารายณ์คู่บ้าน ศาลพระกาฬคู่เมือง ปรางค์สามยอดลือเลื่อง เมืองแห่งดินสอพอง
เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์เกริกก้อง แผ่นดินทองสมเด็จพระนารายณ์

ประชากร

ประชากรของจังหวัดลพบุรีส่วนใหญ่เป็นชาวไทยเชื้อสายลาว แต่ปัจจุบันมีหลายกลุ่มที่รู้สึกมีความเป็นไทย ชาวไทยภาคกลางนั้นจะหนาแน่นแถบอำเภอเมืองใกล้เคียงระหว่างลพบุรี-อยุธยา-อ่างทอง รอบนอกเมืองลพบุรีส่วนใหญ่จะมีเชื้อสายลาวทุกอำเภอ ซึ่งแต่เดิมปรากฏว่ามีการใช้ภาษาลาวด้วย แต่ปัจจุบันหลายชุมชนในอำเภอเมืองมีแนวโน้มในการใช้ภาษาลาวลดลง และมีชนเชื้อสายจีนปะปนอยู่ทั่วไป นอกจากนี้ยังมีชนเชื้อสายลาวพวน ส่วนใหญ่อยู่ในท้องที่อำเภอบ้านหมี่ มีบ้างในตำบลถนนใหญ่ และโคกกระเทียมในอำเภอเมือง ชนเชื้อสายมอญอาศัยอยู่ในเขตท้องที่ตำบลบางขันหมากส่วนล่าง (ส่วนบนส่วนใหญ่เป็นชาวไทย) อำเภอเมืองลพบุรี นอกจากนี้ยังมีชาวไทเบ็ง ซึ่งเป็นชนกลุ่มเดียวกับชาวไทยโคราช ที่ส่วนใหญ่อาศัยในอำเภอพัฒนานิคม ส่วนชาวอีสานนั้นเข้ามาทางตะวันออกซึ่งติดกับจังหวัดนครราชสีมา กับจังหวัดชัยภูมิ และอาศัยทางโคกเจริญ ชัยบาดาล ฯลฯ ชาวไทยเชื้อสายปากีสถานและอินเดียก็อาศัยในอำเภอเมืองและชัยบาดาล ซึ่งชนเชื้อสายต่าง ๆ นี้ยังคงรักษาวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ภาษาพูดที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ลักษณะนิสัยต่าง ๆ จึงแตกต่างกัน แต่ก็สามารถปรับตัวให้เข้ากับประชากรส่วนใหญ่ได้ดี

อัตราเฉลี่ยของประชากร

จำนวนประชากรทั้งหมดของจังหวัดลพบุรี จากรายงานฉบับสมบูรณ์โครงการศึกษาแผนแม่บทเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมจังหวัดลพบุรี ช่วงปี พ.ศ. 2540-2550 มีประชากร

นับถึงสิ้นเดือนตุลาคม พ.ศ. 2539 มีจำนวนทั้งสิ้น 787,768 คน แยกเป็นเพศชาย 410,775 คน เพศหญิง 376,993 คน ความหนาแน่นของประชากรเฉลี่ย 127 คนต่อตารางกิโลเมตร เนื่องจากจังหวัดลพบุรีเป็นเมืองยุทธศาสตร์การทหารจึงทำให้มีประชากรเพศชายมากกว่าเพศหญิงเล็กน้อย แนวโน้มจำนวนประชากรในช่วง 10 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2540-2550) คาดว่าในปี พ.ศ. 2550 ประชากรจังหวัดลพบุรีจะมีจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 906,149 คน

จากแผนพัฒนาสถิติระดับพื้นที่ จังหวัดลพบุรี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2561-2564) พบว่า จำนวนข้อมูลการปกครองและประชากรในจังหวัดลพบุรี เดือนธันวาคม 2560 มีประชากรรวมทั้งสิ้น 757,273 คน เป็นชาย 379,618 คน หญิง 377,655 คน ความหนาแน่นของประชากรเฉลี่ยทั้งจังหวัดประมาณ 122 คนต่อตารางกิโลเมตร โดยอำเภอที่มีความหนาแน่นของประชากรมากที่สุด คือ อำเภอเมืองลพบุรี และอำเภอที่มีความหนาแน่นของประชากรน้อยที่สุด คือ อำเภอลำหลวย (แผนพัฒนาเศรษฐกิจระดับพื้นที่จังหวัดลพบุรี, 2561, หน้า 7)

อำเภอ	ประชากร (คน)			ร้อยละ	ความหนาแน่น (คน/ตร.กม.)
	ชาย	หญิง	รวม		
1. เมืองลพบุรี	130,980	119,849	250,829	33.12	443.5
2. โคกเจริญ	12,442	12,521	24,963	3.30	78.7
3. โคกสำโรง	42,056	42,736	84,792	11.20	86.3
4. ชัยบาดาล	45,102	46,302	91,404	12.07	72.9
5. ท่าม่วง	23,698	25,655	49,353	6.52	203.3
6. ท่าหลวง	14,772	15,003	29,775	3.93	55.3
7. บ้านหมี่	36,353	39,248	75,601	9.98	129.1
8. พัฒนานิคม	33,197	34,305	67,502	8.91	130.6
9. ลำสนธิ	13,551	13,716	27,267	3.60	61.0
10. สระโบสถ์	10,695	10,916	21,611	2.85	70.9
11. หนองม่วง	16,772	17,404	34,176	4.52	76.7
รวม	379,618	377,655	757,273	100.00	122.1

ที่มา: กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

ขนาดของประชากรต่อพื้นที่ พบว่า อำเภอที่มีความหนาแน่นของประชากรมากที่สุด คือ อำเภอเมืองลพบุรี คิดเป็นอัตราส่วน 1 ตารางกิโลเมตรต่อประชากร 444 คน อำเภอที่มีความ

หนาแน่นของประชากร น้อยที่สุดคือ อำเภอท่าหลวง คิดเป็นอัตราส่วน 1 ตารางกิโลเมตรต่อประชาชน 55 คน

อาชีพของประชากร

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร ทำนา ทำไร่ข้าวโพด ข้าวฟ่าง อ้อยน้ำตาล ถั่วเขียว ถั่วเหลือง ประชากรในจังหวัดลพบุรีมีด้วยกันหลายกลุ่ม เช่น ไทยภาคกลาง ไทยพวน (เดิมเรียก ลาวพวน) และไทยเบิ้ง (หรือไทยเตี๊ยะ) ไทยอีสาน (พูดภาษาอีสาน) ไทยมอญ นอกจากนี้ ยังมีชาวไทยเชื้อสายจีน และชาวไทยเชื้อสายอินเดียจำนวนไม่น้อยอีกด้วย

รายได้ของประชากร

รายได้เฉลี่ยของประชากรในปี พ.ศ. 2537 คือ 34,301 บาท/คน/ปี พ.ศ. 2540 จำนวน 47,335 บาท/คน/ปี และคาดว่าจะในปี พ.ศ. 2550 จะเท่ากับ 76,446 บาท/คน/ปี

การคมนาคม

ลพบุรีอยู่ในพื้นที่ซึ่งมีเส้นทางคมนาคมที่สะดวก สามารถเดินทางสู่ตัวจังหวัดได้หลายวิธี

1.ทางรถไฟ มีทางรถไฟสายเหนือในระบบรางคู่ถึงตัวจังหวัด และผ่านไปสู่ภาคเหนือ และในอนาคตอันใกล้กำลังจะมีการดำเนินการสร้างทางรถไฟรางคู่ต่อจากลพบุรีขึ้นไปทางเหนือ

2.ทางรถยนต์ก็มีเส้นทางหลัก คือ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 (ถนนพหลโยธิน) ตัดผ่าน หรือใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 32 (สายเอเชีย) แยกเข้าลพบุรีได้ทาง อำเภอมหาราช และอำเภอท่าม่วง นอกจากนี้ยังมีเส้นทางคมนาคมสายสำคัญซึ่งตัดผ่านจังหวัดข้างเคียง คือ เส้นทางรถไฟสายอีสาน และทางหลวงแผ่นดินหมายเลขที่ 2 (ถนนมิตรภาพ) ผ่านจังหวัดที่มีเขตติดต่อกัน คือ จังหวัดสระบุรี และยังมีถนนสายเอเชียตัดผ่านจังหวัดที่มีเขตติดต่อกัน คือ จังหวัดสิงห์บุรี

ถนนสายสำคัญในจังหวัดลพบุรี

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2089

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2129

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2321

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3196

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 21

ถนนสุนทรารายณ์

ถนนพหลโยธิน

2.2 อัตราการผลิต ปริมาณและองค์ประกอบของขยะมูลฝอย

ปัญหาขยะมูลฝอยมีแนวโน้มที่จะรุนแรงขึ้น เนื่องจากปริมาณมูลฝอยที่เพิ่มขึ้นทุกปี โดยเฉพาะในเขตเทศบาลเมือง และชุมชนขนาดใหญ่ เนื่องจากการขยายตัวของภาคธุรกิจต่างๆ การจัดการมูลฝอยมีปัญหาในทุกขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การคัดแยกขยะมูลฝอยจากแหล่งต้นกำเนิด การเก็บรวบรวม การเก็บขน ที่มีรถเก็บขนขยะมูลฝอยไม่เพียงพอ หรือบางพื้นที่ไม่มี ทำให้เกิดขยะมูลฝอยตกค้างตามแหล่งต่างๆ และการกำจัดขยะที่ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ (แผนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยจังหวัดลพบุรี, พ.ศ.2558-2562, หน้า 5) นอกจากนี้ เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีบริการเก็บขนขยะ ส่วนใหญ่ยังใช้วิธีการกำจัดแบบเทกองกับพื้น ผสมไปกับการไถกลบ และสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลที่ยังไม่มีบริการเก็บขนขยะ ประชาชนจะกำจัดขยะเอง ซึ่งส่วนใหญ่ใช้วิธีการกองสุมแล้วเผา องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีพื้นที่ติดกับเทศบาลบางแห่งจ้างเทศบาลเก็บขนไปกำจัดให้ การกำจัดขยะแบบไม่ถูกหลักวิชาการส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น ดิน น้ำ และอากาศ รวมไปถึงสาเหตุการสร้างความรำคาญ และมีปัญหาผัดเจ็กันของเพื่อนบ้านข้างเคียง และในสังคมที่ตนอาศัยอยู่ และนอกจากนี้ (ส่วนสิ่งแวดล้อม สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดลพบุรี, 2557, หน้า 5) กล่าวถึงเทศบาลที่มีระบบกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกหลักวิชาการไว้ว่ายังประสบกับปัญหาด้านงบประมาณในการดำเนินการทั้งขาดบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะทางในการควบคุมระบบที่จะทำให้การดำเนินงานการจัดการขยะให้เป็นไปตามขั้นตอนและประสิทธิภาพตามที่ได้ศึกษาออกแบบไว้ก่อนการก่อสร้าง

ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในจังหวัดลพบุรี หากคำนวณจากอัตราการเกิดขยะในชุมชนแต่ละขนาดของส่วนขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ พ.ศ.2556 พบว่า ชุมชนขนาดใหญ่ (เทศบาลเมือง) จะมีปริมาณ 1.15 กก./คน/วัน ชุมชนขนาดกลาง (เทศบาลตำบล) จะมีปริมาณ 1.02 กก./คน/วัน และชุมชนขนาดเล็ก (อบต.) จะมีปริมาณ 0.91 กก./คน/วัน

โดยคำนวณจากสมการ

ในเขตเทศบาลเมือง (ตัน/วัน) = จำนวนประชากรในเขตเทศบาลเมือง (คน) × อัตราการเกิดขยะในชุมชนขนาดใหญ่ (กก./คน/วัน)/1000

ในเขตเทศบาลตำบล (ตัน/วัน) = จำนวนประชากรในเขตเทศบาลเมือง (คน) × อัตราการเกิดขยะในชุมชนขนาดกลาง (กก./คน/วัน)/1000

ในเขต อบต. (ตัน/วัน) = จำนวนประชากรในเขตเทศบาลเมือง (คน) × อัตราการเกิดขยะในชุมชนขนาดเล็ก (กก./คน/วัน)/1000

ปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในจังหวัดลพบุรีตามค่าการคำนวณอัตราการเกิดและจำนวนประชากรตามขนาดของชุมชน ณ เดือนกันยายน 2557 พบว่ามีปริมาณขยะที่ขึ้นทั้งจังหวัดลพบุรี 724.39 ตัน/

วัน โดยอำเภอเมืองลพบุรีมีปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นแต่ละวันมากที่สุด ปริมาณรวม 253.20 ตัน/วัน รองลงมาคือ อำเภอชัยบาดาล มีปริมาณ 70.94 ตัน/วัน อำเภอโคกสำโรง มีปริมาณ 78.65 ตัน/วัน อำเภอบ้านหมี่ มีปริมาณ 70.94 ตัน/วัน และอำเภอพัฒนานิคมมีปริมาณ 62.96 ตัน/วัน ตามลำดับ (สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดลพบุรี, 2557, หน้า 5-6)

ปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในจังหวัดลพบุรี จากการคำนวณอัตราการเกิดขยะและจำนวนประชากรตามขนาดของชุมชน ณ เดือนกันยายน 2557

อำเภอ	จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(แห่ง)				ปริมาณขยะ (ตัน/วัน)		
	ทม.	ทต.	อบต.	ทม.	ทต.	อบต.	รวม
เมืองลพบุรี	2	6	14	22.07	105.41	85.72	253.20
โคกสำโรง	-	1	13	-	6.60	72.05	78.65
ชัยบาดาล	-	1	16	-	16.79	68.03	84.82
บ้านหมี่	1	-	20	4.05	-	66.88	70.94
พัฒนานิคม	-	4	7	-	25.09	37.88	62.96
ทำนุ	-	5	7	-	16.67	30.45	47.12
สระโบสถ์	-	1	3	-	7.63	12.92	20.55
ท่าหลวง	-	1	5	-	4.06	23.10	27.16
โคกเจริญ	-	-	5	-	-	22.52	22.52
ลำสนธิ	-	-	6			24.53	24.53
หนองม่วง	-	1	6	-	5.57	26.36	31.93
รวม	3	20	102	66.12	187.82	470.44	724.39

ที่มา สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดลพบุรี, 2557, หน้า 6

จากการสำรวจปริมาณขยะมูลฝอยในจังหวัดลพบุรีปี 2556 ของกรมควบคุมมลพิษ (กรมควบคุมมลพิษ, 2557, หน้า 75 และการสำรวจข้อมูลเพิ่มเติมโดยสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดลพบุรี เดือนตุลาคม – ธันวาคม 2557) พบว่า จังหวัดลพบุรีมีปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในจังหวัด จำนวน 794.47 ตัน/วัน โดยพบว่าอำเภอเมืองลพบุรี มีปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นแต่ละวันมากที่สุด ปริมาณรวม 302.89 ตัน/วัน รองลงมาคือ อำเภอพัฒนานิคม ปริมาณ 81.67 ตัน/วัน อำเภอบ้านหมี่ ปริมาณ 80.32 ตัน/วัน อำเภอโคกสำโรง ปริมาณ 77.60 ตัน/วัน และอำเภอชัยบาดาล มีปริมาณ 75.98 ตัน/วัน ตามลำดับ

ปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในจังหวัดลพบุรี จากการคำนวณอัตราการเกิดขยะและจำนวนประชากรตามขนาดของชุมชน ณ เดือนกันยายน 2557

อำเภอ	จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(แห่ง)				ปริมาณขยะ (ตัน/วัน)		
	ทม.	ทต.	อบต.	ทม.	ทต.	อบต.	รวม
เมืองลพบุรี	2	6	14	87.30	123.90	91.69	302.89
โคกสำโรง	-	1	13	-	8.00	69.60	77.60
ชัยบาดาล	-	1	16	-	15.71	60.26	75.98
บ้านหมี่	1	-	20	5.00	-	75.32	80.32
พัฒนานิคม	-	4	7	-	62.93	38.74	81.67
ท่าม่วง	-	5	7	-	19.09	29.80	48.89
สระโบสถ์	-	1	3	-	7.6312.00	9.35	21.35
ท่าหลวง	-	1	5	-	7.00	24.82	31.82
โคกเจริญ	-	-	5	-	-	18.85	18.85
ลำสนธิ	-	-	6			21.55	21.55
หนองม่วง	-	1	6	-	6.35	27.21	33.56
รวม	3	20	102	92.30	187.82	467.19	794.47

ที่มา กรมควบคุมมลพิษ, และสำนักทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดลพบุรี, 2557, หน้า 7

สถานที่ทิ้งขยะมูลฝอยและปริมาณขยะมูลฝอยสะสมในจังหวัดลพบุรี

จากการสำรวจสถานที่ทิ้งขยะมูลฝอยและปริมาณขยะมูลฝอยสะสมในพื้นที่จังหวัดลพบุรี เมื่อปี 2556 (กรมควบคุมมลพิษ, 2557, หน้า 46) และจากสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดลพบุรี ตุลาคม ถึง ธันวาคม 2557 พบว่า จังหวัดลพบุรีมีสถานที่ทิ้งขยะมูลฝอยจำนวน 36 แห่ง โดยมีปริมาณขยะในสถานที่ทิ้งขยะมูลฝอยรวมประมาณ 356,608 ตัน ซึ่งมีอัตราการสะสมขยะมูลฝอย 497.68 กิโลกรัมต่อคน อำเภอที่มีปริมาณขยะสะสมมากที่สุด 5 อันดับ ได้แก่ อำเภอเมืองลพบุรี 125,591 ตัน รองมาคือ อำเภอพัฒนานิคม 76,175 ตัน อำเภอชัยบาดาล 44,500 ตัน อำเภอสระโบสถ์ 28,288 ตัน และอำเภอโคกสำโรง 23,134 ตัน สำหรับสถานที่ทิ้งขยะมูลฝอยที่มีปริมาณขยะมูลฝอยสะสมมากที่สุด 5 อันดับ ได้แก่ เทศบาลเมืองลพบุรี มีปริมาณขยะมูลฝอยสะสมประมาณ 79,200 ตัน คิดเป็นร้อยละ 22.21 ของปริมาณขยะสะสมรวมในสถานที่ทิ้งขยะมูลฝอยทั้งหมด รองลงมาคือ เทศบาลเมืองเขาสายมอด มีปริมาณขยะมูลฝอยสะสมประมาณ 26,880 ตัน คิดเป็นร้อยละ 7.54 องค์การบริหารส่วนตำบลโคกสรง มีปริมาณขยะมูลฝอยสะสมประมาณ 23,725 ตัน

คิดเป็นร้อยละ 6.65 เทศบาลตำบลสระโบสถ์ มีปริมาณขยะมูลฝอยสะสมประมาณ 21,900 ตัน คิดเป็นร้อยละ 6.14 และเทศบาลตำบลลำนายณ์ มีปริมาณขยะมูลฝอยสะสมประมาณ 21,600 ตัน คิดเป็นร้อยละ 6.06 ตามลำดับ

ปริมาณขยะมูลฝอยสะสมในจังหวัดลพบุรีจากการสำรวจ

อำเภอ	จำนวน อปท.ในพื้นที่ (แห่ง)			ปริมาณขยะสะสม (ตัน)
	เทศบาลเมือง	เทศบาลตำบล	อบต.	
เมืองลพบุรี	2	6	14	125,591
โคกสำโรง	-	1	13	23,134
ชัยบาดาล	-	1	16	44,500
บ้านหมี่	1	-	20	-
พัฒนานิคม	-	4	7	76,175
ทำนุ	-	5	7	5,000
สระโบสถ์	-	1	3	28,288
ท่าหลวง	-	1	5	14,400
โคกเจริญ	-	-	5	7,200
ลำสนธิ	-	-	6	12,775
หนองม่วง	-	1	6	19,545
รวม	3	20	102	356,608

ที่มา กรมควบคุมมลพิษ และสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดลพบุรี 2557, หน้า 10

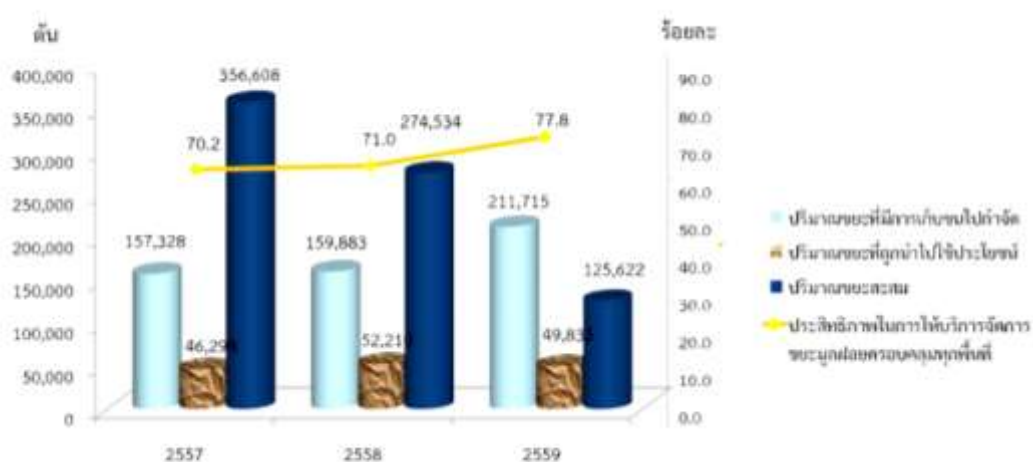
จากข้อมูลปริมาณขยะของจังหวัดลพบุรี ของสำนักงานสถิติจังหวัดลพบุรี ตั้งแต่ปี 2557-2559 ปี พบว่า มีปริมาณขยะเพิ่มขึ้นทุกปี โดยเฉพาะในปี 2559 จังหวัดลพบุรีมีปริมาณขยะมากกว่า 3 แสนตัน/ปี และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มสูงขึ้นอีกด้วย แต่ในทางกลับกันเมื่อพิจารณาขยะมูลฝอยสะสม ตั้งแต่ปี 2557 เป็นต้นมา ปริมาณขยะมูลฝอยสะสมของจังหวัดลพบุรี ลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2559 ปริมาณขยะสะสมลดลงเหลือประมาณ 1.25 แสนตัน ปริมาณขยะสะสมที่ลดลงแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพการกำจัด และการนำขยะไปใช้ประโยชน์มากขึ้น เมื่อวัดด้วยประสิทธิภาพในการให้บริการจัดการขยะมูลฝอยครอบคลุมทุกพื้นที่ ก็พบว่ามีส่วนเพิ่มสูงขึ้นทุกปีโดยเฉพาะในปี 2559 คิดเป็นร้อยละ 77.8

แผนภูมิ 1 ปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในจังหวัดลพบุรี

ภาพที่ 2.3 สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค 7 สระบุรี ในสำนักงานสถิติจังหวัดลพบุรี ข้อมูลขยะจังหวัดลพบุรี, หน้า 1

แผนภูมิ 2 ปริมาณขยะที่เก็บขนไปกำจัด ปริมาณขยะที่ถูกนำไปใช้ประโยชน์ ปริมาณขยะสะสม ปี 2557-2559

ภาพที่ สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค 7 สระบุรี ในสำนักงานสถิติจังหวัดลพบุรี ข้อมูลขยะจังหวัดลพบุรี, หน้า 2

และเมื่อพิจารณาถึงปริมาณการกำจัดขยะในแต่ละปี ก็พบว่า ยังมีขยะที่กำจัดไม่ถูกต้อง อยู่เป็นจำนวนมาก เมื่อเทียบกับปริมาณขยะที่กำจัดไม่ถูกต้อง ในปี 2559 พบว่า ปริมาณขยะที่กำจัดไม่ถูกต้อง มีมากถึงประมาณ 1.9 แสนตัน ส่วนปริมาณขยะที่กำจัดถูกต้อง พบว่า มีเพียง 14,301 ตัน

แผนภูมิ ปริมาณขยะที่กำจัดถูกต้อง และปริมาณขยะที่กำจัดไม่ถูกต้อง ปี 2557-2559

ภาพที่ สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค 7 สระบุรี ในสำนักงานสถิติจังหวัดลพบุรี ข้อมูลขยะจังหวัดลพบุรี, หน้า 2

จังหวัดลพบุรี มีการรณรงค์ให้หน่วยงานต่างๆ เป็นต้นแบบของการคัดแยกขยะภายในหน่วยงาน และภายใต้การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆ ในการรณรงค์ให้ประชาชนในชุมชน มีการคัดแยกขยะ ส่งเสริมให้ชุมชนมีความรู้ในการทำจัดและแปรรูปขยะ โดยข้อมูลในปี 2559 พบว่า มีพื้นที่ที่ได้รับการพัฒนาในเรื่องดังกล่าว ถึง 235 แห่ง แม้ในปี 2559 ปริมาณขยะของจังหวัดมีมากกว่า 3 แสนตัน แต่ก็ยังเป็นขยะที่ถูกนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ประมาณ 4.9 หมื่นตัน ซึ่งส่วนหนึ่งผ่านการแปรรูป คัดแยกภายในชุมชนผ่านร้านรับซื้อของเก่า ซึ่งข้อมูลในปี 2559 พบว่า จังหวัดลพบุรีมีร้านรับซื้อของเก่าขนาดใหญ่อยู่ประมาณ 13 แห่ง

นอกจากนี้ จังหวัดลพบุรีให้ความสำคัญในการที่จะปลูกจิตสำนึกเยาวชน ในการที่จะช่วยกันแก้ปัญหาขยะ ซึ่งนับวันขยะในชุมชนจะเพิ่มมากขึ้น ให้มีความเข้าใจการในคัดแยกขยะที่

ถูกต้องตามหลักวิชาการ จึงกำหนดโครงการภายใต้แผนพัฒนาจังหวัดลพบุรี ปี 2561-2564 ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาเมืองลพบุรีสะอาดและสังคมคุณภาพน่ายุ 1 โครงการ คือ โครงการโรงเรียนธนาคารขยะรีไซเคิล โดยใช้เครือข่ายโรงเรียน จำนวน 20 โรงเรียนที่จะต้องจัดการคัดแยกขยะในโรงเรียนให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับ โรงเรียนอื่นๆ และชุมชนต่อไป และตั้งแต่ปี 2558-2559 จังหวัดลพบุรีมีการจัดกิจกรรมรณรงค์ และการให้ความรู้ความเข้าใจในการจัดการปัญหาการขยะ โดยมีผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 59 รายในปี 2558 และ 140 ราย ในปี 2559 ส่วนแผนงาน/โครงการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารขยะและของเสียและอันตราย ในปี 2558 มีอยู่จำนวน 48 แผนงาน/โครงการ ส่วนในปี 2559 มีจำนวน 35 แผนงาน/โครงการ ส่วนข้อมูลอื่นๆ เช่น จำนวนเครือข่ายที่จะสร้างความร่วมมือในการบริการจัดการขยะ และจำนวนสมาชิกเครือข่ายนั้น พบว่า ยังไม่มีการจัดเก็บเป็นฐานข้อมูลเพื่อใช้ในการรายงานสถานการณ์ในครั้งนี้ (สำนักงานสถิติจังหวัดลพบุรี, วิเคราะห์และสรุปสถานการณ์จากชุดข้อมูลกลาง เรื่อง “ขยะ” จังหวัดลพบุรี, 2561, หน้า 6)

2.3 ประวัติความเป็นมา “อำเภอชัยบาดาล”

อำเภอชัยบาดาล เดิมมีฐานะเป็นเมืองชั้นโทชื่อเมือง “ไชยบาดาล” ขึ้นอยู่ในความปกครองของเมืองโคราช/จังหวัดนครราชสีมา สืบประวัติความเป็นมาก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.2442 ในสมัยรัชกาลที่ 5 ที่ทำการตั้งอยู่ที่บ้านบัวชุม ตำบลบัวชุม ปี พ.ศ.2457 ทางราชการได้ยกฐานะเป็นอำเภอไชยบาดาล และโอนการปกครองไปขึ้นอยู่กับเมืองเพชรบูรณ์ จนถึงปี พ.ศ.2461 ได้โอนอำนาจชัยบาดาลไปขึ้นอยู่กับจังหวัดสระบุรี และย้ายที่ว่าการอำเภอไปอยู่บ้านไชยบาดาล ตำบลไชยบาดาล

ต่อมาราชการสมัยนั้นได้ส่งโอนอำเภอไชยบาดาลไปขึ้นอยู่กับการปกครองของจังหวัดลพบุรี เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ.2484 จนถึง พ.ศ.2521 กรมทางหลวงแผ่นดิน ขอให้หรือที่ว่าการอำเภอครั้งที่ 2 เพื่อตัดถนนผ่านกลางตัวอาคารที่ว่าการอำเภอ และได้รับการอนุมัติให้รื้อถอนได้ เมื่อวันที่ 7 กันยายน พ.ศ.2521 จึงได้ย้ายที่ว่าการอำเภอมายัง ณ ที่อยู่ในบริเวณปัจจุบันนี้ ส่วนชื่อเดิมนั้นได้เปลี่ยนจากคำว่า “ไชย- บาดาล” เป็น “ชัยบาดาล” ตั้งแต่ปี พ.ศ.2514 โดยไม่ทราบสาเหตุ

ปัจจุบันอำเภอชัยบาดาลตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัดลพบุรี มีเนื้อที่ประมาณ 1,207 ตารางกิโลเมตร ที่ว่าการอำเภอตั้งอยู่หมู่ที่ 5 ในเขตเทศบาลตำบลลำน้ำรายณ์ อำเภอชัยบาดาลอยู่ห่างจากจังหวัดลพบุรีประมาณ 90 กิโลเมตร ห่างจากกรุงเทพมหานคร 198 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอและจังหวัดใกล้เคียง ทิศเหนือติดต่อกับอำเภอศรีเทพ และอำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอพัฒนานิคม อำเภอท่าหลวง จังหวัดลพบุรี ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอโคกสำโรง อำเภอสระโบสถ์ และอำเภอโคกเจริญ จังหวัดลพบุรี

ลักษณะภูมิประเทศ

เป็นที่ราบสูง และที่ราบสลับเนินเขา มีแม่น้ำป่าสักไหลผ่าน มีความยาว 48 กิโลเมตร

ลักษณะภูมิอากาศ

สภาพอากาศเป็นแบบมรสุมเขตร้อน มี 3 ฤดู

การคมนาคม

ติดต่อกันระหว่างอำเภอ สามารถใช้ได้ทั้งทางรถยนต์ และทางรถไฟ

สภาพเศรษฐกิจ

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม

การปกครอง

อำเภอชัยบาดาลแบ่งเขตการปกครองย่อยออกเป็น 17 ตำบล 136 หมู่บ้าน ได้แก่

อำเภอ	หมู่บ้าน	อำเภอ	หมู่บ้าน
1.ลำনারายณ์ (Lam Narai)	12 หมู่บ้าน	10.นาโสม (Na Som)	6 หมู่บ้าน
2.ชัยনারายณ์ (Chai Narai)	6 หมู่บ้าน	11.หนองยายโตะ (Nong Yai To)	8 หมู่บ้าน
3.ศิลาทิพย์ (Sila Thip)	12 หมู่บ้าน	12.เกาะรัง (Ko Rang)	10 หมู่บ้าน
4.ห้วยหิน (Huai Hin)	8 หมู่บ้าน	13.ท่ามะนาว (Tha Manao)	8 หมู่บ้าน
5.ม่วงค่อม (Muang Khom)	11 หมู่บ้าน	14.นิคมลำনারายณ์ (Nikhom Lam Narai)	9 หมู่บ้าน
6.บัวชุม (Bua Chum)	9 หมู่บ้าน	15.ชัยบาดาล (Chai Badan)	8 หมู่บ้าน
7.ท่าดินดำ (Tha Din Dam)	6 หมู่บ้าน	16.บ้านใหม่สามัคคี (Ban Mai Samakkhi)	6 หมู่บ้าน
8.มะกอกหวาน (Makok Wan)	3 หมู่บ้าน	17.เขาแหลม (Khao Laem)	8 หมู่บ้าน
9.ซับตะเคียน (Sap Takhian)	6 หมู่บ้าน		

คำขวัญอำเภอชัยบาดาล

ศูนย์การค้าเศรษฐกิจการเกษตร เขตป่าสัก อนุรักษ์เขาสมโภชน์ รุ่งโรจน์หลากหลาย วัฒนธรรม สวยลำนํ้าตกวังก้านเหลือง

ตำบลชัยนารายณ์

ตำบลชัยนารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี มีลักษณะของภูมิประเทศเป็นภูเขาสลับพื้นราบ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ดอน เป็นลูกคลื่น มีความลาดเทพอประมาณ สภาพพื้นที่เป็นพื้นที่สำหรับทำเกษตรกรรม พื้นที่ตำบลชัยนารายณ์เดิมมี 6 หมู่บ้าน ปัจจุบันเหลือเพียง 5 หมู่บ้าน เนื่องจากมี 1 หมู่บ้าน ย้ายเข้าไปอยู่ในเขตเทศบาล มีองค์การบริหารส่วนตำบลชัยนารายณ์เป็นที่ติดต่อราชการของตำบล ตั้งอยู่ที่ หมู่ 3 ถนนสระบุรี - หล่มสัก ตำบลชัยนารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี เขตภาคกลางของประเทศ ระหว่างเส้นรุ้งที่ 15 องศา และเส้นแวงที่ 101 องศา ห่างจากกรุงเทพฯ ไปทางทิศเหนือ ประมาณ 196 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดลพบุรีประมาณ 91 กิโลเมตร ห่างจากที่ว่าการอำเภอชัยบาดาล ระยะทาง 12 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 55.15 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 34,469 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลใกล้เคียง 4 ตำบล ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลนิคมลำนารายณ์	อ.ชัยบาดาล	จังหวัดลพบุรี
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลห้วยหิน	อ.ชัยบาดาล	จังหวัดลพบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลลำนารายณ์	อ.ชัยบาดาล	จังหวัดลพบุรี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลตำบลบ้านใหม่สามัคคี	อ.ชัยบาดาล	จังหวัดลพบุรี

เขตพื้นที่ในการปกครอง 5 หมู่บ้าน ตำบลชัยนารายณ์ มีรายละเอียดดังนี้

- จำนวนหมู่บ้านในเขตชุมชนตำบลชัยนารายณ์เต็มทั้งหมู่บ้าน 4 หมู่ ได้แก่ หมู่ที่ 2, 3, 5, 6
- จำนวนหมู่บ้านในเขตชุมชนตำบลชัยนารายณ์บางส่วน 1 หมู่ ได้แก่ หมู่ที่ 1
- จำนวนหมู่บ้านนอกเขตชุมชนตำบลชัยนารายณ์มีจำนวน 1 หมู่ ได้แก่ หมู่ที่ 4

ลำดับ	หมู่บ้าน	พื้นที่ ตร.ม.	ระยะทางห่าง	ระยะทางห่าง
			จาก อบต.ชัย นารายณ์	จาก อำเภอชัยบาดาล
1.	บ้านเขาศิริ บรรพต	2 ตรม.	5 กิโลเมตร	6 กิโลเมตร
2.	บ้านหนองเต่า	17 ตรม.	1 กิโลเมตร	8 กิโลเมตร
3.	บ้านโกรกกรกฟ้า	19 ตรม.	5 กิโลเมตร	10 กิโลเมตร
4.	บ้านชัยนารี	16 ตรม.	4 กิโลเมตร	14 กิโลเมตร

5. บ้านหนองผักชี 1 ตรม. 4 กิโลเมตร 7 กิโลเมตร

ตำบลชัยนารายณ์ มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 3,296 คน แยกเป็นชาย 1,801 คน หญิง 1,495 คน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 60 คน/ตารางเมตร จำนวนครัวเรือน 1,179 ครัวเรือน (ณ เดือน พฤษภาคม 2559) อาชีพของประชาชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 80 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำไร่ ทำนา และรับจ้างตามลำดับ

ลำดับ	หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร			จำนวน (หลังคาเรือน)
			ชาย	หญิง	รวม	
1.	1	บ้านเขาศิริบรรพต	60	59	119	84
2.	2	บ้านหนองเต่า	447	466	913	340
3.	3	บ้านโกรกรักฟ้า	919	605	1,524	473
4.	5	บ้านชัยนารายณ์	170	166	336	105
5.	6	บ้านหนองผักชี	205	199	404	177
รวม			1,801	1,495	3,296	1,179

ที่มา : สำนักงานการบริหารทะเบียน กรมการปกครอง (ข้อมูล เดือน พฤษภาคม 2559)

ในพื้นที่ตำบลชัยนารายณ์มีหน่วยงานราชการในพื้นที่ 10 แห่ง ประกอบด้วย

1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองเต่า
2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโกรกรักฟ้า
3. โรงเรียนบ้านเขายายกะตา (อนุบาล 1-2 ประถมศึกษาปีที่ 1-6 มัธยมศึกษาปีที่ 1-6)
4. โรงเรียนบ้านโกรกรักฟ้า (อนุบาล 1-2 ประถมศึกษาปีที่ 1-6)
5. หน่วยจัดการศึกษานอกที่ตั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี อำเภอชัยบาดาล
6. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนตำบลชัยนารายณ์
7. สำนักงานศึกษาธิการบุรี เขต 2
8. สำนักงานขนส่งอำเภอชัยบาดาล
9. องค์การบริหารส่วนตำบลชัยนารายณ์
10. ศูนย์ฝึกยุทธวิธีกองทัพบก

มีวัด 3 แห่ง ประกอบด้วย 1) วัดธารีราษฎร์การาม (วัดหนองเต่า) ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 บ้านหนองเต่า ตำบลชัยนารายณ์ 2) วัดโกรกรักฟ้า ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 บ้านโกรกรักฟ้า ตำบลชัยนารายณ์ และ 3) สำนักสงฆ์ ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 สำนักหนองสองตอนใต้

จากการที่ชุมชนชัยนารายณ์มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ในปี 2559 มีประชากร 3,365 คน หรือ 1,179 ครัวเรือน จากขนาดพื้นที่ 34,469 ไร่ หรือ 55.15 ตารางกิโลเมตร มีความหนาแน่นของ

ประชากร 60 คนต่อตารางเมตร พฤติกรรมการใช้ชีวิตของผู้คนพึ่งพิงสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้ชีวิตประจำวัน ที่มาจากการใช้บริการสินค้าสะดวกซื้อ ทำให้เกิดปริมาณขยะจำนวนมากขึ้น ไม่มีหน่วยงานหรือผู้รับผิดชอบด้านการจัดการขยะโดยตรง ประกอบกับ จากการศึกษาดูงานที่องค์การบริหารส่วนตำบลควนเมา จังหวัดตรัง เรื่อง การบริหารจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพนั้น ชาวบ้านชุมชนตำบลชัยนารายณ์จึงมีแนวคิดที่จะดำเนินการด้านการจัดการขยะ แต่ยังติดขัดเรื่องงบประมาณ เพราะงบประมาณน้อย หรือการเสนอของบประมาณดำเนินการด้านขยะนี้ต้องเป็นไปตามระยะเวลาของแผนที่ใช้ระยะเวลานานจึงไม่สามารถดำเนินการได้ทันที จึงไม่สามารถเสนอนโยบายได้ทันที

ชุมชนตำบลชัยนารายณ์มีขยะทุกประเภทเหมือนที่อื่น พื้นที่มีขยะประเภทอันตรายมาก เพราะประชาชนส่วนใหญ่ร้อยละ 80 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำไร่ ทำนา และรับจ้าง จึงมีการใช้สารเคมี ยาฆ่าแมลง เมื่อบ้านเรือนที่เคยปลูกสร้างห่างกันในอดีต เปลี่ยนเป็นชุมชนขยายที่มีความหนาแน่นเพิ่ม และจะยังคงเพิ่มต่อไปในอนาคตข้างหน้าเรื่อยๆ ขยะและสิ่งปฏิกูลมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ อีกทั้งในตำบลชัยนารายณ์ไม่มีรถจัดเก็บขยะ ไม่มีที่ทิ้งขยะ การจัดการขยะจึงเป็นหน้าที่ของประชาชนเอง ตามความสามารถของแต่ละครัวเรือนที่จะสามารถทำได้ด้วยกรรมวิธีต่างๆ เช่น การกองขยะบนพื้น การวางทิ้งในพื้นที่ว่าง อันก่อปัญหากลิ่น น้ำขังเน่าเสีย อันก่อให้เกิดแมลงวันและสัตว์มีพิษ สัตว์อันตรายได้ การเผา การเผากลางแจ้ง ก่อให้เกิดควันและมลพิษ ฝังกลบดิน แอบทิ้ง ทิ้งตามถนนหนทาง เป็นต้น ซึ่งแต่ละวิธีไม่ถูกสุขลักษณะเท่าใดนัก ปัจจุบันเมื่อที่ดินกลายเป็นที่อยู่อาศัย ทำให้การกำจัดด้วยกรรมวิธีดังกล่าวก่อเกิดปัญหาตามมา เนื่องจากมีผลกระทบต่อระบบนิเวศต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง และประเด็นที่น่าเป็นห่วงยิ่ง คือ การที่ประชาชนร้อยละ 80 ประกอบอาชีพเกษตร ขยะที่เป็นสารเคมี ยาฆ่าแมลง ที่ชาวบ้านส่วนใหญ่ใช้ ถือเป็นปัญหาใหญ่ที่ไม่มีการทำลายอย่างถูกวิธี กำลังจะส่งผลกระทบต่อมลภาวะของตำบลชัยนารายณ์ ในอนาคตที่ไม่นานนัก

ผลจากการประชุมประชาชนในชุมชน เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2559 ซึ่งประกอบด้วยประชาชนทั่วไป ตัวแทนกลุ่มต่างๆ เช่น ผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล ตัวแทนกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อสม. ผู้นำทางธรรมชาติ ปราชญ์ชาวบ้าน สถาบันการศึกษา และผู้สนใจทั่วไป เกี่ยวกับปัญหาด้านการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ในชุมชนตำบลชัยนารายณ์ พบว่า มีปัญหาด้านการจัดการขยะมูลฝอยตามสถานที่สาธารณะ ถนนหนทางในชุมชน และพื้นที่รกร้างว่างเปล่า อยู่จำนวนมาก เช่น เศษถุงพลาสติก 15% ยาฆ่าแมลง/สารเคมี 15% โฟม 15% ขวดพลาสติก/แก้วพลาสติก 15% กระดาษซีซีซู 10% ไม้แหลมคมเช่นไม้ลูกชิ้น 10% ขวดแก้ว 5% กระป๋องเครื่องดื่ม 5% เศษอาหารจากร้านอาหารและบ้านเรือน 5% อื่นๆ 5%

อีกปัญหาหนึ่งคือ ไม่มีรถจัดเก็บขยะ ไม่มีพื้นที่สำหรับทิ้งขยะ การกำจัดขยะดำเนินการกันเองอย่างไม่ถูกวิธีหรือเหมาะสม ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหามลภาวะจากขยะ เช่น บริเวณหมู่บ้านริมถนนสายหลักมุ่งสู่กรุงเทพ-เพชรบูรณ์ อีกทั้งเป็นทางเลียบเมืองไปภาคอีสาน จะมีรถโดยสาร รถสัญจรไปมาอยู่ตลอดเวลา

จะมีคนโยนขยะทิ้งลงมาตามถนนหนทาง (ขยะทางหลวง) การแอบทิ้งขยะในที่สาธารณะที่เป็นภูเขาหรือบริเวณป่าไม้ การทิ้งขยะไม่เป็นที่ที่เป็นทางของคนในชุมชน การทิ้งขยะของร้านอาหาร รถแม่ค้า(พุ่มพวง) แอบทิ้งขยะ ตลาดนัดหลงเหลือขยะไว้เมื่อขายเสร็จ การกองขยะรวมๆ ไว้ข้างบ้านเรือนตนเองก่อนจะเผา เมื่อยามลมพัดหรือสัตว์คึกจะมีขยะมูลฝอยกระจายไปทั่วบริเวณ เมื่อยามฝนตกก็มีน้ำสกปรกไหลนองส่งกลิ่นเหม็นคลุ้งสร้างความรำคาญและปัญหาแก่ชุมชนในบริเวณนั้นๆ โดยเฉพาะจำพวกขยะเศษอาหาร ยาฆ่าแมลงยาอันตรายที่เป็นสารเคมีจากการใช้ในบ้านเรือนหรือไร่ชาทำให้มีกลิ่นเหม็นคลุ้ง เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของสัตว์นำโรคและสัตว์อันตราย จำพวก ยุง มด หนู แมลงสาบ ตะขาบ งู เป็นต้น เศษถุงพลาสติก โฟม แก้วพลาสติกตามขอบถนนในหมู่บ้านและถนนสำหรับสัญจรของคนทั่วไปก็ดูสกปรกรกรุงรังปลิวว่อนไปทั่วไม่สวยงาม ยิ่งสร้างปัญหาด้านกายภาพเพิ่มเติมไปอีก เพราะภูมิทัศน์สกปรกด้านสุขภาพก็ส่งผลต่อการเกิดโรคร้ายไข้เจ็บ เช่น ระบบทางเดินหายใจ ภูมิแพ้ได้ เป็นต้น

องค์การบริหารส่วนตำบลชัยนาทรายณ์มีงบประมาณด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม หนึ่งแสนบาทต่อปี โดยประมาณ ซึ่งถือว่ามีงบประมาณอยู่น้อยมาก จึงไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการขยะในชุมชนตำบลชัยนาทรายณ์ได้ อดีตที่ผ่านมาการอยู่อาศัยบ้านเรือนยังห่างไกลกัน ชุมชนจึงสามารถบริหารจัดการขยะกันเองได้ แต่ในปัจจุบันด้วยการขยายตัวของชุมชนที่มีเพิ่มขึ้น ลักษณะบ้านเรือนมีการปลูกอย่างใกล้ชิดกันกว่าเดิม ความเจริญเข้ามาในชุมชนมาก มีประชากรแฝงที่ไม่ใช่คนในชุมชนแต่เดิมเพิ่มจำนวน การจัดการขยะกันเอง การมีจิตสำนึกในการรักษาความสะอาดหรือการมีส่วนร่วมจึงเป็นปัญหาต่อชุมชนส่วนรวมในปัจจุบันและอาจจะขยายวงกว้างในอนาคตหากไม่รีบดำเนินการจัดการแก้ไข กล่าวได้ว่าอดีตที่ผ่านมาชุมชนตำบลชัยนาทรายณ์ยังไม่มีเก็บสถิติข้อมูลขยะเป็นตัวเลขเป็นจำนวนที่ชัดเจนแต่อย่างใด ชาวบ้านจะใช้วิธีจัดการกันเองด้วย เก็บขยะที่ขายได้ขายส่วนที่ขายไม่ได้ปล่อยทิ้งไว้ การเผากลางแจ้ง ผึ่งกลบ กองรวมไว้ โยนทิ้ง ขยะที่เผาแล้วไม่สลายก็ถูกทับถมไว้ กลิ่นขยะสร้างความรำคาญเผาในพื้นที่ที่ไม่ใช่บ้านตนหรือข้างถนน ข้างทางรถไฟ โยนทิ้งในที่รกร้างว่างเปล่าหรือภูเขา นอกเหนือจากในชุมชนตามถนนหนทางยังมีคนสัญจรไปมาโยนทิ้งไว้ แม่ค้าขายเร่ ตลาดนัด ก็แอบทิ้งหรือหลงเหลือไว้ให้ชุมชน เพื่อนบ้านกันเองบางบ้านก็เก็บขยะที่ขายได้ของเพื่อนบ้านขายแต่ที่ขายไม่ได้ก็ปล่อยทิ้งหรือเศษอาหารก็สาๆ ไว้ข้างบ้าน จนเกิดปัญหาทะเลาะเบาะแว้งกัน บริษัทห้างร้าน โครงการหมู่บ้านเพิ่มเกิดมากขึ้น ประชากรแฝงมากขึ้น การประชาสัมพันธ์หรือการบริหารจัดการขยะจึงไม่เกิดผลใน 3 เดือน ผู้นำชุมชนซึ่งได้แก่ พนักงานในองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน จะพากันเดินเก็บขยะตามริมถนนสัญจรไปมาเผากันสักครั้งหนึ่ง จะเห็นได้ว่าคนในชุมชนในปัจจุบันมีนิสัยมักง่ายขาดระเบียบวินัย และมองถึงปัญหาขยะนี้เป็นหน้าที่ที่องค์กรบริหารส่วนตำบลต้องเป็นผู้รับผิดชอบ โดยเฉพาะต้องจัดซื้อรถบริการเก็บขยะ ซึ่งอุปสรรคในการแก้ไขปัญหาขยะจะพบว่า งบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลมีน้อย หากซื้อรถจะต้องมีการจ้างพนักงานเก็บขยะ มีพื้นที่สำหรับทิ้งขยะต้องมีการบริหารจัดการขยะอันตรายอย่างถูกวิธี ซึ่งต้องมีระบบบริหารจัดการที่ดีและเสียงงบประมาณ

ในระยะยาว ยิ่งกว่านั้นจากการที่ชุมชนไม่มีที่ทิ้งขยะ ไม่มีที่ฝังกลบ อีกไม่เกิน 5 ปีข้างหน้าชุมชนมองว่าขยะจะมีปัญหาและมีปริมาณที่เพิ่มมากขึ้นและจะมีปัญหาอื่นๆ พ่วงมากับปัญหาขยะอันนำมาสู่โรคร้ายและความเป็นอยู่ของชุมชนยิ่งขึ้น ซึ่งปัญหาขยะในปัจจุบันนี้สาเหตุหนึ่งอันตัดออกทิ้งไม่ได้คือการที่คนในชุมชนเริ่มมีความหลากหลายของเชื้อชาติ ขาดระเบียบวินัย ขาดจิตสำนึกในการรักษาความสะอาดอาจทั้งตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ หรืออาจด้วยภาระหน้าที่การงานอันไม่มีเวลาจัดการขยะหรือเห็นปัญหาขยะได้ ทำให้เกิดความมั่งงาย เห็นแก่ตัว ไม่คำนึงถึงผู้อื่นที่เดือดร้อน อันจะเห็นได้จากการนำขยะออกจากบ้านตนเองไปทิ้ง ไปเผา ให้พ้นบ้านตน อีกทั้งยังไม่มีความรู้ในการบริหารจัดการขยะว่ามีประเภท และขยะแต่ละประเภทควรจัดการอย่างไรให้ถูกวิธี เป็นต้น

ทุนตำบลด้านการจัดการขยะ

ตำบลชัยนาทรายณ์ยังไม่ได้สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงทั้งเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิตความเป็นอยู่จากเดิมเป็นพื้นที่ป่าที่ถูกเปลี่ยนไปเป็นพื้นที่ทำกินและที่อยู่อาศัย ที่เพิ่มขึ้นตามจำนวนผู้คนอพยพเข้ามาจากภายนอกพื้นที่ สภาพบ้านเมืองที่เจริญมีถนนหนทางสะดวก มีโรงงานน้ำตาล โรงงานไก่ ฟาร์มหมู ฯลฯ เข้ามาตั้ง ทำให้ผู้คนเปลี่ยนวิถีชีวิต เปลี่ยนอาชีพ เป็นผลให้ทรัพยากรดิน น้ำ ป่า ในพื้นที่เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ปัญหาที่ตามมาคือ ขาดแคลนน้ำ และหนี้สินที่เกิดจากกระแสการบริโภคของผู้คน การลงทุนทางการเกษตร มีการใช้สารเคมีเพราะหวังผลกำไร ทำให้ต้นทุนสูงขึ้นตามลำดับ แม้ว่าภาครัฐจะเข้ามาช่วยแก้ปัญหาหนี้สินจนเกิดรูปธรรม เช่น กลุ่มอาชีพต่างๆ หรืออำนวยความสะดวก แต่ปัญหาก็คงไม่ได้ลดลงดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

วิถีชีวิตชาวท่ามะนาวประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ชาวบ้านจึงนำต้นทุนชีวิตที่มีอยู่แต่เดิมมาต่อยอดพัฒนาคุณภาพชุมชน

1. รูปธรรมการพึ่งตนเองด้านเงินทุน

เดิมที่สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอชัยบาดาล ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อเรียนรู้การบริหารจัดการทรัพย์สิน การจัดสรรเงินปันผล รวมถึงการแบ่งสรรจัดต้นทุนในการผลิตสินค้าทางการเกษตรให้มีคุณภาพดี ปริมาณและราคาย่อมเยา กระทั่งสามารถขยายกลุ่มจัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาดในหมู่บ้าน ซึ่งเป็นสมาชิกสหกรณ์เพื่อกระจายสินค้าและผลิตภัณฑ์ จำกัด (ไทยไชโย) เพื่อจัดจำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภคคุณภาพดีราคาถูกให้กับคนในชุมชน อีกทั้งยังรับซื้อผลิตภัณฑ์จากกลุ่มอาชีพ ได้แก่ กระเป๋าสานจากเชือกมัดฟาง เป็นต้น

นอกจากการรวมกลุ่มเพื่อขยายฐานอาชีพแล้ว ยังมีการจัดสรรเงินปันผล เงินช่วยเหลือสวัสดิการต่างๆ จนกระทั่งได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติกลุ่มองค์กรชุมชนดีเด่นจากธนาคารออมสิน แต่กิจกรรมกลุ่มต้องยุติลงเนื่องจากเกิดปัญหาในการบริหารจัดการและผลประโยชน์ไม่ลงตัว

2. รูปธรรมการพึ่งตนเองด้านการประกอบอาชีพ

เกิดจากคนในตำบลบางส่วนประสบปัญหาว่างงาน ต้องการสร้างรายได้เสริมส่วนหนึ่งภายในครอบครัว ก่อเกิดเป็นขบวนการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มทำขนมกระหึ่มพี๊ กลุ่มทำขนมลูกชุบ กลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าห่มสำลี กลุ่มผลิตภัณฑ์ไม้กวาดทางมะพร้าว

3. รูปธรรมการพึ่งตนเองด้านการดูแลสุขภาพและการพัฒนาคน

จากการที่ชาวบ้านส่วนใหญ่หันไปประกอบอาชีพในโรงงานมากขึ้น ส่งผลให้คนในชุมชนที่เหลือเป็นเด็กและผู้สูงอายุ ประกอบกับวิสัยทัศน์การพัฒนาของนายสันต์ ตรีชัย นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะนาวที่มุ่งเน้นการพัฒนาคนเพื่อสร้างรากฐานงานพัฒนาให้เข้มแข็งต่อไปในอนาคตทำให้เกิดการรวมกลุ่มส่งเสริมพัฒนาคนทุกช่วงอายุ

โดยเริ่มจากการพัฒนากลุ่มผู้สูงอายุ โดยมีสถานีนามัยมีบทบาทในการเป็นพี่เลี้ยงและที่ปรึกษากลุ่มผู้สูงอายุอย่างใกล้ชิด ผ่านการทำกิจกรรมทางด้านประเพณีวัฒนธรรม ศาสนา การดูแลสุขภาพ ออกกำลังกายตลอดจนการจัดกิจกรรมเพื่อการพัฒนาชุมชนด้านต่าง

นอกจากนี้ยังมีการชักชวนเยาวชนเข้าร่วมทำกิจกรรมและต่อยอดเป็นกิจกรรมครอบครัวสัมพันธ์ จากจุดนี้เองทำให้ตำบลท่ามะนาวมีความโดดเด่นด้านงานพัฒนาสุขภาพจิตผู้สูงอายุได้รับความร่วมมือกับสถานีนามัย เครือข่าย อสม. อบต.ท่ามะนาว

แต่กระนั้นการรวมกลุ่มต่างๆ ก็เกิดขึ้นแค่ชั่วคราว เพราะยังไม่มีความมั่นคงในการรวมกลุ่ม ประกอบกับชาวบ้านบางส่วนยังขาดองค์ความรู้ในเรื่องเฉพาะทาง ตรงจุดนี้เองที่ นายสันต์ ตรีชัย นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะนาว เล็งเห็นถึงการพัฒนาศักยภาพคนและจัดทำแผนงานตำบล ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการเผชิญกับวิกฤตอย่างแท้จริง จึงได้เข้าร่วมกับโครงการรักษป่า สร้างคน ๘๔ ตำบล วิถีพอเพียง ในระยะที่ 3

บทที่ 3

กระบวนการวิจัย

โครงการแนวทางการฟื้นฟูการผลิตอาหารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้สู่การพึ่งตนเองของชุมชน ตำบลท่ามะนาว อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

3.1 ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตพื้นที่ พื้นที่ 8 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่ที่ 1 บ้านสันตะลุง หมู่ที่ 2 บ้านท่ามะนาว หมู่ที่ 3 บ้านคลองไทร หมู่ที่ 4 บ้านโรงสูบ หมู่ที่ 5 บ้านถนนสุด หมู่ที่ 6 บ้านท่าฉาง หมู่ที่ 7 บ้านคลองเตื่อพัฒนา หมู่ที่ 8 บ้านเนินมะพร้าว ตำบลท่ามะนาว อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

ขอบเขตกลุ่มเป้าหมาย ประชากรจำนวน 3,255 คน (935 ครัวเรือน) ในตำบลท่ามะนาว อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

โครงการวิจัยมุ่งเน้นศึกษาแนวทางการฟื้นฟูการผลิตอาหารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้สู่การพึ่งตนเองของชุมชน ตำบลท่ามะนาว อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี โดยมีประเด็นในการศึกษา ดังนี้คือ

1. ศึกษาทบทวนการผลิตอาหารในอดีตจนถึงปัจจุบัน
2. ศึกษาทบทวนการพัฒนาการเรียนรู้การพึ่งตนเองของชุมชน
3. ศึกษาปัจจัยและเงื่อนไขการฟื้นฟูการพึ่งตนเองในด้านการผลิตอาหาร
4. ศึกษาแนวทางการฟื้นฟูการผลิตอาหารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้สู่การพึ่งตนเองของชุมชนตำบลท่ามะนาว

3.2 กระบวนการโครงการวิจัย

ในระยะแรกมีการดำเนินกิจกรรมดังนี้

1. ประชุมทีม
2. เวิร์กช็อปโครงการวิจัยกับกลุ่มเป้าหมาย
3. การเตรียมความพร้อมการเก็บข้อมูล
4. เก็บข้อมูล

3.3 กิจกรรมการประชุมทีมวิจัย

มีรายละเอียดการจัดกิจกรรมดังนี้

ครั้งที่ 1 วันที่ 14 ตุลาคม 2558 ณ องค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะนาว จำนวนผู้เข้าร่วม 60 คน ประกอบด้วย ทีมวิจัย, สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะนาว, ผู้ใหญ่บ้านตำบลท่ามะนาว

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทบทวนโครงการ
2. เพื่อชี้แจงแนวทางการดำเนินงาน

วิธีดำเนินงานกิจกรรม

1. ประสานงานกับทีมวิจัยทางโทรศัพท์เพื่อ
2. จัดเตรียมเอกสารข้อมูลของโครงการเพื่อชี้แจงให้ทีมวิจัยได้ทราบ
3. ประชุมทีม

ผลที่เกิดขึ้น

หลังจากที่ทีมวิจัยมาพร้อมแล้ว หัวหน้าทีมวิจัย ซึ่งก็คือ นายวสันต์ ตรีชัย ได้ชี้แจงข้อมูลของโครงการให้กับทีมวิจัยได้ทราบว่าตามที่เราได้เสนอทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย หรือ สกว. มาทำการวิจัย เรื่อง แนวทางการฟื้นฟูการผลิตอาหารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้สู่การพึ่งตนเองของชุมชนตำบลท่ามะนาว อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี นั้น ขณะนี้เราได้ทำการลงนามในสัญญาการสนับสนุนเป็นที่เรียบร้อยแล้ว เป็นเงินจำนวน 295,620 บาท ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ 18 เดือน โดยเริ่มตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2558 เป็นต้นมา ขณะนี้เราได้รับการสนับสนุนเงินงวดแรกเป็นจำนวน 86,300 บาท งวดแรกนั้นเราจะทำกิจกรรม ดังนี้

1. การประชุมทีมวิจัย
2. เวทีชี้แจงโครงการวิจัย
3. เก็บรวบรวมข้อมูล
4. รายงานความก้าวหน้า ช่วง 6 เดือน

ทีมวิจัยได้สอบถามถึงรายละเอียดต่าง ๆ ที่ทีมจะต้องดำเนินการเรื่องใดบ้าง หัวหน้าทีมวิจัยได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ได้ชี้แจง โดยเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นหนึ่งในทีมวิจัย ได้อธิบายให้ทีมวิจัยได้ทราบเกี่ยวกับรายละเอียด ดังนี้

1. การประชุมทีมวิจัย เป็นการประชุมเพื่อหารือในทีม การแบ่งงาน แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในทีม เพื่อจะได้ทำงานร่วมกันได้ กำหนดแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ
2. เวทีชี้แจงโครงการ เป็นการชี้แจงการดำเนินงานของโครงการให้กลุ่มเป้าหมายได้รับทราบ เพื่อให้ง่ายต่อการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นหาคำตอบให้กับคำถามที่เรานำมาเป็นโจทย์ของงานวิจัย ในที่นี้งานวิจัยของเรามีโจทย์คือ

1. เพื่อศึกษาทบทวนการผลิตอาหารในอดีต ถึง ปัจจุบัน ของชุมชนตำบลท่ามะนาว
2. เพื่อศึกษาทบทวนพัฒนาการเรียนรู้สู่การพึ่งตนเองของชุมชนตำบลท่ามะนาว
3. เพื่อศึกษาปัจจัยและเงื่อนไขการฟื้นฟูการผลิตอาหารพึ่งตนเองในด้านการผลิตอาหาร
4. เพื่อศึกษาแนวทางการฟื้นฟูการผลิตอาหารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้สู่การพึ่งตนเอง

หลังจากได้ร่วมฟังการชี้แจงแล้วทีมวิจัยได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นโดยมีความเห็นว่าเราจะกำหนดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจกับกลุ่มเป้าหมายในวันที่ 2 พฤศจิกายน 2558 เนื่องจากวันนี้มีการจัดกิจกรรมซึ่งจะทำให้กลุ่มเป้าหมายมารวมตัวกันง่ายต่อการชี้แจง

ครั้งที่ 2 วันที่ 14 พฤศจิกายน 2558 ณ องค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะนาว จำนวนผู้เข้าประชุม 40 คน ประกอบด้วย ทีมวิจัย, สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะนาว, ผู้ใหญ่บ้านตำบลท่ามะนาว

วัตถุประสงค์

1. ประชุมทีมวิจัย
2. สรุปผลการจัดกิจกรรมเวทีชี้แจงโครงการ

ผลที่เกิดขึ้น

หลังจากที่เราได้ประชุมในครั้งก่อนและได้ประชุมเวทีชี้แจงโครงการไปแล้ว ให้ทุกท่านได้ร่วมกันเพื่อสรุปผลที่เกิดขึ้นว่าพบปัญหาอุปสรรคหรือไม่เกี่ยวกับการจัดประชุม

ที่ประชุมได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นแยกดังนี้

ปัญหาและอุปสรรคในการประชุมทีมวิจัยในครั้งที่ 1 พบว่า หลายคนยังไม่เข้าใจการดำเนินงานตามโครงการวิจัยเนื่องจากเป็นครั้งแรกที่ได้ร่วมงาน จึงมีการเสนอความคิดเห็นว่าควรจะมีการชี้แจงในเรื่องการทำหน้าที่ของแต่ละคนเลยเพราะหากมอบหมายหน้าที่ให้กับทีมแต่ละคนแล้วจะทำให้อธิบายการทำงานได้ชัดเจนขึ้น

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

ในการจัดเวทีชี้แจงครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2558 นั้น พบว่าการประชุมเวทีชี้แจงในครั้งนั้นเป็นการประชุมที่เราจัดขึ้นพร้อมกับการจัดกิจกรรมอย่างอื่น ทำให้ผู้รับฟังการชี้แจงอาจไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควร หากจะดำเนินการในครั้งต่อไปควรเป็นการชี้แจงเฉพาะกลุ่มเป้าหมาย จะทำให้กลุ่มเป้าหมายมีความพร้อมและรับฟังการชี้แจงได้มากขึ้น ในส่วนของการประชุมครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 11 พ.ย. 58 มีกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมเวทีชี้แจงจำนวนน้อย ซึ่งผู้เข้าร่วมเวทีส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่และผู้นำชุมชน

และได้กำหนดแนวทางในการจัดเก็บข้อมูลดังนี้ คือ

1. การจัดเก็บข้อมูลให้แยกเป็นแต่ละหมู่บ้าน โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบกลุ่ม
2. มอบหมายผู้ดำเนินการประชุม ในเวทีแรกมอบหมายให้หัวหน้าทีมวิจัยเป็นผู้ดำเนินการ เนื่องจากจะได้เป็นตัวอย่างให้กับทีมในการดำเนินการประชุมเก็บข้อมูลในครั้งต่อไป
3. กำหนดแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้
 - ถามเกี่ยวกับประวัติหมู่บ้าน ได้แก่ การตั้งถิ่นฐาน การอพยพเข้ามาในพื้นที่ ประเพณีต่าง ๆ
 - การปกครอง ผู้นำคนแรก การแยกหมู่บ้าน
 - สอบถามนำเข้าประเด็นการศึกษา
4. กำหนดการเก็บข้อมูลพื้นที่ดังนี้
- 5.

หมู่ที่	วันที่	เวลา	สถานที่	หมายเหตุ
1	17 พฤศจิกายน 2558	09.00 น.	องค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะนาว	
2	20 พฤศจิกายน 2558	09.00 น.	ศาลากลางหมู่บ้าน	
3	29 พฤศจิกายน 2558	09.00 น.	ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3	
4	3 ธันวาคม 2558	09.00 น.	ศาลาประชาคมปึกชะโด หมู่ที่ 4	
5	9 ธันวาคม 2558	09.00 น.	ศาลากลางหมู่บ้านหมู่ที่ 5	
6	12 ธันวาคม 2558	09.00 น.	ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 6	
7	15 ธันวาคม 2558	09.00 น.	ศาลากลางหมู่บ้านหมู่ที่ 7	
8	18 ธันวาคม 2558	09.00 น.	ศาลากลางหมู่บ้านหมู่ที่ 8	

กำหนดการต่าง ๆ อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม ซึ่งจะแจ้งให้ทีมวิจัยทราบล่วงหน้า

ครั้งที่ 3 วันที่ 1 มีนาคม 2559 ณ องค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะนาว ผู้เข้าร่วมประชุม 40 คน ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย ทีมวิจัย และผู้นำชุมชน

วัตถุประสงค์

1. ประชุมทีมวิจัย
2. สรุปปัญหาและอุปสรรคในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผลที่เกิดขึ้น

หลังจากที่ได้ประชุมกันและได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดเก็บข้อมูลแล้ว ปัญหาที่พบในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ ผู้ให้ข้อมูลมีการตอบคำถามพร้อม ทำให้บางครั้งอาจจะฟังไม่ทันหรือจดข้อมูลได้ไม่ครบถ้วน ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารเป็นภาษาท้องถิ่นคำบางคำผู้รับข้อมูลยังไม่เข้าใจความหมาย เช่น ชื่อผักบางชนิดเป็นภาษาท้องถิ่นภาคอีสาน กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุทำให้การสื่อสารอาจไม่ชัดเจน และข้อมูลที่ได้ยังไม่ครบถ้วน อาจจะต้องลงไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในบางส่วน ซึ่งทีมมีความเห็นว่า การลงพื้นที่เก็บข้อมูลแก้ไขนั้น ควรจะเจาะกลุ่มเป้าหมายรายบุคคล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน และรวมเร็วขึ้น

ภาพที่ 3.1 กิจกรรมประชุมทีมวิจัย

3.4 กิจกรรมเวทีชี้แจงโครงการวิจัย

มีรายละเอียดดังนี้

ครั้งที่ 1 วันที่ 2 พฤศจิกายน 2558 ณ องค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะนาว ผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 65 คน ประกอบด้วย ทีมวิจัย, ผู้นำชุมชน, กลุ่มเป้าหมาย

ครั้งที่ 2 วันที่ 11 พฤศจิกายน 2558 ณ องค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะนาว ผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 60 คน ประกอบด้วย ทีมวิจัย, ผู้นำชุมชน, กลุ่มเป้าหมาย

ครั้งที่ 3 วันที่ 20 มกราคม 2559 ณ องค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะนาว ผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 60 คน ประกอบด้วย ทีมวิจัย, ผู้นำชุมชน, กลุ่มเป้าหมาย

ครั้งที่ 4 วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2559 ณ องค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะนาว ผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 40 คน ประกอบด้วย ทีมวิจัย, ผู้นำชุมชน, กลุ่มเป้าหมาย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อชี้แจงโครงการวิจัยกับกลุ่มเป้าหมาย

ผลที่เกิดขึ้น

หัวหน้าทีมวิจัยได้เปิดเวทีการพูดคุยโดยการชี้แจงเป้าหมายของการดำเนินโครงการวิจัยให้กับกลุ่มเป้าหมายได้ทราบ โดยชี้แจงว่า การทำวิจัยครั้งนี้เป็นการเก็บรวบรวมประวัติของหมู่บ้าน รวมทั้งการผลิตพืชอาหารของตำบลท่ามะนาว เนื่องจากในอดีต ตำบลท่ามะนาวมีการปลูกอยู่ ปลูกกินกัน เหลือกินก็นำไปขาย เวลาเทศกาลต่าง ๆ ก็มีการรวมตัวกันทำอาหารตามประเพณี ซึ่งปัจจุบันสภาพเหล่านั้นได้หายไปจากตำบลท่ามะนาว จากที่เคยปลูกข้าวก็กลายมาเป็นอ้อย จึงอยากจะได้ความรู้จากผู้เฒ่า ผู้แก่ หรือผู้ที่อยู่ในตำบลท่ามะนาว ว่าประเพณี หรือสิ่งต่าง ๆ ที่กล่าวมานั้นหายไปจากตำบลท่ามะนาวได้อย่างไร และเราจะฟื้นฟูกลับมาได้หรือไม่ อีกอย่างคือประวัติตำบลท่ามะนาวที่ได้จะได้นำมาเผยแพร่ให้กับลูกหลานในอนาคต เพื่อให้ลูกหลานได้ทราบว่าท่ามะนาวเป็นมาอย่างไร เป็นประโยชน์ต่อคนรุ่นหลังต่อไป

ผู้เข้าร่วมประชุมได้รับฟังในการประชุมชี้แจงโครงการในครั้งแรกนั้นเป็นการประชุมซึ่งมีการประชุมร่วมกับการจัดกิจกรรมอื่นทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมไม่ได้ให้ความสนใจเท่าที่ควร จึงได้มีการประชุมในครั้งที่ 2 ซึ่งในครั้งนี้นักกลุ่มเป้าหมายได้ให้ความสนใจและมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน โดยส่วนใหญ่จะเล่าประวัติของหมู่บ้านของตนเองให้ฟัง

ข้อสังเกตในการประชุมครั้งที่ 2 ทีมเห็นว่าผู้สูงอายุที่ได้เข้าร่วมเวทีชี้แจงโครงการนั้นมีสีหน้ายิ้มแย้มเมื่อเล่าความหลังให้ผู้อื่นฟัง แต่ทีมยังไม่สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้เนื่องจากยังขาดการเตรียมการ และปัญหาที่เกิดขึ้นคือการบันทึกข้อมูลไม่ครบถ้วน

3.5 กิจกรรมการเตรียมความพร้อมการเก็บข้อมูล

มีรายละเอียดดังนี้

ครั้งที่ 1 วันที่ 17 พฤศจิกายน 2558 ณ องค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะนาว ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย ทีมวิจัย จำนวน 22 คน

วัตถุประสงค์ เพื่อสรุปผลการเก็บข้อมูลในครั้งแรก

ผลที่เกิดขึ้น

หลังจากทำการเก็บข้อมูลในหมู่ที่ 1 ในช่วงเช้า ทีมวิจัยได้ร่วมกันประชุมเพื่อทบทวนการดำเนินงาน และปัญหาอุปสรรคที่พบระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูล สรุปได้ดังนี้

1. การตั้งประเด็นคำถามต่าง ๆ ยังไม่ถูกต้อง หรือไม่ตรงประเด็น
2. ผู้ดำเนินเรื่องไม่มีคนหนุนเสริมในเรื่องประเด็นต่าง ๆ คนกระตุ้นคำถาม
3. ไม่มีการวางตำแหน่งทีมวิจัยก่อนเริ่มกระบวนการ
4. เป็นเวทีการเก็บข้อมูลในครั้งแรก
5. ขาดการสื่อสารร่วมกัน
6. การควบคุมการพูดคุยไม่อยู่ มีการจับกลุ่มคุยคนละเรื่องไม่อยู่ในประเด็น ต่างคนต่างคุย
7. ให้มีการจัดลำดับการพูดคุยทีละคน
8. สถานที่พูดคุยยังไม่เหมาะสม ควรจัดการประชุมแบบเป็นวงกลม
9. คำถามมีประเด็นไม่ครบถ้วน เช่น ตั้งถิ่นฐานมาจากไหน พ.ศ. อะไร วัฒนธรรมเดิมเป็นอย่างไร วัฒนธรรมใหม่เป็นอย่างไร การตั้งหมู่บ้าน
10. การเขียนข้อมูลลงกระดาษชาร์ตเพื่อทบทวนความจำผู้ถูกถาม และผู้ถาม
11. ให้ทีมวิจัยมีการเขียนชาร์ตเพื่อเก็บข้อมูล
12. ทีมวิจัยต้องแบ่งงาน เช่น มีทีมถ่ายภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว ทีมจดข้อมูล
13. ทีมวิจัยมาช้ากว่ากลุ่มเป้าหมาย
14. หัวข้อการพูดคุยไม่พร้อม
15. ทีมวิจัยไม่มีทักษะการเก็บข้อมูลในรูปแบบการสัมภาษณ์แบบปลายเปิด
16. ให้มีการนั่งสลับกันระหว่างผู้วิจัยกับกลุ่มเป้าหมาย

หลังจากที่ได้ทำการพูดคุยแล้วทีมได้ลงความเห็นว่าเป็นวันที่ 20 พฤศจิกายน 2558 ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลในหมู่ที่ 2 เห็นว่าควรเลื่อนออกไป เนื่องจากหมู่ที่ 2 เป็นหมู่บ้านใหญ่ และเป็นหมู่บ้านเก่าแก่ที่สุดในตำบล แต่ในส่วนในวันที่ 29 พฤศจิกายน 2558 ซึ่งเป็นหมู่ที่ 3 นั้นยังคงเดิม

ครั้งที่ 2 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2558 ณ องค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะนาว ผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 40 คน ประกอบด้วยทีมวิจัย และผู้นำชุมชน

วัตถุประสงค์ เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผลที่เกิดขึ้น

จากการที่ได้เก็บข้อมูลในหมู่ที่ 1 เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2558 และทีมได้ทำการสรุปปัญหาการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ทีมได้หาทางแก้ไขปัญหามอบหมายผู้รับผิดชอบดังนี้

1. การตั้งประเด็นคำถาม มีการกำหนดใหม่ให้ครอบคลุม ดังนี้

1.1 การตั้งถิ่นฐาน

- ใครมาเป็นคนแรก ชื่อ	- มาเมื่อไหร่
- มาจากไหน	- มาทำไม
- ใครตั้งชื่อหมู่บ้าน	- ความหมายของชื่อหมู่บ้าน
- การตั้งบ้านเรือน ลักษณะทำเลที่ตั้งบ้านเรือน	- วัสดุที่ใช้ในการสร้างบ้านเรือน
- ภูมิประเทศของหมู่บ้าน	- สภาพภูมิอากาศ
- ภาษาที่ใช้	- เครื่องแต่งกาย / ผ้าที่ใช้ในการตัดเย็บ
- ประเพณีท้องถิ่น	- ความเชื่อ / ผีสาง, เทวดา, การเสียผี, สิ่ง
ที่เคารพ บูชา	
- การละเล่นพื้นบ้าน	- การจัดการศพ
- งานบวช	- งานแต่ง
- การเกิด / การโกนผมไฟ / การเลี้ยงดูเด็ก	- การศึกษา
- การคมนาคม / การขนส่งพืชผลทางการเกษตร / การเดินทาง	
- การสาธารณสุข / การคลอด / การรักษา / โรคระบาด / การป้องกันโรค	
- การสุขภาพ / ส้วม	
- การชำระล้าง ร่างกาย	

1.2 การปกครอง

- การแบ่งแยกตำบล / หมู่บ้าน
- ผู้นำของหมู่บ้าน อดีต – ปัจจุบัน

1.3 สอบถามด้านอาหาร

- อาหารพื้นบ้าน
 - แหล่งที่มาของอาหาร / เครื่องมือในการหาอาหาร (การได้มา)
 - เชื้อเพลิงที่ใช้ประจำวัน / หุงหาอาหาร
 - วัฒนธรรมการประกอบอาหาร / การถนอมอาหาร / วัฒนธรรมการกิน / การแปรรูปอาหาร / ภาชนะที่ใช้ใส่อาหาร
 - ประเพณีที่เกี่ยวกับอาหาร / อาหารที่ใช้ในงานประเพณีต่าง ๆ
 - พืชผักท้องถิ่น / หากินเองตามธรรมชาติ / ปลูก
 - สัตว์เลี้ยง
 - เครื่องดื่มมีนเมา / การได้มา /
 - อาชีพและเครื่องมือในการประกอบอาชีพ / ภูมิปัญญาในการประกอบอาชีพ
 - การเพาะปลูกตั้งแต่อดีต – ปัจจุบัน (เปลี่ยนแปลงไปอย่างไร / เหตุผลที่เปลี่ยนแปลง / หากจะกลับไปแบบเดิมเหมือนเช่นอดีตต้องมีปัจจัยอะไรบ้าง)
 - การเพาะปลูก / พันธุ์พืชที่ใช้ / การเก็บเกี่ยว / การเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ / การสร้างยุ่งฉาง / แรงงาน
 - ช่วงเวลาและกระบวนการผลิต
 - พื้นที่ที่เหมาะสมกับการผลิต
 - แหล่งน้ำที่ใช้ในการอุปโภค บริโภค ใช้ในการเกษตร
2. ผู้ดำเนินเรื่อง มอบให้หัวหน้าทีม, นางสาวสุวลักษณ์ โคตวงจันทร์, และทีมวิจัยในพื้นที่นั้น เป็นผู้ชวนพูด ชวนคุย
 3. การจัดเวทีให้จัดในรูปแบบเวทีโตะกลมโดยมีผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายนั่งสลับกัน
 4. มอบหมายให้นายวิรายุทธ ทรัพย์นิมิต เป็นผู้เตรียมเครื่องมือ อุปกรณ์ เทคโนโลยีต่าง ๆ ในการเก็บข้อมูล พร้อมทั้งบันทึกภาพ
 5. มอบหมายให้นางสุภารัตน์ บุญเมืองและนางทัศนีย์ ไอทา เป็นผู้จัดบันทึกลงกระดาษชาร์ตสำหรับการเก็บข้อมูลในครั้งต่อไปเป็นไปตามกำหนดการ คือวันที่ 29 พฤศจิกายน 2558 ในหมู่ที่ 3 และมอบหมายให้ทีมวิจัยของหมู่บ้านนั้นทำการประชาสัมพันธ์แจ้งให้กลุ่มเป้าหมายมาร่วมเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

ภาพที่ 3.2 กิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนเก็บข้อมูลโดยการสร้างแบบสอบถาม

3.6 กิจกรรมเก็บข้อมูล

มีรายละเอียดดังนี้

วิธีการดำเนินงาน

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละพื้นที่ที่มีการดำเนินการดังนี้

1. เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม โดยทีมวิจัยเป็นผู้สอบถามประเด็นคำถามหลัก และผู้ตอบคำถามเล่าเรื่องราวจากประสบการณ์ และมอบหมายให้ทีมเป็นผู้นำบันทึกในประเด็นที่เกี่ยวข้อง
2. จัดบันทึกโดยใช้กระดาษชาร์ต
3. บันทึกเสียง

โดยจัดเวทีเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลหมู่บ้านละ 1 เวที ดังนี้

- ครั้งที่ 1 วันที่ 17 พฤศจิกายน 2558 ณ องค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะนาว เก็บรวบรวมข้อมูลหมู่ที่ 1
- ครั้งที่ 2 วันที่ 29 พฤศจิกายน 2558 ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3 เก็บรวบรวมข้อมูลหมู่ที่ 3
- ครั้งที่ 3 วันที่ 3 ธันวาคม 2558 ณ ศาลาประชาคมปึกชะโด หมู่ที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูลหมู่ที่ 4
- ครั้งที่ 4 วันที่ 9 ธันวาคม 2558 ณ ศาลากลางหมู่บ้าน หมู่ที่ 5 เก็บรวบรวมข้อมูลหมู่ที่ 5
- ครั้งที่ 5 วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2559 ณ ศาลาการเปรียญวัดท่าฉางราษฎร์บำรุง หมู่ที่ 6 เก็บรวบรวมข้อมูลหมู่ที่ 6
- ครั้งที่ 6 วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2559 ณ ศาลากลางหมู่บ้าน หมู่ที่ 7 เก็บรวบรวมข้อมูลหมู่ที่ 7
- ครั้งที่ 7 วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2559 ณ ศาลากลางหมู่บ้าน หมู่ที่ 8 เก็บรวบรวมข้อมูลหมู่ที่ 8
- ครั้งที่ 8 วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2559 ณ ศาลากลางหมู่บ้าน หมู่ที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูลหมู่ที่ 2

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษา เรื่อง การจัดการขยะโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลชัยนารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี เพื่อให้บรรลุความมุ่งหมายที่ได้ตั้งไว้ ผู้วิจัยได้ลำดับการนำเสนอ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เพื่อความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมาย ผู้วิจัยขอกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

n แทน ขนาดตัวอย่าง (sample size)

$\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย (mean)

% แทน ค่าร้อยละ (percentage)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอ ออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ (percentage) จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้/เดือน

ตอนที่ 2 ระดับของความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการขยะโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลชัยนารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1)ด้านความเป็นผู้นำ 2)ด้านทักษะการบริหาร 3)ด้านบุคลิกภาพ 4)ด้านคุณธรรมและจริยธรรม 5) ด้านมนุษยสัมพันธ์ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และแปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม/กลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือนของประชาชนชุมชนตำบลชัยนารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี กลุ่มตัวอย่างจำนวน 357 คน

ผู้วิจัยกำหนดตัวแปรจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ดังแสดงในตาราง 2 ดังนี้

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ

หมู่/ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง	เพศ	จำนวน	ร้อยละ
หมู่1 บ้านเขาศิริบรรพต	ชาย	6	46.2
ประชากร 119 คน	หญิง	7	53.8
กลุ่มตัวอย่าง 13 คน	ไม่ระบุ	0	0
หมู่2 บ้านหนองเต่า ประชากร 913	ชาย	25	24.3
กลุ่มตัวอย่าง 99 คน	หญิง	74	71.8
	ไม่ระบุ	0	0
หมู่3 บ้านโกรกกรกฟ้า ประชากร 1524	ชาย	45	27.1
กลุ่มตัวอย่าง 165 คน	หญิง	115	69.3
	ไม่ระบุ	5	3.0
หมู่5 บ้านชันนารี ประชากร 336	ชาย	12	33.3
กลุ่มตัวอย่าง 36 คน	หญิง	20	55.6
	ไม่ระบุ	4	11.1
หมู่6 บ้านหนองผักชี ประชากร 404	ชาย	15	34.1
กลุ่มตัวอย่าง 44 คน	หญิง	28	63.6
	ไม่ระบุ	1	2.3

จากตาราง 1 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาครั้งนี้จำนวน 357 คน เป็นเพศหญิง และเป็นเพศชาย จากตาราง พบว่า หมู่ที่ 1 บ้านเขาศิริบรรพต ประชากร 119 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ 13 คน เป็นเพศหญิง 7 คน คิดเป็นร้อยละ 53.8 เป็นเพศชาย 6 คน คิดเป็นร้อยละ 46.2 คน

จากตาราง พบว่า หมู่ที่ 2 บ้านหนองเต่า ประชากร 913 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ 99 คน เป็นเพศหญิง 74 คน คิดเป็นร้อยละ 71.8 เป็นเพศชาย 25 คน คิดเป็นร้อยละ 24.3 คน

จากตาราง พบว่า หมู่ที่ 3 บ้านโกรกกรกฟ้า ประชากร 1524 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ 165 คน เป็นเพศหญิง 115 คน คิดเป็นร้อยละ 69.3 เป็นเพศชาย 45 คน คิดเป็นร้อยละ 27.1 คน และไม่ระบุเพศ 5 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0

จากตาราง พบว่า หมู่ที่ 5 บ้านชันนารี กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาครั้งนี้ 36 คน เป็นเพศหญิง 20 คน คิดเป็นร้อยละ 55.6 เป็นเพศชาย 12 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 คน และไม่ระบุเพศ 4 คน คิดเป็นร้อยละ 11.1

หมู่ที่ 6 บ้านหนองผักชี กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาครั้งนี้ 44 คน เป็นเพศหญิง 28 คิดเป็นร้อยละ 63.6 เป็นเพศชาย 15 คน คิดเป็นร้อยละ 34.1 คน และไม่ระบุเพศ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.3

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายได้ต่อเดือน

หมู่/ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง		จำนวน	ร้อยละ
หมู่ 1 บ้านเขาศิริบรรพต ประชากร 119 คน กลุ่มตัวอย่าง 13 คน	3,000 บาท	1	7.7
	5,000 บาท	4	30.8
	6,000 บาท	3	23.1
	8,000 บาท	2	15.4
	12,000 บาท	1	7.7
	10,000 บาท	2	15.4
หมู่ 2 บ้านหนองเต่า ประชากร 913 กลุ่มตัวอย่าง 99	2,000 บาท	3	2.9
	3,000 บาท	16	15.5
	5,000 บาท	23	22.3
	6,000 บาท	11	10.7
	7,000 บาท	4	3.9
	8,000 บาท	5	5.8
	9,000 บาท	8	7.8
	12,000 บาท	6	5.8
	15,000 บาท	11	10.7
หมู่ 3 บ้านโกรกกรกฟ้า ประชากร 1,524 กลุ่มตัวอย่าง 165	10,000 บาท	6	5.8
	2,000 บาท	7	4.2
	3,000 บาท	24	14.5
	5,000 บาท	34	20.5
	6,000 บาท	17	10.2
	7,000 บาท	9	5.4
	8,000 บาท	9	5.4
	9,000 บาท	11	6.6
	10,000 บาท	8	4.8

	15,000 บาท	13	7.8
	ไม่แน่นอน	24	14.5
หมู่ 5 บ้านชันนารี ประชากร 336 กลุ่มตัวอย่าง 36	2,000 บาท	3	8.3
	3,000 บาท	6	16.7
	5,000 บาท	2	5.6
	6,000 บาท	2	5.6
	7,000 บาท	3	8.3
	8,000 บาท	2	5.6
	9,000 บาท	3	8.3
	12,000 บาท	1	2.8
	15,000 บาท	1	2.8
	ไม่แน่นอน	13	36.1
หมู่ 6 บ้านหนองผักชี ประชากร 404 กลุ่มตัวอย่าง 44	2,000 บาท	1	2.3
	3,000 บาท	3	6.8
	5,000 บาท	9	20.5
	6,000 บาท	6	13.6
	7,000 บาท	3	6.8
	8,000 บาท	5	11.4
	9,000 บาท	5	11.4
	10,000 บาท	4	9.1
	15,000 บาท	4	9.1
	ไม่แน่นอน	1	2.3

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาครั้งนี้จำนวน 357 คน เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 50.4 และเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 49.6

ประชากรหมู่ 5 มีรายได้ต่อเดือน 2000 บาท 3 คน (ร้อยละ 8.3) มีรายได้ 3000 บาท 6 คน (ร้อยละ 16.7) มีรายได้ 5000 2 คน (ร้อยละ 5.6) มีรายได้ 6000 บาท 2 คน ร้อยละ 5.6 มีรายได้ 7000 บาท 3 คน (ร้อยละ 8.3) มีรายได้ 8000 บาท 2 คน (ร้อยละ 5.6) มีรายได้ 9000 บาท 3 คน (ร้อยละ 8.3) มีรายได้ 12,000 บาท 1 คน (ร้อยละ 2.8) มีรายได้ 15,000 ขึ้นไป 1 คน (ร้อยละ 2.8) และมีรายได้ไม่แน่นอน 13 คน (ร้อยละ 36.1)

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการศึกษา

หมู่/ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง	ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
หมู่1 บ้านเขาศิริบรรพต	ประถม 4	4	30.8
ประชากร 119	ประถม 6	6	46.2
กลุ่มตัวอย่าง 13	ม.ต้น	1	7.7
	ไม่ได้เรียน	2	15.4
หมู่2 บ้านหนองเต่า	ประถม 4	23	22.3
ประชากร 913	ประถม 6	27	26.2
กลุ่มตัวอย่าง 99	ม.ต้น	6	5.8
	ม.ปลาย	6	5.8
	ปวส	1	1.0
	ป.ตรี	4	3.9
	ป.โท	1	1.0
	ไม่ได้เรียน	6	5.8
	ไม่ระบุ	25	24.3
หมู่3 บ้านโกรกกรกฟ้า	ประถม 4	39	23.5
ประชากร 1524	ประถม 6	42	25.3
กลุ่มตัวอย่าง 165	ม.ต้น	11	6.6
	ม.ปลาย	8	4.8
	ปวช.	1	.6
	ปวส.	1	.6
	ป.ตรี	5	3.0
	ปริญญาโท	2	1.2
	ไม่ได้เรียน	13	7.8
	ไม่ระบุ	43	25.9
หมู่5 บ้านชันนารี	ประถม 4	10	27.8
ประชากร 336	ประถม 6	6	16.7
กลุ่มตัวอย่าง 36	ม.ต้น	2	5.6

	ม.ปลาย	2	5.6
	ปวช.	1	2.8
	ไม่ระบุ	13	36.1
	ไม่ได้เรียน	2	5.6
หมู่ 6 บ้านหนองผักชี	ประถม 4	12	27.3
ประชากร 404	ประถม 6	12	27.3
กลุ่มตัวอย่าง 44	ม.ต้น	4	9.1
	ม.ปลาย	2	4.5
	ปริญญาตรี	1	2.3
	ไม่ระบุ	9	20.5
	ไม่ได้เรียน	4	9.1

ประชากรหมู่ 5 ไม่มีการระบุระดับศึกษา จำนวน 13 คน (ร้อยละ 36.1) มีระดับการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4 10 คน (ร้อยละ 27.8) มีระดับการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 6 คน (ร้อยละ 16.7) มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และไม่ได้เรียน จำนวน 2 คน เท่ากัน (ร้อยละ 5.6) มีระดับการศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพจำนวน 1 คน (ร้อยละ 2.8) ตามลำดับ

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจำนวนสมาชิกที่อาศัยอยู่ในครัวเรือน

หมู่/ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง	สมาชิกในครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
หมู่ 1 บ้านเขาศิริบรรพต	2 คน	2	15.4
ประชากร 119	3 คน	3	23.1
กลุ่มตัวอย่าง 13	4 คน	5	38.5
	5 คน	1	7.7
	6 คน	2	15.4
หมู่ 2 บ้านหนองเต่า	1 คน	3	2.9
ประชากร 913	2 คน	23	22.3
กลุ่มตัวอย่าง 99	3 คน	24	23.3
	4 คน	19	18.4
	5 คน	16	15.5

	6 คน	6	5.8
	7 คน	6	5.8
	8 คน	1	1.0
	9 คน	1	1.0
หมู่ 3 บ้านโกรกกรกฟ้า	1 คน	4	2.4
ประชากร 1524	2 คน	41	24.7
กลุ่มตัวอย่าง 165	3 คน	39	23.5
	4 คน	37	22.3
	5 คน	24	14.5
	6 คน	11	6.6
	7 คน	7	4.2
	8 คน	1	.6
	9 คน	1	.6
หมู่ 5 บ้านชันนารี	2 คน	13	36.1
ประชากร 336	3 คน	10	27.8
กลุ่มตัวอย่าง 36	4 คน	8	22.2
	5 คน	2	5.6
	6 คน	2	5.6
	7 คน	1	2.8
หมู่ 6 บ้านหนองผักชี	1 คน	1	2.3
ประชากร 404	2 คน	11	25.0
กลุ่มตัวอย่าง 44	3 คน	13	29.5
	4 คน	11	25.0
	5 คน	5	11.4
	6 คน	2	4.5
	8 คน	1	2.3

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาครั้งนี้จำนวน 357 คน

จากกลุ่มตัวอย่างหมู่ที่ 5 พบว่า ส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 2 คนจำนวน 13 คน (คิดเป็นร้อยละ 36.1) รองลงมาคือ มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 3 คน จำนวน 10 คน (คิดเป็นร้อยละ 27.8) มีจำนวนสมาชิก

ในครอบครัว 4 คน (คิดเป็นร้อยละ 22.2) มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 5 และ 6 คน จำนวนเท่ากันคือ 2 คน (คิดเป็นร้อยละ 5.6) จำนวนสมาชิก 7 คน มีจำนวน 1 คน (คิดเป็นร้อยละ 2.8)

ตาราง 5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการเข้าร่วมกลุ่มฌาปกิจขยะของ อบต.

หมู่/ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง	ร่วมกลุ่มฌาปกิจขยะ อบต.	จำนวน	ร้อยละ
หมู่ 1 บ้านเขาศิริบรรพต ประชากร 119	เข้าร่วมแล้ว	11	84.6
กลุ่มตัวอย่าง 13	ยังไม่เข้าร่วม	2	15.4
หมู่ 2 บ้านหนองเต่า ประชากร 913	เข้าร่วมแล้ว	74	71.8
กลุ่มตัวอย่าง 99	ยังไม่เข้าร่วม	25	24.3
หมู่ 3 บ้านโกรกกรกฟ้า ประชากร 1524	เข้าร่วมแล้ว	108	65.1
กลุ่มตัวอย่าง 165	ยังไม่เข้าร่วม	57	34.3
หมู่ 5 บ้านชันนารี ประชากร 336	เข้าร่วมแล้ว	22	61.1
กลุ่มตัวอย่าง 36	ยังไม่เข้าร่วม	14	38.9
หมู่ 6 บ้านหนองผักชี ประชากร 404	เข้าร่วมแล้ว	41	93.2
กลุ่มตัวอย่าง 44	ยังไม่เข้าร่วม	3	6.8

จากตาราง 5

หมู่ที่ 5 บ้านชันนารี กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาครั้งนี้ จำนวน 36 คน ส่วนใหญ่มีการเข้าร่วมกลุ่มฌาปกิจขยะของ อบต. แล้ว จำนวน 22 คน (คิดเป็นร้อยละ 61.1) และยังไม่มีการเข้าร่วมกลุ่มฌาปกิจขยะของ อบต. จำนวน 14 คน (คิดเป็นร้อยละ 38.9)

ตาราง 6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือน

หมู่/วิธีกำจัดขยะในครัวเรือน	เผา	ฝัง	คัดแยกขยะเปียกและแห้งแล้วกำจัด	ใส่ถุงทิ้งที่อื่น	ทำปุ๋ยชีวภาพ	ขายให้ อบต.	คัดขาย
หมู่ 1 (13 คน)	11	4	7	3	0	12	
หมู่ 2 (99 คน)	92	23	40	38	4	-	73
หมู่ 3	148	1	58	53	6	128	-
หมู่ 5 (36 คน)	31	2	10	1	1	29	
หมู่ 6	42	16	23	14	2	41	4

จากตารางที่ 6 จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า

ตารางที่ 7 จำแนกข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน ด้านปริมาณขยะในครัวเรือนต่อวัน

หมู่/ปริมาณขยะในครัวเรือนต่อวัน	ต่ำกว่า 1 กิโลกรัม	1-2 กิโลกรัม	2-3 กิโลกรัม	ไม่แน่ใจ
หมู่ 1 (13 คน)	12	1	-	-
หมู่ 2 (99 คน)	79	15	1	4
หมู่ 3 (165 คน)	131	26	3	1
หมู่ 5 (36 คน)	27	7	1	1
หมู่ 6 (44 คน)	37	4	3	-

ตารางที่ 7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างหมู่ที่ 1

ตาราง 8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือน ด้านประเภทขยะในครัวเรือนต่อวัน

หมู่/ประเภทขยะในครัวเรือนต่อวัน	เศษอาหาร	ขวดแก้ว	ไม้ซัง	รวมขยะ	พลาสติก
หมู่ 1 (13 คน)	-	-	-	11	2
หมู่ 2 (99 คน)	3	16	-	78	2
หมู่ 3 (165 คน)	30	24	4	102	5

หมู่ 5 (36 คน)	23	5	-	4	4
หมู่ 6 (44 คน)	5	5	-	33	1

ตารางที่ 8 พบว่า กลุ่มตัวอย่างหมู่ที่ 1

ตาราง 9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย
ครัวเรือน ด้านจำนวนขยะรองรับในครัวเรือนต่อวัน

หมู่/จำนวนถึงขยะรองรับในครัวเรือน	1 ใบ	2 ใบ	3 ใบ	ไม่มีถังขยะ
หมู่ 1 (13 คน)	8	3	2	0
หมู่ 2 (99 คน)	26	48	22	3
หมู่ 3 (165 คน)	53	78	27	7
หมู่ 5 (36 คน)	19	13	2	2
หมู่ 6 (44 คน)	16	18	10	-

ตารางที่ 9 พบว่า กลุ่มตัวอย่างหมู่ที่ 1

ตาราง 10 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการให้องค์กรบริหาร
ส่วนตำบลชยันนารายณ์มีบริการรถจัดเก็บขยะ

หมู่	อยากให้มีรถ จัดเก็บขยะ	ไม่อยากให้มีรถ จัดเก็บขยะ	เพราะในชุมชน ไม่มีถังขยะ	เพื่อชุมชน สะอาด	ชุมชนจะได้ไม่ เผาขยะทุกวัน	ลด มลภาวะ
หมู่ 1 บ้าน เขา ศิริ บรรพต	12	1	3	4	4	2
หมู่ 2 บ้าน หนองเต่า	93	6	30	46	13	10
หมู่ 3 บ้าน โกรก รกฟ้า	165	6	70	68	17	10
หมู่ 5 บ้าน	35	1	31	5	-	-

ชั้นนารี

หมู่ 6 บ้าน 42 2 14 19 5 6

หนอง

ผักชี

ตาราง 11 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะในครัวเรือน

คำถาม	หมู่ 1		หมู่ 2		หมู่ 3		หมู่ 5		หมู่ 6	
	ทราบ	ไม่	ทราบ	ไม่	ทราบ	ไม่	ทราบ	ไม่	ทราบ	ไม่
1. หากไม่ใช้หรือเลียงบรรจุภัณฑ์ที่สร้างปัญหาขยะแล้ว สามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยได้ เช่น ถุงพลาสติก	13	-	95	4	157	8	33	3	41	3
2. สินค้าบางอย่างที่ใช้ในครัวเรือนมีชนิดเดิมเพื่อลดปริมาณขยะ เช่น ผงซักฟอก น้ำยาล้างจาน	13	-	99	-	164	1	36		44	-
3. การเลือกใช้สินค้าที่สามารถ ส่งคืนบรรจุภัณฑ์แก่ผู้ผลิตได้ เช่น ขวดเครื่องดื่ม	13	-	98	1	162	3	35	1	44	-
4. การซ่อมแซมเครื่องใช้บางชนิดสามารถใช้ประโยชน์ได้เพื่อไม่ให้ เป็นเศษขยะ	13	-	98	1	162	3	35	1	44	-
5. การนำบรรจุภัณฑ์ กลับมาใช้ซ้ำได้อีกครั้ง เช่น สมุดที่เหลือ กระดาษเปล่าที่ใช้ได้อีก หน้า ถุงพลาสติก	13	-	98	1	162	3	34	2	44	-
6. การแยกขยะได้ประโยชน์ต่อ การแปรรูป เช่น ขวดพลาสติก แก้ว ครอบเครื่องดื่ม หลอด ถุงพลาสติก ก่อถ่วงนม ยางรถยนต์	13	-	98	1	163	2	36	-	44	-
7. การลดปริมาณและหาทางเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งานของเครื่องใช้ต่างๆ แทนการ	13	-	93	6	157	8	35	1	41	3

ใช้ถุงพลาสติก										
---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ตาราง 12 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลพื้นฐานด้านความตระหนักถึงในการจัดการขยะในครัวเรือน

คำถาม	หมู่ 1		หมู่ 2		หมู่ 3		หมู่ 5		หมู่ 6	
	ใช่	ไม่	ใช่	ไม่	ใช่	ไม่	ใช่	ไม่	ใช่	ไม่
1. ท่านเสนอแนะการจัดการขยะให้ อบต.ทราบ	5	8	53	46	75	90	12	24	26	18
2. ท่านแจ้งปัญหาขยะให้ อบต.ทราบ	6	7	74	25	102	63	9	27	29	15
3. ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือร่วมรณรงค์การจัดการขยะกับทาง อบต.	4	9	87	12	115	50	10	26	36	8
4. ท่านไม่ทิ้งขยะในที่สาธารณะ	13	-	98	1	145	20	20	16	41	3
5. การพบเห็นคนอื่นทิ้งขยะในที่	13	-	95	4	152	13	26	10	42	2

สาธารณะแล้วท่านไม่พอใจ										
6. ท่านคิดว่าการจัดการขยะของ บ้านเมืองเป็นเรื่องที่ต้องแก้ไข เร่งด่วน	13	-	99	4	161	4	31	5	44	-
7.ท่านคิดว่าการจัดการขยะของ ชุมชน/หมู่บ้าน เป็นเรื่องที่ ต้องแก้ไขเร่งด่วน	13	-	99	4	161	4	31	5	44	-
8. ท่านคัดแยกขยะในครัวเรือน	13	-	98	1	159	6	31	5	44	-
9. ท่านมีส่วนร่วมในการรับรู้ ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการขยะ	11	2	93	6	150	15	29	7	42	2

ตาราง 12.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลพื้นฐานด้านความตระหนักถึง

การจัดการขยะในครัวเรือน ด้านบริเวณพื้นที่ในชุมชนที่เห็นขยะจำนวนมาก

บริเวณที่เห็นว่าขยะจำนวนมาก	หมู่ 1	หมู่ 2	หมู่ 3	หมู่ 5	หมู่ 6
ในบริเวณข้างทาง	5	45	72	14	17
ในบริเวณถนน	8	53	74	8	26
บริเวณศาลาอเนกประสงค์ประจำหมู่บ้าน สนามเด็กเล่น	0	0	10	8	0
ทางเข้าหมู่บ้าน ชุมชน และสนามเด็กเล่น	0	1	9	6	1
รวม	13	99	165	36	44

แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพในการจัดการขยะในครัวเรือน มีผลการศึกษาดังนี้

1. ก่อนนำขยะไปทิ้งท่านมีการคัดแยกขยะอย่างไร

หมู่ที่ 1 จำนวน 13 คน ให้ข้อมูลไว้ว่า

หมู่ที่ 2 จำนวน 99คน ให้ข้อมูลไว้ว่า

1. กลุ่มตัวอย่าง ไม่ได้คัดแยกขยะเป็นประจำ เลือกเฉพาะที่นำไปขายได้
2. คัดเป็นอาหารสัตว์ 81 คน
3. คัดไว้เผา 32 คน และคัดไว้ทำปุ๋ย 93 คน

หมู่ที่ 3 จำนวน 165 คน ให้ข้อมูลไว้ว่า

1. กลุ่มตัวอย่าง คัดขยะเพื่อเป็นอาหารสัตว์ก่อนขาย 115 คน
2. คัดไว้เผา 58 คน และคัดไว้ทำปุ๋ย 16 คน

หมู่ที่ 5 มีกลุ่มตัวอย่าง 36 คน ให้ข้อมูลไว้ว่า

1. คัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้ง 32 คน คัดขยะก่อนทิ้ง 4 คน
2. คัดขยะเพื่อขาย 8 คน ไม่คัด 28 คน
3. คัดแยกขยะไว้เลี้ยงสัตว์/เป็นอาหารสัตว์ 13 คน

หมู่ที่ 6 มีกลุ่มตัวอย่าง 36 คน ให้ข้อมูลไว้ว่า

1. คัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้ง 42 คน คัดขยะก่อนทิ้ง 2 คน
2. คัดขยะเพื่อขาย 3 คน ไม่คัด 41 คน
3. คัดแยกขยะไว้เลี้ยงสัตว์/เป็นอาหารสัตว์ 33 คน

2. วิธีการขายขยะของกลุ่มตัวอย่างมีดังนี้

หมู่ที่ 1 จำนวน 13 คน ให้ข้อมูลไว้ว่า

1. กลุ่มตัวอย่าง นิยมนำไปขายที่ร้านขายของเก่าเอง
2. ขายให้รถที่รับซื้อผ่านมาหน้าบ้าน 11 คน ขายให้ อบต. 2 คน

หมู่ที่ 2 จำนวน 99 คน ให้ข้อมูลไว้ว่า

1. คัดสำหรับนำไปขาย 4 คน
2. คัดไปขายให้ อบต. 79 คน ขายให้รถรับซื้อของเก่าที่ผ่านหน้าบ้าน 39 คน และขายร้านรับซื้อของเก่าเอง 28 คน

หมู่ที่ 3 จำนวน 165 คน ให้ข้อมูลไว้ว่า

1. คัดสำหรับนำไปขายร้านรับซื้อของเก่า 38 คน
2. ขายให้รถรับซื้อของเก่าที่ผ่านหน้าบ้าน 69 คน
3. คัดไปขายให้ อบต. 115 คน

หมู่ที่ 5 มีกลุ่มตัวอย่าง 36 คน ให้ข้อมูลไว้ว่า

1. นำไปขายร้านรับซื้อของเก่าเอง 4 คน ไม่นิยมนำไปขายเอง 32 คน
2. ขายให้กับรถรับซื้อขยะที่ผ่านหน้าบ้าน 10 คน ไม่ขาย 26 คน
3. ขายให้กับ อบต. 25 คน ไม่ขาย 11 คน

หมู่ที่ 6 มีกลุ่มตัวอย่าง 44 คน ให้ข้อมูลไว้ว่า

1. นำไปขายร้านรับซื้อของเก่าเอง 10 คน
2. ขายให้กับรถรับซื้อขยะที่ผ่านหน้าบ้าน 13 คน
3. ขายให้กับ อบต. 38 คน

3. ผู้ทำหน้าที่คัดแยกขยะ

หมู่ที่ 1 จำนวน 13 คน ให้ข้อมูลไว้ว่า

1. คนในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง 11 คน ช่วยกันคัดแยกขยะ
และตัวของกลุ่มตัวอย่าง 2 คน คัดแยกขยะเอง

หมู่ที่ 2 จำนวน 99 คน ให้ข้อมูลไว้ว่า

1. ตัวผู้ตอบแบบสอบถามเอง 32 คน
2. คนในครอบครัวช่วยกัน 67 คน

หมู่ที่ 3 จำนวน 165 คน ให้ข้อมูลไว้ว่า

1. ตัวผู้ตอบแบบสอบถามเอง 49 คน
2. คนในครอบครัวช่วยกัน 111 คน
3. ไม่ระบุว่าใครเป็นคนคัด 5 คน

หมู่ที่ 5 มีกลุ่มตัวอย่าง 36 คน ให้ข้อมูลไว้ว่า

1. ตัวผู้ตอบแบบสอบถามเอง 14 คน
2. คนในครอบครัวช่วยกัน 19 คน
3. ไม่ระบุ 3 คน
4. คัดแยกไว้เผื่อ 14 คน ไม่คัด 22 คน

หมู่ที่ 6 มีกลุ่มตัวอย่าง 44 คน ให้ข้อมูลไว้ว่า

1. ตัวผู้ตอบแบบสอบถามเอง 13 คน
2. คนในครอบครัวช่วยกัน 31 คน
3. คัดขยะเพื่อทำปุ๋ย 41 คน

ตาราง ประเภทขยะที่กลุ่มตัวอย่างนิยมนำไปขาย

ประเภทขยะที่นำไปขาย	หมู่ 1 (13 คน)	หมู่ 2 (99 คน)	หมู่ 3 (165 คน)	หมู่ 5 (36 คน)	หมู่ 6 (44 คน)
กระดาษหนังสือพิมพ์	3	16	48	23	13
กระดาษทั่วไป	9	51	87	23	29
กระดาษลัง	4	58	104	30	25
ขวดแก้ว	12	96	159	35	44

ขวดพลาสติก	11	95	155	34	41
ถุงพลาสติก	1	11	19	4	4
กล่องนม	13	2	11	25	44
อลูมิเนียม	5	18	52	22	9
เหล็ก	7	35	77	25	16
หลอดไฟ	13	3	21	14	2
ขวดยาฆ่าแมลงสำหรับเกษตร	3	10	36	15	7
กระป๋องยาฆ่าแมลงในครัวเรือน	-	-	7	-	1

ข้อสังเกต :

หมู่ที่ 5 ถุงพลาสติกไม่ค่อยนิยมนำไปขาย อาจเพราะถุงพลาสติกที่จะขายจะต้องล้างให้สะอาดและตากให้แห้ง และต้องมีปริมาณที่มากจริงๆ กว่าซังได้สัปดาห์

การใช้ขยะรีไซเคิล

หมู่ 1 พบว่า ในกลุ่มตัวอย่าง 13 คน มี 10 คน เคยใช้ขยะรีไซเคิล และ 3 คน ไม่เคยใช้รีไซเคิล

หมู่ 2 พบว่า ในกลุ่มตัวอย่าง 99 คน มี 43 คน เคยใช้ขยะรีไซเคิล และ 56 คน ไม่เคยใช้รีไซเคิล

หมู่ 3 พบว่า ในกลุ่มตัวอย่าง 165 คน มี 86 คน เคยใช้ขยะรีไซเคิล และ 79 คน ไม่เคยใช้รีไซเคิล

หมู่ 5 พบว่า ในกลุ่มตัวอย่าง 36 คน มี 24 คน เคยใช้ขยะรีไซเคิล และ 12 คน ไม่ใช้รีไซเคิล

หมู่ 6 พบว่า ในกลุ่มตัวอย่าง 44 คน มี 24 คน เคยใช้ขยะรีไซเคิล และ 20 คน ไม่ใช้รีไซเคิล

ตาราง 12 ผลการศึกษาสภาพปัญหาในการจัดการขยะในครัวเรือน หมู่ที่ 1 ของชุมชนตำบล
ชัยนารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

คำถาม	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	X	S.D.	แปลค่า
1. ท่านคิดว่าคนในชุมชนทิ้งขยะถูกที่มากน้อยเพียงใด	0	0	8 (61.5%)	4 (30.8%)	1 (7.7%)	3.46	.66	
2. คนในชุมชนมีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง/ขาย	0	0	5 (38.5%)	7 (53.8%)	1 (7.7%)	3.69	.63	
3. ท่านมีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง/ขาย	0	0	4 (30.8%)	8 (61.5%)	1 (7.7%)	3.77	.60	
4. ผู้นำชุมชนควบคุมการกำจัดขยะ	0	0	10 (76.9%)	1 (7.7%)	2 (15.4%)	3.38	.77	

5.ชุมชนมีการประชาสัมพันธ์ เรื่องการจัดขยะ	0	0	3 (23.1%)	8 (61.5%)	2 (15.4%)	3.92	.64
6. ท่านรู้สึกว่ายากทำงานให้เสร็จ โดยเร็วที่สุดเท่าที่ทำได้	0	1 (7.7%)	3 (23.1%)	9 (69.2%)	0	3.62	.65
7. ชุมชนมีการกำหนดแหล่งหรือสถานที่ ทิ้งขยะ	5 (38.5%)	5 (38.5%)	1 (7.7%)	2 (15.4%)	0	2.00	1.08
8. ในชุมชน หมู่บ้าน มีการรวมกลุ่มกัน กำจัดขยะ	3 (23.1%)	5 (38.5%)	2 (15.4%)	3 (23.1%)	0	2.38	1.12
9. ในชุมชน หมู่บ้าน มีการรับซื้อขยะมูล ฝอย	8 (61.5%)	1 (7.7%)	4 (30.8%)	0	0	2.69	.95
10.ท่านเห็นคนในชุมชน หมู่บ้าน ทิ้งขยะ เรี่ยราด ทั้งไม่เป็นที่ ในที่สาธารณะ หมู่บ้าน หรือชุมชนของท่าน	0	0	3 (23.1%)	10 (76.9%)	0	3.77	.44
รวม						3.27	.38

ตาราง 13 ผลการศึกษาสภาพปัญหาในการจัดการขยะในครัวเรือน หมู่ที่ 2 ของชุมชนตำบล
ชัยนารายณ์ อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร

คำถาม	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	X	S.D.	แปล ค่า
1. ท่านคิดว่าคนในชุมชนทิ้งขยะถูกที่มาก น้อยเพียงใด	3 (2.9%)	19 (18.4%)	29 (28.2%)	29 (28.2%)	19 (18.4%)	3.42	1.10	
2. คนในชุมชนมีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง/ ขาย	2 (1.9%)	3 (2.9%)	33 (32.0%)	46 (44.6%)	15 (14.6%)	3. 70	.84	
3. ท่านมีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง/ขาย	2 (1.9%)	5 (4.9%)	17 (16.5%)	53 (51.5%)	22 (21.4%)	3.89	.88	
4. ผู้นำชุมชนควบคุมการกำจัดขยะ	3	7	29	37	23	3.71	1.00	

	(2.9%)	(6.8%)	(28.2%)	(35.9%)	(22.3%)		
5.ชุมชนมีการประชาสัมพันธ์ เรื่องการกำจัดขยะ	3 (2.9%)	3 (2.9%)	20 (19.4%)	51 (49.5%)	22 (21.4%)	3.87	.90
6. ท่านรู้สึกว่ายากทำงานให้เสร็จ โดยเร็วที่สุดเท่าที่ทำได้	3 (2.9%)	7 (6.8%)	23 (22.3%)	56 (54.4%)	10 (9.7%)	3.64	.87
7. ชุมชนมีการกำหนดแหล่งหรือสถานที่ ทิ้งขยะ	65 (63.1%)	21 (20.4%)	7 (6.8%)	6 (5.8%)	0	1.53	.87
8. ในชุมชน หมู่บ้าน มีการรวมกลุ่มกัน กำจัดขยะ	45 (43.7%)	28 (27.2%)	18 (17.5%)	8 (7.8%)	0	1.89	.98
9. ในชุมชน หมู่บ้าน มีการรับซื้อขยะมูล ฝอย	8 (7.8%)	32 (31.1%)	24 (23.3%)	33 (32.0%)	2 (1.9%)	2.89	1.03
10.ท่านเห็นคนในชุมชน หมู่บ้าน ทิ้งขยะ เรี่ยราด ทั้งไม่เป็นที่ ในที่สาธารณะ หมู่บ้าน หรือชุมชนของท่าน	4 (3.9%)	7 (6.8%)	12 (11.7%)	54 (52.4%)	22 (21.4%)	3.84	.99
รวม						3.24	.56

ตาราง 14 ผลการศึกษาสภาพปัญหาในการจัดการขยะในครัวเรือน หมู่ที่ 3 ของชุมชนตำบล

ชัยนาทรายณ์ อำเภอย้ายบาดาล จังหวัดลพบุรี

คำถาม	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	X	S.D.	แปลค่า
1. ท่านคิดว่าคนในชุมชนทิ้งขยะถูกที่มาก น้อยเพียงใด	6 (3.6%)	26 (15.7%)	59 (35.5%)	47 (28.3%)	27 (16.3%)	3.38	1.05	
2. คนในชุมชนมีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง/ ขาย	3 (1.8%)	7 (4.2%)	55 (33.1%)	72 (44.4%)	28 (16.9%)	3.70	.87	
3. ท่านมีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง/ขาย	4 (2.4%)	7 (4.2%)	26 (15.7%)	91 (54.8%)	37 (22.3%)	3.91	.88	
4. ผู้นำชุมชนควบคุมการกำจัดขยะ	4 (2.4%)	10 (6.0%)	47 (28.3%)	66 (39.8%)	38 (22.9%)	3.75	.96	
5.ชุมชนมีการประชาสัมพันธ์ เรื่องการกำจัดขยะ	4 (2.4%)	7 (4.2%)	34 (20.5%)	82 (49.4%)	38 (22.9%)	3.87	.90	
6. ท่านรู้สึกว่ายากทำงานให้เสร็จ โดยเร็วที่สุดเท่าที่ทำได้	5 (3.0%)	10 (6.0%)	38 (22.9%)	88 (53.0%)	24 (14.5%)	3.70	.90	
7. ชุมชนมีการกำหนดแหล่งหรือสถานที่ ทิ้งขยะ	84 (50.6%)	35 (21.1%)	18 (10.8%)	21 (12.7%)	0	1.98	1.23	
8. ในชุมชน หมู่บ้าน มีการรวมกลุ่มกัน	67	39	27	26	6	2.18	1.23	

กำจัดขยะ	(40.4%)	(23.5%)	(16.3%)	(15.7%)	(3.6%)		
9. ในชุมชน หมู่บ้าน มีการรับซื้อขยะมูลฝอย	13	38	41	60	13	3.13	1.10
	(7.8%)	(22.9%)	(24.7%)	(36.1%)	(7.8%)		
10. ท่านเห็นคนในชุมชน หมู่บ้าน ทิ้งขยะเรี่ยราด ทั้งไม่เป็นที่ ในที่สาธารณะ หมู่บ้าน หรือชุมชนของท่าน	5	14	30	86	30	3.74	.96
	(3.0%)	(8.4%)	(18.1%)	(51.8%)	(18.1%)		
รวม						3.33	.58

ตาราง 15 ผลการศึกษาสภาพปัญหาในการจัดการขยะในครัวเรือน หมู่ที่ 5 ของชุมชนตำบล

ชัยนารายณ์ อำเภอลำลูกเกด จังหวัดลพบุรี

คำถาม	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	X	S.D.	แปลค่า
1. ท่านคิดว่าคนในชุมชนทิ้งขยะถูกที่มากน้อยเพียงใด	1 (2.8%)	3 (8.3%)	25 (69.4%)	4 (11.1%)	3 (8.3%)	3.14	.80	
2. คนในชุมชนมีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง/ขาย	0	2 (5.6%)	15 (41.7%)	11 (30.6%)	8 (8%)	3.69	.89	
3. ท่านมีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง/ขาย	1 (2.8%)	1 (2.8%)	6 (16.7%)	22 (61.1%)	6 (16.7%)	3.86	.83	
4. ผู้นำชุมชนควบคุมการกำจัดขยะ	0	2 (5.6%)	8 (22.2%)	22 (61.1%)	4 (11.1%)	3.78	.72	
5. ชุมชนมีการประชาสัมพันธ์เรื่องการกำจัดขยะ	1 (2.8%)	1 (2.8%)	9 (25.0%)	19 (52.8%)	6 (16.7%)	3.78	.87	
6. ท่านรู้สึกว่ายากทำงานให้เสร็จโดยเร็วที่สุดเท่าที่ทำได้	1 (2.8%)	0	8 (22.2%)	15 (41.7%)	12 (33.3%)	4.03	.91	
7. ชุมชนมีการกำหนดแหล่งหรือสถานที่ทิ้งขยะ	10 (27.8%)	5 (13.9%)	5 (13.9%)	9 (25.0%)	7 (19.4%)	2.94	1.53	
8. ในชุมชน หมู่บ้าน มีการรวมกลุ่มกันกำจัดขยะ	14 (38.9%)	1 (2.8%)	3 (8.3%)	12 (33.3%)	6 (16.7%)	2.86	1.62	
9. ในชุมชน หมู่บ้าน มีการรับซื้อขยะมูลฝอย	3 (8.3%)	2 (5.6%)	10 (27.8%)	11 (30.6%)	10 (27.8%)	3.64	1.20	
10. ท่านเห็นคนในชุมชน หมู่บ้าน ทิ้งขยะเรี่ยราด ทั้งไม่เป็นที่ ในที่สาธารณะ หมู่บ้าน หรือชุมชนของท่าน	0	6 (16.7%)	10 (27.8%)	13 (36.1%)	7 (19.4%)	3.58	1.0	
รวม						3.53	.55	

ตาราง 14 ผลการศึกษาสภาพปัญหาในการจัดการขยะในครัวเรือน หมู่ที่ 6 ของชุมชนตำบล
ชัยนารายณ์ อำเภอยะบะดา จ.ลพบุรี

คำถาม	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	X	S.D.	แปลค่า
1. ท่านคิดว่าคนในชุมชนทิ้งขยะถูกที่มากน้อยเพียงใด	0	7 (15.9)	18 (40.9)	13 (29.5)	6 (13.6)	3.41	.92	
2. คนในชุมชนมีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง/ขาย	0	0	16 (36.4)	23 (52.3)	5 (11.4)	3.75	.65	
3. ท่านมีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง/ขาย	0	1 (2.3)	11 (25.0)	26 (59.1)	6 (13.6)	3.84	.68	
4. ผู้นำชุมชนควบคุมการกำจัดขยะ	0	2 (4.5)	18 (40.9)	17 (38.6)	7 (15.9)	3.66	.81	
5. ชุมชนมีการประชาสัมพันธ์เรื่องการกำจัดขยะ	0	1 (2.3)	12 (27.3)	25 (56.8)	6 (13.6)	3.82	.69	
6. ท่านรู้สึกว่ายากทำงานให้เสร็จโดยเร็วที่สุดเท่าที่ทำได้	0	1 (2.3)	13 (29.5)	29 (65.9)	1 (2.3)	3.68	.56	
7. ชุมชนมีการกำหนดแหล่งหรือสถานที่ทิ้งขยะ	28 (63.6)	10 (22.7)	2 (4.5)	2 (4.5)	2 (4.5)	1.64	1.08	
8. ในชุมชน หมู่บ้าน มีการรวมกลุ่มกันกำจัดขยะ	18 (40.9)	14 (31.8)	9 (20.5)	3 (6.8)	0	1.93	.95	
9. ในชุมชน หมู่บ้าน มีการรับซื้อขยะมูลฝอย	1 (2.3)	18 (40.9)	9 (20.5)	14 (31.8)	2 (4.5)	2.95	1.01	
10. ท่านเห็นคนในชุมชน หมู่บ้าน ทิ้งขยะเรี่ยราด ทั้งไม่เป็นที่ ในที่สาธารณะหมู่บ้านหรือชุมชนของท่าน	2 (4.5)	2 (4.5)	6 (13.6)	22 (50)	12 (27.3)	3.91	1.01	
รวม						3.26	.42	

ตาราง 20 แสดงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการกำจัดขยะ ของชุมชนตำบลชัยนารายณ์

คำถาม	หมู่ 1		หมู่ 2		หมู่ 3		หมู่ 5		หมู่ 6	
	ใช่	ไม่	ใช่	ไม่	ใช่	ไม่	ใช่	ไม่	ใช่	ไม่
1. ขยะที่เกิดขึ้นในครัวเรือน ถ้าแยกก่อนทิ้งหรือขาย ขยะบางอย่างนำมาใช้ประโยชน์ได้	13		92	7	151	14	31	4	43	1
2. การเผาขยะประเภท พลาสติก โฟม ทำให้เกิดก๊าซอันตรายต่อคนชนิดหนึ่ง เรียกว่า ก๊าซซีเอฟ ซี	13		94	5	159	6	36	0	44	0

3. การกำจัดขยะด้วยการฝังกลบเป็นวิธีที่ถูกหลักวิชา	12	1	79	20	138	27	33	3	38	6
4. ปุ๋ยหมักจากเศษผัก อาหาร ช่วยทำให้เกิดสารอินทรีย์ที่มีคุณค่าต่อพืช ช่วยให้ดินดีและไม่เสื่อมเหมือนปุ๋ยเคมี	11	2	93	6	157	8	30	6	43	1
5. กะละมังหรือถังน้ำพลาสติกสีดำทำมาจากพลาสติกเก่า	13		92	7	153	12	33	3	44	0
6. วัสดุที่ทำจากพลาสติกและโฟมไม่สามารถย่อยสลายได้	13		90	9	152	13	36	0	43	1
7. ขวดน้ำปลา ขวดแก้ว บางชนิดมีคนรับซื้อเพื่อนำไปล้างทำความสะอาดและนำกลับมาใช้ใหม่	13		93	6	158	7	36	0	43	1
8. กระดาษที่ใช้แล้วสามารถนำกลับมาทำเป็นกระดาษใช้ใหม่ได้	13		92	7	156	9	36	0	43	1
9. การทิ้งขยะไม่ถูกที่ ทั้งในที่สาธารณะ ทั้งไม่เป็นที่เป็นทาง ผิดกฎหมาย	13		94	5	159	6	36	0	43	1
10. การทิ้งขยะให้เป็นที่เป็นทาง เป็นหน้าที่ของทุกคน	13		96	3	162	3	36	0	43	1
11. การคัดแยกขยะเป็นหน้าที่ของทุกคน	13		96	3	161	4	36	0	44	0
12. การกำจัดขยะเป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ เช่น อบต.	8	5	66	33	110	55	32	4	34	10
13. การกำจัดขยะเป็นหน้าที่ของทุกคน	12	1	95	4	159	6	36	0	44	0
14. กระป๋องสเปรย์ เช่น สี , ยาฆ่าแมลง ไม่ควรเผา เพราะอันตราย	12	1	92	7	156	9	36	0	43	1
15. เศษแก้วแตกนำไปหลอมกลับมาใช้ใหม่ได้	13		95	4	160	5	36	0	43	1
16. กระดาษที่ใช้แล้วนำกลับมาใช้ใหม่ได้เพื่อลดการตัดต้นไม้อีกทางหนึ่ง และเป็นการลดปริมาณขยะ	12	1	94	5	159	6	36	0	43	1
17. ปุ๋ยหมักสามารถบรรจุผลิตภัณฑ์ขายได้	13		96	3	161	4	36	0	44	0

ตารางแสดง วิธีกำจัดขยะแต่ละประเภทในครัวเรือน ของชุมชนตำบลชัยนารายณ์ หมู่ที่ 1

รายการคำถาม	ขาย	เผา	อาหาร สัตว์	ทำ ปุ๋ย	นำกลับมาใช้ ใหม่	ทิ้ง	ฝัง	หมายเหตุ
1. ขวดแก้ว	13							
2. ขวดพลาสติก	13							
3. ขวดนมเปรี้ยว	7	5				1		
4. ถังหัว	1	12						
5. กระป๋องเบียร์/น้ำอัดลม	13							

6. กล่องนม	3	9			1	
7. ถุงขนม	12				1	
8. ถุงพลาสติกเพื่อนอาหาร		12			1	
9. เศษผ้า		11		1	1	
10. กล่องโฟมเพื่อนอาหาร		11			1	1
11. กระป๋องสเปรย์/ยาฆ่าแมลง ใน ครัวเรือน	9				3	1
12. บรรจุภัณฑ์ยาฆ่าแมลงสำหรับ การเกษตร	7				4	2
13. เศษอาหาร		1	32	4	61	1
14. เหล็ก	98	1				
รวม						

ตารางแสดง วิธีกำจัดขยะแต่ละประเภทในครัวเรือน ของชุมชนตำบลชัยนาทรายณ์ หมู่ที่ 2

รายการคำถาม	ชาย	เฝ้า	อาหาร สัตว์	ทำ ปุ๋ย	นำกลับมาใช้ ใหม่	ทิ้ง	ฝัง	หมาย เหตุ
1. ขวดแก้ว	98	1						
2. ขวดพลาสติก	97	0				2		
3. ขวดนมเปรี้ยว	63	30				6		
4. ถุงหิ้ว	15	72			4	8		
5. กระป๋องเบียร์/น้ำอัดลม	94	0				5		
6. กล่องนม								
7. ถุงขนม	3	67				29		
8. ถุงพลาสติกเพื่อนอาหาร	2	65			2	30		
9. เศษผ้า	46				19	34		
10. กล่องโฟมเพื่อนอาหาร		65				33	1	
11. กระป๋องสเปรย์/ยาฆ่าแมลง ใน ครัวเรือน	71	4				24		
12. บรรจุภัณฑ์ยาฆ่าแมลงสำหรับ การเกษตร	70	5				24		
13. เศษอาหาร	1							
14. เหล็ก	13							

รวม

ตารางแสดง วิธีกำจัดขยะแต่ละประเภทในครัวเรือน ของชุมชนตำบลชัยนาทรายณ์ หมู่ที่ 3

รายการคำถาม	ชาย	เฝ้า	อาหาร สัตว์	ทำ ปุ๋ย	นำกลับมาใช้ ใหม่	ทิ้ง	ฝัง	หมายเหตุ
1. ขวดแก้ว	164	1						
2. ขวดพลาสติก	163	2						
3. ขวดนมเปรี้ยว	116	48				1		
4. ถังหิ้ว	26	125			6	8		
5. กระป๋องเบียร์/น้ำอัดลม	158	7						
6. กล่องนม	22	106				37		
7. ถังขนม	4	123				38		
8. ขวดพลาสติกเปื้อนอาหาร	5	120			2	38		
9. เศษผ้า		97			22	46		
10. กล่องโฟมเปื้อนอาหาร		121				42	2	
11. กระป๋องสเปรย์/ยาฆ่าแมลง ใน ครัวเรือน	126	6				32	1	
12. บรรจุภัณฑ์ยาฆ่าแมลงสำหรับ การเกษตร	125	6				32	2	
13. เศษอาหาร		4	74	5		76	6	
14. เหล็ก	164					1		
รวม								

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย

โครงการแนวทางการฟื้นฟูการผลิตอาหารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้สู่การพึ่งตนเองของชุมชน ตำบลท่ามะนาว มีวัตถุประสงค์การศึกษาอยู่ 4 ข้อดังนี้ 1) เพื่อศึกษาทบทวนการผลิตอาหารในอดีต ถึงปัจจุบัน ของชุมชนตำบลท่ามะนาว 2) เพื่อศึกษาทบทวนพัฒนาการเรียนรู้สู่การพึ่งตนเองของชุมชนตำบลท่ามะนาว 3) เพื่อศึกษาปัจจัยและเงื่อนไขการฟื้นฟูการพึ่งตนเองในด้านการผลิตอาหาร และ 4) เพื่อศึกษาแนวทางการฟื้นฟูการผลิตอาหารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้สู่การพึ่งตนเอง การดำเนินงานวิจัยนี้ใช้กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น ผ่านขั้นตอนกระบวนการทำวิจัยแบบมีส่วนร่วมของคนในชุมชน คือการจัดเวทีประชุมกลุ่มย่อย การสำรวจ และการสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือหลักในการเก็บข้อมูล โดยดำเนินการศึกษาครอบคลุมทั้งพื้นที่ 8 หมู่บ้าน ของตำบลท่ามะนาว

โดยรายงานปิดสมบูรณ์ระยะที่ 1 ของโครงการนี้เน้นการนำเสนอผลการศึกษาที่ได้จากกิจกรรมวิจัยตามวัตถุประสงค์ ข้อที่ 1 และ 2 เป็นหลัก คือ ทบทวนการผลิตอาหารในอดีต ถึงปัจจุบัน ของชุมชนตำบลท่ามะนาว และทบทวนพัฒนาการเรียนรู้สู่การพึ่งตนเองของชุมชนตำบลท่ามะนาว และเห็นปัจจัยและเงื่อนไขการฟื้นฟูการพึ่งตนเองในด้านการผลิตอาหาร บางประการ โดยผลการศึกษาสรุปได้ว่า

ในสมัยอดีตนั้น วิถีชุมชนนั้นสัมพันธ์กับป่า กับแม่น้ำ การผลิตทางการเกษตรเป็นการผลิตแบบดั้งเดิมเพื่อกินอยู่ในครอบครัวเป็นหลัก ปลูกข้าว นาดำ พันธุ์ท้องถิ่นในที่ลุ่ม ไร่บริโภค และใช้ทำพันธุ์ในฤดูกาลถัดไป มีการปลูกทั้งพันธุ์ข้าวเจ้า ข้าวเหนียว เช่น พันธุ์หอมนางมนต์ ตาแห้ง ก้อง รวง เหลืองอ่อน สายบัว พญาชม กาบดำ เกรียนหัก น้ำค้าง

ในที่ดินมีการปลูกพืชไร่ ข้าวโพด ข้าวฟ่าง ถั่วเขียว ถั่วเหลือง มันสำปะหลัง เป็นต้น

พืชผัก หากจากป่า ซึ่งในสมัยก่อนยังมีป่าอยู่มาก คนยังอาศัยอยู่น้อย มีพืชผักตามตามฤดูกาล ตามหนองน้ำใกล้บ้าน เช่น กระเจียว เอื้อง เห็ดโคน เห็ดเผาะ เห็ดกระด้าง หน่อไม้ ผักอีแปะ ผักตะโกว ผักแว่น บอน บอนหวาน ผักบุ้งไทย เทา แหน ผักกานจ่อง ผักสามสิบ ตำลึง นางรอก อีบุก อีฮิ้น กระโดน ส้มป่อย มันนก มันเสา มันเหลื่อม กลอย ผักหวานป่า กะทกรก ดอกดิน กระชายป่า

เนื้อสัตว์ ส่วนใหญ่เป็นสัตว์ที่เลี้ยงไว้ใช้งานและไว้กินด้วย เช่น วัว ควาย หมู ไก่ และส่วนหนึ่งได้จากการล่าในป่า เช่น กระต่าย หมูป่า พังพอน ไก่ป่า

ปลา ได้จากแม่น้ำป่าสัก เนื่องจากชุมชนตั้งอยู่และขยายไปตามขอบพื้นที่ของแม่น้ำ เพราะในสมัยก่อนใช้การเดินทางทางน้ำเป็นหลัก และใช้น้ำในแม่น้ำ สำหรับการดื่มกิน การจับปลา ใช้เครื่องมือประมงพื้นบ้าน เช่น แห อวน เบ็ด สุ่ม ไซ เป็นต้น พันธุ์ปลาที่สามารถหาได้ เช่น ปลากด ปลาเค็ม ปลาสร้อย หอย หอยทราย หอยกาบ และมีการถนอมอาหารตามภูมิปัญญาดั้งเดิม เช่น ทำปลาตากแห้ง ปลาร้า ปลาจ่อม น้ำปลา กะปิ กุ้งฝอย

ผ่านพ้นจากยุคก่อตั้งชุมชน ชุมชนตำบลท่ามะนาวปรับเปลี่ยนระบบการผลิตเป็นการผลิตพืชเชิงเดี่ยวเต็มตัว เป็นการปลูกอ้อยเชิงพาณิชย์ เพราะปลูกง่าย ใช้น้ำน้อย ทนแล้ง ราคาดี ปลูก1ครั้งอยู่ได้3 ปี และการทำไร่อ้อยมาพร้อมกับการปล่อยเงินกู้เพื่อลงทุน ทำให้เกิดการขยายพื้นที่ปลูกอ้อยอย่างรวดเร็ว การทำไร่อ้อยติดต่อกันเป็นเวลานาน มีการใช้สารเคมีทางการเกษตรที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้ระบบนิเวศเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว และการเปลี่ยนแปลงระบบการผลิตการเกษตรในพื้นที่ เดิบโตไปพร้อมกับวัฒนธรรมการบริโภคนิยมการหาเงินหาอยู่ที่สุดคดล้อง ฟังฟังกับธรรมชาติลดลง ทุกอย่างเปลี่ยนแปลงไปสู่การใช้เงินซื้อ ภาวะรายจ่ายมากกว่ารายรับเพิ่มมากขึ้น จนเข้าสู่การไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ เจื่อนไขทางด้านหนี้สิน อายุที่มากขึ้นของเกษตรกร ความเสื่อมโทรมทางระบบนิเวศ เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการฟื้นฟูการพึ่งตนเองในการผลิตอาหาร